

213 SAYILI VERGİ USUL
KANUNU, 6183 SAYILI AMME
ALACAKLARININ TAHSİL
USULÜ HAKKINDA KANUN,
193 SAYILI GELİR VERGİSİ
KANUNU, 1318 SAYILI
FİNANSMAN KANUNU İLE
197 SAYILI MOTORLU TAŞITLAR
VERGİSİ KANUNUNDA
DEĞİŞİKLİK YAPILMASI
HAKKINDA KANUN

Kanun No : 3946

Kabul Tarihi: 26.12.1993

(30 Aralık 1993 gün ve 21804 (M) sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.)

GEREKÇESİ
KANUN TASARISI
VE KOMİSYON
RAPORLARI

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

213 SAYILI VERGİ USUL KANUNU, 6183 SAYILI AMME ALACAKLARININ TAHSİL USULÜ HAKKINDA KANUN, 193 SAYILI GELİR VERGİSİ KANUNU, 5422 SAYILI KURUMLAR VERGİSİ KANUNU, 1318 SAYILI FİNANSMAN KANUNU, 197 SAYILI MOTORLU TAŞITLAR VERGİSİ KANUNU, 3505 SAYILI KANUN VE 2978 SAYILI VERGİ İADESİ HAKKINDA KANUNDA DEĞİŞİKLİKLER YAPILMASI HAKKINDA KANUN TASARISI VE PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU RAPORU
(1/639)

T.C.

Başbakanlık

Kanunlar ve Kararlar

Genel Müdürlüğü

Sayı : B.02.0.KKG/101-653/07245

1.12.1993

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Maliye Bakanlığınca hazırlanan ve Başkanlığınıza arzı Bakanlar Kurulunca 29.11.1993 tarihinde kararlaştırılan "213 Sayılı Vergi Usul Kanunu, 6183 Sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun, 193 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu, 5422 Sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu, 1318 Sayılı Finansman Kanunu, 197 Sayılı Motorlu Taşıtlar Vergisi Kanunu, 3505 Sayılı Kanun ve 2978 Sayılı Vergi İadesi Hakkında Kanunda Değişiklikler Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı" ile gerekçesi ilişkide gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Prof. Dr. Tansu Çiller

Başbakan

GENEL GEREKÇE

Çağdaş vergi sistemlerinin en önemli özelliği, ekonomik ve sosyal gelişmeleri izleyebilmesi ve öngörülen ekonomik ve sosyal hedeflerin gerçekleştirilmesinde etkin bir rol oynamasıdır.

Öte yandan, kamu harcamalarının karşılanmasında verginin en sağlam kaynak olduğu da bilinmektedir. Bu bakımdan, enflasyonist eğilimleri bünyesinde barındıran ekonomilerde kamu harcamalarının vergi gelirleri ile karşılanması imkânlarının araştırılması bir zorunluluk olmaktadır.

Belirti'en ekonomik, sosyal ve malî amaçlarla vergi yasalarında zaman zaman bazı düzenlemelerin yapılması kaçınılmaz hale gelmektedir.

Nitekim, ülkemizde yaşanan ekonomik, malî ve sosyal gelişmelere paralel olarak vergi sisteminin daha adil hale getirilmesi, vergi tabanının yaygınlaştırılması, vergi sisteminin basitleştirilmesi, belge düzeninin daha iyi şekilde işler hale getirilmesi, vergilemede etkinliğin sağlanması yönünde gerekli düzenlemelerin yapılması zorunluluk haline gelmiştir.

Vergi konusunda yapılacak düzenlemede "adalet" kavramına sadık kalınmasının, uygulamadaki başarı şansını artıracığı muhakkaktır. Toplumun tüm kesimlerinin aynı uygulamaya tabi tutulması ve kazanılan gelirlerin kaynakları ne olursa olsun benzer şekilde vergilendirilmesi ödeme gücü ilkesinin de bir sonucudur. Bu cümleden olarak, adil vergi sistemi, vergi vermeyenleri vergi verir hale getiren, beyanname verenleri de yakından izleyen ve denetleyen unsurlarla donatılmış olan sistemdir. Adil vergi sistemi, tüm gelir unsurlarını toplayıp bunların üzerinden vergilendiren sistemdir. Adil vergi sistemi, götürü usulde vergilendirmeyi sınırlayan, gerçek usulde vergilendirmeyi teşvik eden sistemdir. Adil vergi sistemi, istisna ve muafiyetleri en aza indiren, zorunlu haller dışında istisna ve muafiyet hükümlerini taşımayan sistemdir. Adil vergi sistemi, tahakkuk eden vergilerin tamamının tahsiline imkân veren, vergisini zamanında, eksiksiz ödemeyenleri ödemeye zorlayan, cezalandıran sistemdir. Adil vergi sistemi, makul vergi oranlarını uygulayan, mükellefleri vergi ödememeye zorlamayan sistemdir.

Bu Tasarı ile vergi hukukunun temelini teşkil eden "vergilerin yasallığı" ilkesi ön planda tutularak, vergi sistemindeki aksaklıkların giderilmesi, sistem bütünlüğü içerisinde uyumun sağlanması, daha adil bir vergi sistemi kurulması, sistemin basit, anlaşılır ve uygulanabilir bir yapıya kavuşturulması ve öngörülen ekonomik, malî, sosyal hedeflerin gerçekleştirilmesinde etkinlik sağlanması amaçlanmaktadır.

MADDE GEREKÇELERİ

BİRİNCİ BÖLÜM 213 Sayılı Vergi Usul

Kanunu ile İlgili Değişiklik Gerekçesi

Madde 1. - Vergi Usul Kanununda yer alan maktu hadler ve miktarlar ile nispi hadleri ayrı ayrı artırmaya ve bunları kanunî seviyelerine indirmeye Bakanlar Kurulu yetkili kılınmıştır. Bu yetki, Bakanlar Kurulunca, 1986 yılından başlamak üzere muhtelif tarihlerde maktu had ve miktarların artırılması yönünde kullanılmış, bazı maddelerde ise artırım yetkisi kalmamıştır.

Bu husus gözönüne alınarak Bakanlar Kurulu kararıyla artırılıp 1.1.1993 tarihi itibarıyla uygulanmakta olan had ve miktarlar bu madde ile kanunî miktar olarak belirlenmektedir.

İKİNCİ BÖLÜM

6183 Sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun ile

İlgili Değişikliklerin Gerekçeleri

Madde 2. - Bu madde ile Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunun 51 inci maddesi yeniden düzenlenmektedir.

Yapılan değişiklikle, Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunun 51 inci maddesine, 3505 sayılı Kanunun 24 üncü maddesi ile eklenen Üçüncü fıkra hükmü kaldırılmakta, buna riikabil vadesinde ödenmeyen kaçakçılık, ağır kusur ve kusur cezalarına gecikme zammı tatbik edilmesi esası getirilmektedir.

Bilindiği gibi, Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunun 51 inci maddesine, 3505 sayılı Kanunun 24 üncü maddesi ile eklenen üçüncü fıkra ile, içinde bulunulan yıl sonuna kadar ödenmemiş olan gecikme zammı ve gecikme faizlerinin müteakip yıl başında doğmalarına neden olan amme alacağı gibi addolunması ve bunlara da ayrıca gecikme zammı tatbik edilmesi yönünde hüküm eklenmiştir.

Bu hükmün uygulanması, zamanında ödenemeyen amme borçlarını ödenemez boyutlara ulaştırmış, gereksiz ihtilaflara yol açmış ve yıl sonlarında asıl addolunacak gecikme zamları hesaplamalarının yarattığı aşırı iş yükü tahsil dairelerinin çalışmalarını olumsuz yönde etkilemiştir.

Maddede yapılan düzenleme ile asıl addolunma uygulaması kaldırılmıştır. Buna karşılık gecikme zammının amme alacağının değer kaybetmesini telafi etmek ve reel değerlerini korumak amacını taşıdığı ve ceza niteliğinde olmadığı hususu da gözönünde bulundurularak ödeme müddeti içinde ödenmeyen vergi ziyama bağlı kaçakçılık, ağır kusur ve kusur cezalanndaki aşınmayı engellemek için alacaklara gecikme zammı tatbik edilmesi öngörülmüştür.

Vergi ziyai cezalan dışındaki vergi cezalarının miktar olarak küçük ve işlem adedi olarak fazla olması nedeniyle idareye ve mükelleflere iş yükü getirmemesi amacıyla bu cezalara gecikme zammı uygulanması öngörülmemiştir.

Madde 3. - Bu madde ile Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunun 107 nci maddesine üç, dört ve beşinci fıkralar ilave edilmektedir.

Yapılan değişiklikle, ödeme müddetinin bitiminden itibaren üç ay geçmesine rağmen borcunu ödemeyen amme borçlularının Maliye Bakanlığınca belirlenecek usul ve esaslar çerçevesinde açıklanmasına imkân sağlanmaktadır.

Bilindiği gibi, kamu alacağını süresinde ödemeyen amme borçlusu hakkında açıklama yapılması 213 Sayılı Vergi Usul Kanununun 5 inci maddesine göre vergi mahremiyetinin ihlali, Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunun 107 nci maddesine göre de sırrın ifşası sayılmaktadır.

Modern vergi sistemlerinde "vergi mahremiyeti" önemli bir yer teşkil etmektedir. Bu düzenleme her ne suretle olursa olsun vergi uygulamaları dolayısıyla öğrenilen ticarî ve şahsi sırların mutlaka gizli kalmasına yöneliktir.

Mahremiyet müessesesi Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunda da yer almış ve amme borçlusunun ve onunla ilgili kimselerin şahıslarına, mesleklerine, işlerine, muaamele ve hesap durumlarına ait öğrenilen sırlarla gizli kalması gereken diğer hususların açıklanamayacağı belirtilmiştir.

Halihazır mevzuatta yer alan bu hükümler, borçluların malî idare ile olan ilişkileri nedeniyle öğrenilen sırların borçlu aleyhine kötüye kullanılmasına imkân vermeyecek mahiyettedir.

Mahremiyet müessesesinin bu özelliği dikkate alınarak, bu borçlular üzerinde psikolojik etkiler yaratmak, toplumun baskısını artırarak ödeme mükellefiyetinin yerine getirilmesini sağlamak amacıyla sadece ödeme müddetinin bitiminden itibaren üç ay geçmesine rağmen borcunu ödemeyen amme borçlularının ad ve unvanları ile borç miktarının açıklanması yönünde bir düzenleme yapılması cihetine gidilmiştir.

Madde 4. - Bu madde ile Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanuna Geçici 7 nci madde ilave edilmektedir.

Yapılan değişiklikle, asıl addolunma uygulamasından vazgeçilmesi nedeniyle 3505 sayılı Kanunun 24 üncü maddesi uyarınca daha önce asıl addolunan alacakların tahsiline devam edilmesi, vadesi kanunun yürürlük tarihinden önce olan kaçakçılık, ağır kusur ve kusur cezalarına gecikme zammı uygulanmaması sağlanmaktadır.

Hazırlanan bu tasarı ile Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunun 51 inci maddesinde yer alan gecikme zammı müessesesi yeniden düzenlenerek anılan maddeye 3505 sayılı Kanunun 24 üncü maddesi ile eklenen üçüncü fıkra yürürlükten kaldırılmaktadır.

10.12.1988 tarihinden itibaren yürürlükte olan asıl addolunma hükümleri uyarınca bu maddenin yürürlük tarihinden önce asıl addolunan alacaklar ile bu alacaklara uygulanan gecikme zamları hakkında ne şekilde işlem tesis edileceğinin belirlenmesi ve bu alacaklara tahsil edildikleri tarihe kadar gecikme zammı uygulanmasını sağlamak amacıyla Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanuna Geçici 7 nci madde eklenmiştir.

Ayrıca Geçici 7 nci maddede yapılan bir diğer düzenleme ile kaçakçılık, ağır kusur ve kusur cezalarından vadesi bu maddenin yürürlük tarihinden önce ya da yürürlüğe girdiği gün olanlara gecikme zammı uygulanmaması yönünde açıklık getirilmiştir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM 193 Sayılı Gelir Vergisi

Kanunu ile İlgili Değişikliklerin Gerekçesi

Madde 5. - Bu madde ile Gelir Vergisi Kanununun 9 uncu maddesinin son fıkrası değiştirilerek maddeye yeni bir fıkra eklenmektedir.

Yapılan değişiklikle, fıkra hükmünde yer alan, bir işyeri açmaksızın gezici olarak millî piyango bileti satanlara ilişkin muafiyet hükmü aynen korunarak bir fıkra halinde düzenlenmektedir.

Mevcut maddenin son fıkrasının ikinci cümlesinde yer alan hüküm, bu düzenleme ile maddeye yeni bir fıkra olarak eklenmekte, böylece gezici olarak millî piyango bileti satanlar da dahil vergiden muaf diğer esnaflara yapılan ödemelerden de tevkifat yapılabilmesi için muaflığın tevkifatı engellemeyeceği hususu hükme bağlanmaktadır.

Madde 6. - Bu madde ile Gelir Vergisi Kanununa 202 sayılı Kanunla eklenen Ek 1, Ek 2 ve Ek 3 üncü maddeler yeniden düzenlenmektedir.

Bu değişikliklerle;

1. Yatırım indiriminin mahiyetine ilişkin Ek 1 inci maddede yapılan değişiklikle, Kurumlar Vergisi Kanununda yer alan yatırım indirimi istisnasının kaldırılması sebebiyle, yatırım indiriminden kurumların da faydalanmasına imkân verecek şekilde düzenleme yapılmaktadır.

2. Yatırım indiriminin şanlarını düzenleyen ek 2 nci maddede yapılan değişiklikle;

- Yatırım indiriminden yararlanacak sektör ve konulan belirleme konusunda Devlet Planlama Teşkilatında bulunan yetki. Maliye Bakanlığı ile Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığına birlikte verilmektedir. Bu suretle, Maliye Bakanlığı da yatırım programları ile bütçe gerek ve hedeflerini de dikkate alarak yatırım indirimi uygulamasına yön verebilecektir.

- Yatırım teşviklerine ilişkin asgarî yatırım tutarları günün şartları da dikkate alınarak yeniden tespit edilmektedir.

- Yatırım başlamadan önce belge almaya ilişkin mecburiyet yeniden düzenlenmekte ve yatırıma başlamanın belirtileri aynen korunmaktadır.

- Şartlarda meydana gelecek değişiklikler ile sürelerdeki gecikmelerin onayına ilişkin bir aylık süre üç aya çıkarılmakta, bu değişikliklerin süresi içinde bildirilmemesi ve/veya kabul edilmemesi halinde, yatırım indirimi hakkının düşeceği hükme bağlanmaktadır.

- Yatırım Teşvik Belgesi ile bu belgeye ait değişiklik ve iptallerin de Maliye Bakanlığına bildirilmesine ilişkin hüküm de muhafaza edilmektedir.

- Yatırım indiriminden yararlanma şartları ile uygulama esasları ve diğer hususları belirleme konusundaki yetki yeniden düzenlenmektedir.

3. Ek 3 üncü maddede yapılan değişiklikleri aşağıdaki şekilde özetlenebilir:

- Kullanılmış makine ve tesislere yönelik yatırım indirimi uygulamasından vazgeçilmektedir.

- Yatırım indirimi uygulanmayacak harcamalar yeniden tanımlanmaktadır.

- Petrol Kanununa göre yürütülen arama ve sondaj faaliyetleri için yapılan ve aktifleştirilen harcamalardan, bu konu ile ilgili olan bakanlıkla yapılacak mutabakatla uygun görülenlerin de yatırım harcaması olarak kabulü öngörülmektedir.

- Yatırım indiriminin nispeti yeniden belirlenmektedir.

- Kalkınmada öncelikli yöreler, kalkınma planı ve yıllık programlarda özel önem taşıdığı belirtilen sektörlerde yapılan yatırımlar için yatırım indirimi nispetinin artırılması veya yeniden tespiti konusunda. Bakanlar Kuruluna yetki verilmektedir.

Madde 7. - Bu madde ile Gelir Vergisi Kanununun 38 inci maddesine bir fıkra eklenmektedir.

Maddeye yeni eklenen bu fıkra hükmü ile bilanço esasına göre defter tutan mükelleflerin iktisap tarihinden başlayarak en az iki yıl süre ile aktiflerinde yer alan gayrimenkul ve iştirak hisselerinin maliyet bedelinin, bunların iktisap edildiği ve elden çıkarıldığı yıllar hariç olmak üzere, her takvim yılı için Vergi Usul Kanunu hükümlerine göre belirlenen yeniden değerlendirme oranında artırılarak kazancın tespitinde dikkate alınması esası getirilmektedir. Sürenin hesaplanması sırasında gayrimenkul veya iştirak hissesinin satın alındığı tarihten itibaren iki tam yılın geçmiş olması şartı aranacaktır. Örneğin; 15.6.1994 yılında satın alınan bir gayrimenkulün bu şartı taşıyabilmesi için en erken 15.6.1996 yılında satılması gerekecektir. Ancak, bu imkândan gayrimenkul ve menkul kıymet ticareti ile devamlı olarak uğraşanlar faydalandırılmayacaklar.

Bu suretle, gayrimenkuller ve iştirak hisselerinin enflasyondan arındırılmış gerçek kazançlarının vergilendirilmesi sağlanmış olmaktadır. Bu esasların Kurumlar Vergisi Kanununun 13 üncü maddesi gereğince kurumlar vergisi mükelleflerine de uygulanacağı tabiidir.

Madde 8. - Bu madde ile Gelir Vergisi Kanununun 46 ncı maddesi yeniden düzenlenmektedir.

Kanunun ticaret ve sanat erbabının götürü safi kazançlarının tespitine ilişkin 46 ncı maddesinde, aşağıda belirtilen düzenlemeler yapılmaktadır.

a) Götürü usule tabi olan mükelleflerin, götürü safı kazançlarının asgarî ücretin belli nispetlerinde hesaplanması esasının devamı öngörülmekte, ancak nispetler artırılmaktadır. Götürü safı kazanç tutarının hesaplanması için, uygulanacak oranların bir katına kadar artırılabilmesi konusunda Bakanlar Kuruluna yetki verilmektedir. Bu yetki, çeşitli şekillerde ve değişik durumlara göre kullanılabilir.

b) Safı kazanç tutarlarının; kalkınmada öncelikli yörelerde ve belediye teşkilatı olmayan köylerde (mücavir alanlar hariç) indirimli olarak uygulanması konusunda Bakanlar Kuruluna yetki verilmekte ve "normal öncelikli yöre"¹ uygulamasına son verilmektedir.

c) Götürü safı kazançlar için 3 yıllık dönemler itibarıyla yapılmakta olan "takdir" işlemlerine son verilmektedir. Bu suretle, götürü safı kazançların takdirine ilişkin bürokratik işlemler de sona ermektedir. Dolayısıyla, sistem daha kolay uygulanabilir bir hale getirilmektedir.

d) Adi ortaklık ortaklarından, aynı zamanda şahsî işi olanların durumuna da açıklık getirilmektedir.

e) Hayat standardı uygulaması ile paralellik sağlanarak ortaklık olarak faaliyet gösteren götürü mükelleflerde her bir ortak için safı kazanç tutarının %50'si oranında artırılması suretiyle götürü safı kazanç tutarları hesaplanacaktır.

f) Götürü safı kazançların hesabında 100 000 liraya kadar olan tutarlar dikkate alınmayacaktır.

g) Maddenin uygulama usul ve esaslarının tespiti konusunda Maliye Bakanlığına yetki verilmektedir.

Madde 9. - Bu madde ile 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 48 inci maddesinin 31.12.1993 tarihi itibarıyla uygulanan ve maddenin birinci fıkrasının 1-9 numaralı bentlerinde yer alan alış, satış ve hâsılat tutarlarının ertesi yılda uygulanması esası getirilmiştir.

Ayrıca, götürü safı kazanç tutarlarının hesaplanmasına esas olan oranların Bakanlar Kurulunca artırılması halinde, oranların artırılması mükellefler için 48 inci maddede yer alan alış, satış ve hâsılat hadlerinin de artırılabilmesine imkân tanınmaktadır.

Madde 10. - Bu madde ile Gelir Vergisi Kanununun 50 nci maddesi değiştirilmektedir.

Yapılan bu değişiklikle, götürü usule tabi olmanın şartlarından herhangi birini takvim yılında kaybedenlerin, ertesi takvim yılı başından itibaren gerçek usulde vergilendirilmesi genel prensibine bir istisna getirilerek, 48 inci maddede yazılı alış, satış ve hâsılat hadlerinin bir katını aşanların, bu hadleri aştıktan tarihten itibaren gerçek usulde vergilendirilmeleri sağlanmaktadır.

Ayrıca, götürü usulde vergilendirilen mükelleflerden aynı yıl içinde gerçek usulde vergilendirilmeyi talep edenlerin, taleplerini izleyen ay başından itibaren gerçek usulde vergilendirilmeleri yönünde düzenleme yapılmaktadır. Böylece; götürülük şartlarına haiz mükellefler istemeleri halinde, taleplerini izleyen takvim yılı başından veya bu taleplerini izleyen aybaşından itibaren gerçek usule geçebileceklerdir.

Öte yandan, bir başka düzenleme ile götürülik şartlarını kaybederek veya kendi talebi ile gerçek usulde vergilendirmeye geçen mükelleflerin işlerini terk ettikten sonra, tekrar faaliyete başlamaları halinde, götürü usulden yararlanmamaları esası getirilmektedir. Ayrıca, bu mükelleflerin aynı türde iş yapan eş ve çocukları da bu faaliyetleri sebebiyle götürü usulden yararlanamayacaklardır. Örneğin bakkallık faaliyetinden dolayı götürülik şartlarını kaybederek bu faaliyetini terk eden mükelleflerin eşinin daha sonra bakkallık faaliyetine başlaması halinde, eşi de gerçek usulde vergiye tabi tutulacaktır.

Tüm bu düzenlemelerle, götürülik şartlarını kaybedenlerin muvaazalı yollardan tekrar götürü usule dönmelerinin önlenmesi amaçlanmaktadır.

Madde 11. - Bu madde ile 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 51 inci maddesinin 4 ve 12 numaralı bentlerinde değişiklik yapılmaktadır.

Maddenin 4 numaralı bendinde yer alan hüküm, her türlü taahhüt işini kavratacak biçimde kapsamı genişletilerek yeniden düzenlenmektedir.

Daha önce maddenin 12 numaralı bendinde yer alan götürü usulde vergilendirilmenin kapsamından çıkarılacak mükelleflere ilişkin Bakanlar Kurulu yetkisini düzenleyen hüküm, genişletilerek yeniden düzenlenmektedir. Bu düzenlemeye göre, Bakanlar Kurulu, iş grupları, sektörler, il ve ilçeler, büyükşehir belediyeleri dahil olmak üzere, il ve ilçelerin belediye sınırları (mücadir alanlar dahil), belediyelerin nüfusları, yöreler itibarıyla veya sabit bir işyerinin bulunup bulunmadığı hususlarına göre mükelleflerin, götürü usulde vergilendirilmenin kapsamından çıkarılmasına karar verilebilecektir.

Madde 12. - Bu madde ile Gelir Vergisi Kanununun 63 üncü maddesine 5 numaralı bent eklenmektedir.

Maddeye yeni eklenen 5 numaralı bent ile ücretlilerin bazı harcamalarının belirli bir oranını safi Ücretlerinin tespitinde gider olarak indirebilmeleri imkânı getirilmektedir. Böylece bir yandan ücretliler Üzerindeki vergi yükünün hafifletilmesi, diğer yandan fatura, yazarkasa fişi v.b. belgelerin ücretliler tarafından alımını teşvik yoluyla kayıt ve belge düzeninin sağlanması amaçlanmaktadır. Söz konusu harcamaların indirim konusu yapılabilmesi için, harcamaların Türkiye'de yapılması ve gelir ve kurumlar vergisi mükellefiyeti bulunan kişi veya kurumlardan alınan belgelerle tevsik edilmesi ve bu belgelerin işverene verilmesi gerekmektedir. Vergiden muaf olan kurumlardan satın alınan mal ve hizmetlere ilişkin harcamalar ile yurt dışında yapılan harcamalar indirim konusu yapılmayacaktır. Ayrıca hangi harcamaların ne oranda indirimden yararlanacağına, indirim konusu yapılacak harcamaların oranını artırma veya indirmeye ilişkin olarak Bakanlar Kuruluna yetki verilmektedir.

Diğer taraftan, ücretlilerin harcama belgelerinin işverene ibrazına ilişkin sürelerin tespiti, iadenin naklen veya mahsuben yaptırılması, bu uygulamanın usul ve esaslarının tayin ve tespiti hususunda Maliye Bakanlığına yetki verilmektedir.

Madde 13. — Bu madde ile Gelir Vergisi Kanununun 64 üncü maddesinin birinci fıkrası değiştirilmekte ve maddenin sonuna bir fıkra eklenmektedir.

Maddenin birinci fıkrasının birinci cümlesinde yapılan değişiklikle hizmet erbabının ücretlerinin, Maliye Bakanlığınca tanzim edilecek cetvellerde belirtilecek iş nevi-lerine göre götürü olarak tespit edilmesi öngörülmektedir. Bu fıkranın bentlerinde ise herhangi bir değişiklik yapılmamaktadır.

213 sayılı Vergi Usul Kanununa göre yapılmakta olan takdir uygulamasına son verilmesi sebebiyle; maddenin sonuna eklenen fıkra hükmü ile götürü ücret matrahının, götürü usulde vergilendirilen ticaret ve sanat erbabına uygulanan götürü safi kazançların %80'i olarak hesaplanması esası getirilmektedir.

Madde 14. — Bu madde ile Gelir Vergisi Kanununun 69 uncu maddesinin son fıkrası değiştirilmektedir.

Yapılan bu değişiklikle, götürü usulde vergilendirilecek serbest meslek erbabı için de ticaret ve sanat erbabına paralel olarak, genel ve özel şartlar getirilmektedir. Ayrıca götürü safi kazanç tutarları, ticaret ve sanat erbabı için öngörülen tutarlar olarak değiştirilmektedir.

Madde 15. - Bu madde ile Gelir Vergisi Kanununun 75 inci maddesinin ikinci fıkrasının 4 numaralı bendi yeniden düzenlenmekte ve maddeye 12 numaralı bentten sonra gelmek üzere yeni bir bent ilave edilmektedir.

Yeniden düzenlenen 4 numaralı bent hükmü ile Kurumlar Vergisi Kanunu uyarınca yıllık veya özel beyanname veren kurumların indirim ve istisnalar düşülmeden önceki kurum kazancından, bu Kanuna göre hesaplanan kurumlar vergisinin indiriminden sonra kalan kısmın, menkul sermaye iradı sayılması öngörülmektedir.

Ancak yeniden düzenlenen mezkur bentte, Kurumlar Vergisi Kanununun tasarı ile değişen 8 inci maddesine göre kurumlar vergisinden müstesna tutulan iştirak kazançları menkul sermaye iradı kapsamına dahil edilmemiştir. Bu nedenle menkul sermaye iradının hesaplanması sırasında kurumlar vergisinden müstesna tutulan iştirak kazançları, hesaplanan kurumlar vergisi ile birlikte kurum kazancından indirilecektir.

Kurumlar Vergisi Kanununun 25 inci maddesinde yapılan bir başka düzenleme ile kurumlar vergisinin, istisna ve indirimlerden önceki kurum kazancının %20'sinden az olmayacağı esası getirilmektedir. Bu durumda, Kurumun, asgarî kurumlar vergisinin ortaya çıkması halinde, menkul sermaye iradı hesaplanırken indirim ve istisnalardan önceki kurum kazancından asgarî kurumlar vergisi indirim konusu yapılacaktır.

Bilindiği üzere, indirim ve istisnalar ilgili vergi kanunları ile diğer özel kanunlarda yer almakta ve bu indirimler beyanname üzerinde yapılmaktadır. Bu sebeple, "indirimler" ifadesinden Kurumlar Vergisi Kanununun 14 üncü maddesi ile Gelir Vergisi Kanununun 4ü inci maddesindeki indirilecek giderlerin anlaşılması gerekir.

Öte yandan, geçmiş yıl zararları, kurumlar vergisi beyannamesi üzerinde indirim konusu yapılmakla birlikte, bu bent hükmüne göre menkul sermaye iradı hesaplanırken geçmiş yıl zararları, kurum kazancından indirilecektir. Kanunla kabul edilmeyen giderler defter kayıtlarında gider olarak gösterilmiş ise bu tutarların tevkifat matrahının hesabına esas olan kurum kazancının tespitinde de ilave olarak dikkate alınacağı tabidir.

Maddeye. 13 numaralı bent olarak eklenen hüküm ile "vergi alacağı" menkul sermaye iradı kapsamına dahil edilmektedir.

Tasarı ile Kurumlar Vergisi Kanununda yeralan değişiklikle, kurumlar vergisi nispeti, %46'dan %25'e indirilmektedir. Gelir Vergisi Kanununda yapılan değişiklik ile de kurum ortaklarının elde ettiği kâr payının 1/3'ü ortağın "vergi alacağı" olarak kabul edil-

mehtedir. Dolayısıyla, hesaplanacak gelir vergisinden mahsup edilecek bu meblağın, beyan edilecek menkul sermaye iradına ilevesini sağlamak amacıyla "vergi alacağı"nın menkul sermaye iradı olduğu 75 inci maddeye getirilen 13 numaralı bentle açıklanmaktadır. Bilindiğı üzere mevcut sistemde kâr payları hiçbir şekilde beyan edilmemektedir. Ancak Tasarının başka bir maddesi ile belli bir miktarın üzerindeki kâr paylarının beyan edilmesi esası getirilmektedir. Diğer taraftan, istisna ve indirimler düşölmeden önceki kurum kazancından, hesaplanan kurumlar vergisinin düşölmesinden sonra kalan kısım üzerinden gelir vergisi tevkifatı yapılması öngöröldüğünden, bu kazançları safi tutarları üzerinden, elde eden mükellefler hesapladıkları vergi alacağını elde ettikleri menkul sermaye iradına ilave edecek ve hesaplanacak vergiden bu tutarı mahsup edeceklerdir.

Madde 16. - Bu madde ile 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununa 75 inci maddeden sonra gelmek üzere mükerrer 75 inci madde eklenmektedir.

Yapılan bu değışiklikle, Gelir Vergisi ve Kurumlar Vergisi Kanunu ile getirilen üniter vergi sisteminin tabii bir sonucu olarak Gelir Vergisi Kanununa eklenen mükerrer 75 inci madde ile "Vergi alacağı" düzenlenmektedir.

Mevcut vergi sistemimizde kâr payları hiç bir şekilde beyan edilmemekte ve kurum bünyesinde alınan kurumlar vergisi veya gelir (stopaj) vergisi bu iratlar için nihai vergi olmaktadır. Getirilen yeni sistemde belli miktarı aşan kâr paylarının beyanı esası getirilmektedir. Buna bağılı olarak, mükerrerliği gidermek amacıyla Gelir Vergisi Kanununa eklenen bir başka madde ile vergi alacağının, beyana göre hesaplanana vergiden mahsubu esası getirilmektedir.

Bu maddede, mahsup konusu yapılacak olan "Vergi alacağı"nın, dağıtılan kâr payının 1/3'ü olarak hesap ve kabul edilmesi öngörölmektedir. Vergi alacağı, tam mükellefiyete tabi kurumların yine tam mükellefiyet esasında vergilendirilen ve esas itibariyle gerçek kişi olan ortakları için söz konusudur. Bunun yanışını, adi ortaklıklara, kolektif ve adi komandit şirketlere dağıtılan kâr payları ile eshamlı komandit şirketlere dağıtılan kâr paylarından bu şirketlerin komandite ortaklarına isabet eden kısmın 1/3'ü bunların vergi alacağını teşkil edecektir.

Tam mükellefiyete tabi kurumlar için vergi alacağı söz konusu değildir. Çünkü kurumların elde ettikleri kâr payı, bu tasarı ile Kurumlar Vergisi Kanununda yapılan düzenlemelerle iştirak kazancı istisnası olarak kurumlar vergisi matrahına dahil edilmektedir. Kurum, bu kâr payını ortaklarına dağıttığında, ortakların elde ettiğı kâr payının 1/3'ü yine bunların vergi alacağını teşkil edecektir. Dar mükellefiyet esasında vergilendirilen ortaklar için vergi alacağı yoktur. Aynı şekilde dar mükellefiyete tabi kurumların dağıttığı kâr payları için de vergi alacağı doğmamaktadır.

Adi ortaklıklar, kolektif ve adi komandit şirketlerin sahip oldukları vergi alacağı, Tasarının bir başka maddesi ile yapılan düzenleme gereğince kâr paylarının alındığı yıl ortak ve şirketlerce hasılat olarak kaydedileceğinden şirketlerin kârları arasında ortaklarca elde edilmiş olacaktır. Dolayısıyla ortaklar verecekleri yıllık gelir vergisi beyan-namelerinde vergi alacağını hisseleri oranında mahsup edeceklerdir. Eshamli komandit şirketlerde ise vergi alacağı sadece komandite ortağın hissesine isabet eden kısmın 1/3'ü olup, diğer ortakların hissesine isabet eden kâr payı için vergi alacağı doğmamaktadır.

Öte yandan, kurumlar vergisinden muaf olan ve mükellef olmayan kurumlar için vergi alacağı hesaplanması ve iadesi söz konusu değildir.

Diğer taraftan, yatırım fonlarının katılma belgeleri karşılığında sağlanan kâr payları ve yatırım ortaklıklarının hisse senetleri karşılığında elde edilen kâr payları üzerinden, vergi alacağı hesaplanmayacak ve bu kâr payları nedeniyle vergi alacağına ait bir mahsup yapılmayacaktır.

Madde 17. - Bu madde ile Gelir Vergisi Kanununun mükerrer 81 inci maddesinin sonuna bir fıkra eklenmektedir.

Yapılan değişiklikle, Gelir Vergisi Kanunun mükerrer 80 inci maddesinin birinci fıkrasının 7 numaralı bendinde yapılan değer artış kazancının hesabında, gayrimenkul ve hakların iktisap bedeline endeksleme yöntemi getirilmektedir. Böylece iktisap bedeli ile elden çıkarma bedeli arasındaki nominal değer artış kazancı tutarının, enflasyon oranları dikkate alınarak, gerçek artış tutarına dönüştürülmesi sağlanmakta ve mükelleflerin gerçek kazançları üzerinden vergi alınması imkânı getirilmektedir.

Madde 18. - Bu madde ile Gelir Vergisi Kanununun 85 inci maddesinin ikinci fıkrası değiştirilmektedir.

Yapılan değişiklikle; gelir vergisinden istisna edilen kazanç ve iratların, daha önceden olduğu gibi beyan edilmemesi veya başka gelirler nedeniyle yıllık beyanname verilmesi durumunda, bu beyannameye dahil edilmemesi esası aynen korunmaktadır.

Öte yandan, tasarı ile 86 ve 87 nci maddelerde yapılan değişikliklerle kurumdan alınan kâr payları ile menkul sermaye iratlarının belli miktarı aşması halinde, beyan zorunluluğu getirildiğinden, mevcut maddede beyan edilmeyecek gelirler arasında yer alan 75 inci maddenin 1, 2, 3, 5, 7 ve 12 numaralı bentlerinde yazılı bulunan menkul sermaye iratları madde kapsamından çıkarılmaktadır.

Madde 19. - Bu madde ile Gelir Vergisi Kanununun 86 ncı maddesi değiştirilmektedir.

Değiştirilen madde ile eskiden olduğu gibi bazı gelirlerin yıllık beyanname ile beyan edilmemesi esası prensip olarak aynen korunmaktadır. Ayrıca, Gelir Vergisi Kanununun 85 inci maddesinde yapılan düzenlemeye paralel olarak, bazı menkul sermaye iratlarının 225 milyon lirayı aşmaması halinde, bunların yıllık beyannameye dahil edilmemesi esası da getirilmektedir.

Buna göre yabancı memleketlerde elde edilenler hariç olmak üzere, tam mükellefiyette vergiye tabi gelir aşağıdakilerden ibaret bulunması halinde, bu gelirler beyan edilmeyecek ve vergilendirilmeyecektir.

a) Tek işverenden alınan ve tevkif suretiyle vergilendirilmiş bulunan ücretler, belli bir miktar sınırlaması olmaksızın beyan edilmeyecektir. Ancak birden fazla işverenden ücret alan ve ücretlerinin gayrisafi tutarları toplamı 225 milyon lirayı aşan hizmet erbabı bu imkândan yararlanamayacaktır. Bu kişiler ücretlerinin tamamını beyan edeceklerdir.

b) Vergi alacağı dahil olmak üzere kurumlardan elde edilen kâr payları ile tamamı tevkif suretiyle vergilendirilmiş bulunan anzi serbest meslek kazançları, menkul ve gayrimenkul sermaye iratları toplamının 225 milyon lirayı aşmaması halinde, bu kazançlar beyan edilmeyecektir. Anılan kazanç ve iratlar toplamının 225 milyon lirayı aşması

durumunda tamamı beyan edilecektir. Öte yandan, 225 milyon liralık haddin aşıp a\$"ılmadığının tespitinde, arızı serbest meslek kazançları, menkul ve gayrimenkul sermaye iratlarının brüt tutarları toplamı dikkate alınacaktır. Öte yandan, sıfır oranda tevkifata tabi tutulmuş menkul ve gayrimenkul sermaye iratları da tevkif yoluyla vergilendirilmiş olarak kabul edilecektir. Katılma belgeleri kâr payları da hisse senedi karşılığında elde edilen kâr payları gibi değerlendirilecektir.

c) Götürü usulde vergilendirilen ücretler, ticarî ve meslekî kazançlar miktar sınır laması olmaksızın beyan edilmeyecektir.

d) Gelir, yukarıda sayılan kazanç ve iratların bir kaçından veya tamamından ibaret ise yine beyanname verilmeyecektir. Öte yandan, 225 milyon liralık had herbir bent itibarıyla ayrı ayrı dikkate alınacaktır.

Diğer taraftan, dar mükelleflerin gelirlerinin toplanmasına ve yıllık beyanname verilmesine ilişkin esaslar, yeni düzenlemede aynen korunmakla birlikte, dar mükelleflerin ücretleri, serbest meslek kazançları, menkul ve gayrimenkul sermaye iratlarından vergi tevkifatı yapılmış olması kaydıyla, bu gelirlerin yıllık beyanname ile beyan edilmemesi düzenlenmektedir.

Madde 20. - Gelir Vergisi Kanununun 85 ve 86 ncı maddelerine paralel olarak, bu madde ile Gelir Vergisi Kanununun 87 nci maddesinin de birinci ve ikinci fıkraları değiştirilmektedir.

Gelir Vergisi Kanununun mevcut 85 inci maddesinde, 75 inci maddenin 1, 2, 3, 5, 7 ve 12 nci bentlerinde yazılı iratların hiçbir şekilde beyanı öngörülmediğinden, mevcut 87 nci maddede belirtilen haddin hesabında anılan iratlar dikkate alınmamaktadır.

Maddenin birinci ve ikinci fıkralarında yapılan değişiklikle ihtiyarî toplama ve beyana ilişkin had 225 milyon liraya yükseltilmektedir. Ayrıca birinci fıkra metnine kurumlardan alınan kâr payları (vergi alacağı dahil) ile tevkif suretiyle vergilendirilmiş bulunan arızı serbest meslek kazançları ve menkul sermaye iratları eklenmektedir. Böylece mükelleflerin, yıllık gayrisafi kazanç ve iratlarının 225 milyon lirayı aşması halinde, kurumlardan alınan kâr payları ile vergisi tevkif suretiyle alınmış menkul sermaye iratları ve arızı serbest meslek kazançlarının da beyan edilmesi sağlanmaktadır.

Diğer taraftan, ücretler, götürü usulde tespit olunan ticarî ve meslekî kazançlar, kazanç ve iratların istisna hadleri içinde kalan kısımları daha önce olduğu gibi, 225 milyon liralık haddin hesabında dikkate alınmayacaktır. Ancak birden fazla işverenden ücret alan ve ücretlerinin yıllık gayrisafi tutarları toplamı 225 milyon lirayı aşan hizmet erbabının ücretleri bu haddin hesabında dikkate alınacaktır.

Madde 21. - Bu madde ile Gelir Vergisi Kanununun 94 üncü maddesi yeniden düzenlenmektedir.

1. Yapılan düzenleme ile daha önce düşük oranda vergilendirilmekte olan; sporculara ödenen transfer ücretlerinin, gemi adamlarına uluslararası sulara geçen hizmetler karşılığı ödenen ücretlerin ve radyo ve televizyon yapımlarında çalışan tiyatro sanatçılarına ödenen ücretlerin tarifeye uygun olarak vergilendirilmesi öngörülmektedir.

2. Diğer taraftan, tasarı ile üniter vergi sistemine geçilmesi dolayısıyla, Gelir Vergisi ve Kurumlar Vergisi Kanununda yapılan değişikliklere paralel olarak maddede yer alan bazı tevkifat hükümleri yeniden düzenlenmekte, diğer tevkifatlar ise aynen muhafaza edilmektedir.

Yeniden düzenlenen 94 üncü maddenin 6 numaralı bendi ile 75 inci maddenin ikinci fıkrasının 4 numaralı bendinde yer alan menkul sermaye iratlarından tevkiyat yapılması öngörülmektedir.

Gelir Vergisi Kanununun 75 inci maddesinin ikinci fıkrasının 4 numaralı bendinde, Kurumlar Vergisi Kanunu uyarınca yıllık veya özel beyanname veren kurumların, indirim ve istisnalar düşülmeden önceki kurum kazancından, hesaplanan kurumlar vergisi düşüldükten sonra kalan kısım menkul sermaye iradı sayılmaktadır.

Menkul sermaye iradı sayılan bu menkul sermaye iratları üzerinden yapılacak vergi tevkiyatının farklılaştırılmasını sağlamak amacıyla, yatırım fonları ve ortaklıkları portföy yapılarına göre gruplandırılmakta ve yatırım fonları ile ortaklıkları dışında kalan kurumların, menkul sermaye iratları üzerinden yapılacak vergi tevkiyatı ayrı bentte düzenlenmektedir.

Buna göre, yatırım fonları ve ortaklıklarının kurumlar vergisinden müstesna kazançları üzerinden vergi tevkiyatı yapılabilecektir.

Yatırım fonları ve ortaklıkları dışında kalan ve Kurumlar Vergisi Kanunu uyarınca yıllık ve özel beyanname veren kurumlar, indirim ve istisnalar düşülmeden önceki kurum kazançlarına kanunun kabul edilmeyen giderleri ekledikten sonra bulacakları tutardan, iştirak kazançları ile ödemeleri gereken kurumlar vergisini düşeceklerdir. Sözü edilen kurumlar, bu suretle tespit ettikleri menkul sermaye iratları üzerinden, dağıtılacak vergi tevkiyatı yapacaklardır. Ancak, halka açık şirketler ile yatırım fonları ve ortaklıklarının kazançlarından bu tevkiyat yapılmayacaktır.

Vergi anlaşmalarında temettüler için Gelir Vergisi Kanununun 75/4 ve 94/6 ncı maddelerine göre yapılan tevkiyattan daha düşük bir tevkiyat kabul edilmesi halinde, lehtarın müracaatı üzerine fazladan tevkiyat edilen vergi iade edilecektir. Halka açık şirketler ve yatırım fonları ve ortaklıklarının dağıttığı kâr paylarından böyle bir iade yapılmayacaktır.

3. Öte yandan, maddenin 8 numaralı bendinin parantez içine eklenen hükümle bankaların, bankalararası mevduatlarına yürütülen faizler üzerinden vergi tevkiyatının yapılmamasını sağlayan düzenleme yapılmaktadır.

4. Esnaf muafılığından faydalananlara ve götürü usule tabi olan ticaret ve serbest meslek erbabına yapılan ödemeler ile diğer kişilere, gider pusulası ile yapılan mal ve hizmet alımları karşılığı yapılan ödemelerden gelir vergisi tevkiyatı yapılacaktır.

Buna göre, maddenin birinci fıkrasında tevkiyat yapmakla sorumlu bulunan gerçek veya tüzel kişiler, esnaf muafılığından faydalananlardan ve götürü usule tabi olan ticaret ve serbest meslek erbabından, gider pusulası düzenlemesi gereken mal ve hizmet alımı yaptıkları takdirde, bu madde gereğince vergi tevkiyatı yapacaklardır. Dolayısıyla, maddenin birinci fıkrasında tevkiyat yapmakla sorumlu tutulmayanlar, yukanda sayılan ödemeleri yapmış olsalar dahi, tevkiyat yapmayacaklardır. Öte yandan, maddede tevkiyat yapmakla sorumlu bulunanlar arasına kooperatifler ifadesi eklenmiştir. Esasen kooperatifler mevcut maddede yer alan "Diğer kurumlar" ifadesi kapsamında tevkiyat yapmakla sorumludurlar. Yapılan düzenleme ile kooperatiflerin de bu madde gereğince tevkiyat yapmaları gerektiği konusuna açıklık kazandırılmaktadır.

5. Ziraat ürün bedelleri Üzerinden yapılacak vergi tevkiyatının, ürünün ticaret borcasında satılıp satılmadığına veya ürünün destekleme kapsamından alan kurumlara göre farklılaştırılabilmesine imkân sağlamaktadır.

Madde 22. - Bu madde ile Gelir Vergisi Kanununun 103 üncü maddesinin 1 inci fıkrası değiştirilmektedir.

Gelir Vergisi Kanununun 103 üncü maddesinin birinci fıkrasında, vergi tarifesini düzenlenmiştir. Ekonomik gelişmelere paralel olarak, tarife yeniden düzenlenmektedir. Böylece, gelir vergisi mükelleflerinin vergi yükü azaltılmakta, tarife ekonomik şartlara uygun olarak yumuşatılmaktadır.

Madde 23. - Bu madde ile Gelir Vergisi Kanununun mükerrer 120 inci maddesine ikinci fıkradan sonra gelmek üzere bir fıkra eklenmektedir.

Eklenen fıkra ile, kurumların ve bilanço esasına göre defter tutan ticarî kazanç sahiplerinin düzenleyecekleri üçer aylık bilanço ve gelir tablosuna göre hesapladıkları kazançları üzerinden %25 oranında geçici vergi ödemelerine imkân verilmektedir.

Bu usulü seçen mükelleflerden hesap dönemi takvim yılı başında başlayanlar takvim yılı başından itibaren, kendilerine özel hesap dönemi verilenler ise hesap döneminin başlayacağı ay başından itibaren üçer aylık dönemler itibarıyla bilanço ve gelir tablolarını çıkaracaklardır.

Mükellefler düzenledikleri sözkonusu bilanço ve gelir tablolarına göre tespit ettikleri kazançları üzerinden hesapladıkları %25 oranındaki geçici vergiyi, üçer aylık dönemleri takip eden ayların yirminci günü akşamına kadar gelir veya kurumlar vergisi yönünden bağlı bulunduktan vergi dairesine beyan edip aynı süre içerisinde ödeyeceklerdir. Örneğin hesap dönemi takvim yılı başında başlayan mükellefler Mart, Haziran, Eylül ve Aralık ayı sonları itibarıyla düzenleyecekleri bilanço ve gelir tablolarına göre tespit ettikleri kazançtan üzerinden %25 oranında hesapladıkları geçici vergiyi, sırasıyla Nisan, Temmuz, Ekim ve Ocak aylarının yirminci günü akşamına kadar beyan edip, aynı süre içerisinde ödeyeceklerdir.

Mükelleflerin üçer aylık dönem sonu itibarıyla düzenledikleri bilanço ve gelir tablosunu, vergi kanunları paralelinde düzenleyecekleri tabiidir. Örneğin; her hesap dönemi sonunda envanter çıkarılacak ve amortismanların üç aylık döneme isabet eden kısmı dikkate alınacaktır.

Tarh ve tahakkuk eden geçici vergi, yıllık beyanname üzerinden hesaplanan gelir veya kurumlar vergisinden mahsup edilecektir. Mahsup edilemeyen tutar, içinde bulunulan yıla ilişkin olarak ödenecek geçici vergiye, artan kısmı varsa mükellefin diğer vergi borçlarına mahsup edilecektir.

Yapılan incelemeler sonucunda, geçici verginin eksik beyan edildiğinin tespiti halinde, eksik beyan edilen geçici vergi için re'sen veya ikmalen tarhiyat yapılacaktır. Ancak, yıllık beyanname verme süresi geçtikten sonra geçici verginin eksik beyan edildiğinin tespit edilmesi halinde, geçici verginin aslı aranmayacak, sadece geçici verginin ödenmesi gereken tarihten, mahsup edilmesi gereken tarihe kadar geçen süre için gecikme faizi ve ceza aranacaktır. Ancak, yıllık beyanname verme süresi geçmeden önce söz konusu üçer aylık dönemlere ilişkin hesapların vergi incelemesine tabi tutulması sonucu onaya çıkan geçici vergiye ilişkin matrah farktan için ikmalen ve re'sen tarh olunacak geçici vergi hakkında Vergi Usul Kanununun hükümlerine göre işlem yapılacağı tabiidir.

Bu usulden yararlanmak istemeyen kurumlar vergisi mükellefleri ile bilanço esasında defter tutan ticarî kazanç sahipleri, daha önce olduğu gibi diğer usulde geçici vergi ödemeye devam edeceklerdir.

Kurumlar Vergisi Kanununun mükerrer 40 inci maddesine göre kurumlar vergisi mükellefleri, cari vergilendirme döneminin kurumlar vergisine mahsup edilmek üzere, Gelir Vergisi Kanununun mükerrer 120 nci maddesinde belirtilen esaslara göre geçici vergi ödeyeceklerinden; kurumlar vergisi mükelleflerinin de istemeleri halinde, yukarıda belirtilen açıklamalar çerçevesinde geçici vergi ödeyebileceklerdir.

Madde 24. - Bu madde ile Gelir Vergisi Kanununa "Götürü mükelleflerdeki vergi tevkifatı ile verfi alacağının mahsubu" başlığı altında mükerrer 121 inci madde eklenmektedir.

1. Bu maddede yapılan düzenleme ile götürü usule tabi ticaret ve serbest meslek erbabına bu faaliyetleri ile ilgili olarak yapılan ödemelerden Gelir Vergisi Kanununun 94 üncü maddesine göre tevkif edilen vergilerin, bu mükelleflerin ertesı takvim yılında götürü usulde tespit edilen kazançtan üzerinden hesaplanan gelir vergilerinden mahsup edilmesi öngörülmektedir. Ancak mahsup fazlası, mükellefe iade edilmeyecektir. Aynı şekilde mükellefin işini terk etmesi halinde, mahsup fazlası verginin mükellefe iade edilmeceği maddede ayrıca belirtilmektedir.

2. Tasarı ile kurumlar vergisi nispetinin %25 olarak belirlenmesi, ayrıca kurum bünyesinde tevkifat yapılmasına paralel olarak, Gelir Vergisi Kanununun mükerrer 75 inci maddesi ile "vergi alacağı" sisteminin getirilmesi, menkul sermaye iradı sayılan vergi alacağının, beyanname üzerinden hesaplanan gelir vergisine mahsup edilmesini gerektirmektedir. Mükerrer 121 inci madde, bu mahsuba imkân verecek şekilde düzenlenmektedir.

Madde metninde, mahsup hakkı, vergi alacağının yıllık beyannamelerinde gösterilmesi kaydıyla sadece tam mükellefiyete tabi gerçek kişilere tanınmış bulunmaktadır. Dar mükellefiyete tabi gerçek kişilerin vergi alacağı hakkı bulunmamaktadır.

Tasan ile Gelir Vergisi Kanununa eklenen mükerrer 75 inci madde hükmüne göre adi ortaklıklar, kollektif ve adi komantid şirketlerin vergi alacağı kâr paylarının alındığı yıl bu ortaklık şirketlerce hasılat yazılacaktır. Bu vergi alacağı, ortaklarca verilecek yıllık gelir vergisi beyannamelerinde hisseleri oranında mahsup edilecektir. Dolayısıyla anılan ortaklık ve şirketlerin vergi alacağı mahsup hakkı bulunmamaktadır.

Madde 25. - Bu madde ile Gelir Vergisi Kanununun Mükerrer 123 üncü maddesi değiştirilmektedir.

Gelir Vergisi Kanununun Mükerrer 123 üncü maddesi ile Bakanlar Kurulunca, Kanundaki bazı maktu had ve miktarların artırılması konusunda verilen yetkiler, bugüne kadar büyük ölçüde kullanılmış bulunmaktadır. Yapılan düzenleme ile Kanunun 13, 17,21,47,53, 68, mükerrer 80,111 ve 112 nci maddelerinde yer alan maktu had ve miktarlar 1.1.1993 tarihi itibarıyla uygulanmakta olan maktu had ve miktarlara yükseltilmektedir.

Bu suretle, Bakanlar Kuruluna verilen yetkilerin sınırları genişletilmekte ve diğer bazı maktu'had ve miktarların da artırılabilmesine imkân tanınmaktadır.

Bakanlar Kurulunun artırım yetkisini kullanmaması halinde, Vergi Usul Kanunu uyarınca belirlenen yeniden değerlendirme oranında otomatik olarak artırılacak maktu had ve miktarlar kapsamından götürü usulde vergilendirilmeye ilişkin genel şartlar çıkarılmaktadır. Dolayısıyla, götürü usulde vergilendirilmeye ilişkin genel şartlar sadece, Bakanlar Kurulu Kararı ile artırılabilir. Yine aynı şekilde, 86 ve 87 nci maddelerde yazılı hadler sadece Bakanlar Kurulu Kararları ile artırılabilir.

Öte yandan, vergi tarifesindeki gelir dilimlerinin her yıl yeniden değerlendirilmesinde artırılması imkânı getirilmektedir. Ancak, bu artış sırasında 10 milyon liranın altındaki tutarların, diğer maddelerdeki artışlarda ise 100 000 liraya kadar olan tutarların dikkate alınmaması öngörülmektedir. Ayrıca, vergi tarife dilimleri karşısında oranlan 5 puana kadar artırma veya azaltma konusunda da Bakanlar Kuruluna yetki verilmektedir.

Madde 26. - Bu madde ile Gelir Vergisi Kanununun geçici 35 inci maddesinin 2 numaralı fıkrasının (f) bendi değiştirilmekte, maddeye bir fıkra ve Kanuna geçici 38, 39, 40, 41 ve 42 nci maddeler eklenmektedir.

a) Geçici 35 inci maddenin ikinci fıkrasının (f) bendi, yeni işe başlayan mükelleflerden götürü usulde vergilendirmenin şartlarını taşıdığı halde, gerçek usulde vergilendirilmeyi isteyenler ile götürü usulden gerçek usule geçen mükelleflerde, faaliyetin icra edildiği yörede uygulanan temel gösterge tutarının yarısının üç yıl süre ile uygulanması öngörülmektedir.

Bilindiği gibi, 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununa 3689 sayılı Kanunla eklenen geçici 35 inci madde ile 1.1.1990 - 31.12.1999 tarihleri arasında uygulanacak hayat standardı esaslı düzenlenmiştir. Ancak, açılan bir dava ile ilgili olarak Anayasa Mahkemesince verilen kararda hayat standardı esasına göre tespit edilen kazançtaki düşüklüğün izahına ilişkin hüküm, dar kapsamlı olduğu gerekçesiyle iptal edilmiştir.

Geçici 35 inci maddeye eklenen 7 numaralı fıkra da hayat standardı esasında izah uygulaması Anayasa Mahkemesinin iptal kararına da dikkate alınarak, daha geniş kapsamlı olarak düzenlenmektedir. Bu düzenleme ile hayat standardı esasına göre tespit edilen gelirdeki düşüklük, mükellefin kendisi, eşi ve çocuklarına ait gelir vergisine tabi ve üzerinden gelir vergisi ödenen veya ödenecek olan gelirleri ve mükellefin kendisi ve eşine ait emekli, maluliyet, dul ve yetim aylıkları ile izah edilebilecektir.

Hamiline yazılı menkul kıymetlerin iratları ile hamiline açılan mevduat hesaplarının faizleri ve gelir vergisi konusuna girmekle birlikte üzerinden vergi ödenmeyecek olan kazanç ve iratlar, izah uygulamasına konu edilmeyecektir.

b) Bu tasarı ile Gelir Vergisi Kanununun mükerrer 20 nci maddesinde düzenlenmiş olan eğitim, sağlık ve spor tesislerine ilişkin istisna hükmü kaldırıldığından, Kanuna eklenen geçici 38 inci madde ile 1.1.1994 tarihinden önce faaliyete başlayan mükelleflerin müktesep haklarının korunması amacı ile bu düzenleme yapılmaktadır.

c) Kanuna eklenen geçici 39 uncu madde ile 1.1.1994 tarihinden önce belge alarak başlanılan yatırımlar için yapılacak harcamalara yatırım indirimine ilişkin eski hükümlerin, bu tarihten sonra alınacak belgelere istinaden yapılacak yatırım harcamaları na ise yeni hükümlerin uygulanacağı hükme bağlanmaktadır. Ayrıca, petrol arama faaliyetleri ile ilgili harcamaların da belgeye bağlanmış olması kaydıyla yatırım indiriminde dikkate alınması öngörülmektedir.

d) Kanuna eklenen geçici 40 inci madde ile Gelir Vergisi Kanununun 38 inci maddesinin ve mükerrer 81 inci maddesinin sonuna bu tasarı ile eklenen hükümlerin, 1.1.1994 tarihinden önce iktisap edilen gayrimenkuller ve iştirak hisseleri hakkında da uygulanacağı hususuna açıklık getirilmektedir.

e) Geçici 41 inci madde ile yapılan başka bir düzenleme ise Gelir Vergisi Kanununun 94 üncü maddesinin 7, 8 ve 15 numaralı bentleri, 1.1.1994 tarihinden itibaren yürürlükten kaldırıldığından, kurumların 1993 yılına ait olup. 1.1.1994 tarihinden itibaren beyanı gereken kazançları hakkında da bu hükümlerin uygulanması sağlanmaktadır. Bu-

na göre, kurumların 1993 yılına ait olup, 1994 yılında beyan edilen kazançlarının vergilendirilmesinde, istisna edilen ve indirim konusu yapılan gelirler üzerinden de vergi tevkifatı yapılacaktır.

Diğer taraftan, anılan maddenin (b) fıkrası ile tam mükellef kurumlardan 1994 yılı içerisinde elde edilen kâr payları hakkında, Gelir Vergisi Kanununun Bu Kanunla Değişmeden önceki hükümlerinin uygulanması esası getirilmektedir. Bu suretle, gerçek kişilerin 1994 yılında bu şekilde elde ettikleri kâr payları, Gelir Vergisi Kanununun bu Kanunla değişmeden önceki 85, 86 ve 87 nci maddelerine göre beyan edilmeyecek ve vergilendirilmeyecektir. Yatırım fon ortaklıklarında 1.1.1994 tarihinden itibaren elde edilen kâr payları, 1995 yılında beyan edilerek vergilendirilecektir. Özel hesap dönemi 1994 yılı içinde biten kurumların kazançları yeni hükümlere göre vergilendirileceğinden, bu kurumlardan kâr payı alan gerçek kişiler bu kâr paylarını, yeni hükümlere göre vergi alacağını da dahil ederek beyan edeceklerdir. Yurt dışından 1.1.1994 tarihinden itibaren elde edilen kâr payları, 1995 yılında beyan edilerek vergilendirilecektir.

Geçici 41 inci maddenin (c) fıkrası ile de kurumların 1.1.1995 tarihinden önceki dönemlere ait ihtiyat akçelerini ve banka provizyonlarını, bu tarihten itibaren dağıtmaları veya sermayeye eklemeleri halinde, bu kâr paylarının yeni hükümlere göre beyan edilerek vergilendirilmesi öngörülmektedir.

Diğer taraftan, bu geçici maddenin uygulama usul ve esaslarını belirleme konusunda Maliye Bakanlığının yetkili olduğu hususu hükme bağlanmaktadır.

f) Gelir Vergisi Kanununa eklenen geçici 42 nci madde ile aile reisi beyanına, 1999 yılı sonuna kadar uygulanmak üzere bir istisna getirilmektedir.

Buna göre, aile reisi beyanına tabi olan eşin, asgari ücretin yıllık brüt tutarının 4 katını aşmayan ticari kazanç ve ücretlerinin aile reisi beyanına dahil edilmesine ihtiyari-lik tanınmaktadır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM 5422 Sayılı Kurumlar Vergisi

Kanunu ile İlgili Değişikliklerin Gereçekleri

Madde 27. - Bu madde ile Kurumlar Vergisi Kanununun 2 nci maddesine bir fıkra eklenmektedir.

Gelir Vergisi Kanununun bu Kanunla değişik 94 üncü maddesinin 6 numaralı bendinin (b) alt bendi ile kurumların indirim ve istisnalar (iştirak kazançları) düşülmeden önceki kurum kazancından kurumlar vergisi düşüldükten sonraki kalan tutar üzerinden vergi tevkifatı yapılması esası getirilmiştir. Bu maddede ayrıca, tevkifatın halka açık anonim şirketlerden yapılmaması öngörülmektedir.

Kazançları üzerinden gelir vergisi tevkifatı yapılmayacak "halka açık anonim şirket" ne anlaşılmaması gerektiği hususu ise Kurumlar Vergisi Kanununun 2 nci maddesine bu madde ile eklenen fıkra hükmü ile düzenlenmektedir.

Yapılan bu düzenlemeye göre, 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanununun uygulanmasında "halka açık anonim şirket" olduğu kabul edilen anonim şirketler, Gelir ve Kurumlar Vergisi Kanunlarının uygulanmasında da "halka açık anonim şirket" olarak kabul edilecektir. Ancak, halka açık anonim şirketlerin hisse senetlerinin, nominal sermayesine oranının en az % 40 olması şartı aranacaktır.

Diğer taraftan, bu fıkranın uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar, Sermaye Piyasası Kurulunun görüşü alınarak Maliye Bakanlığınca belirlenecektir.

Madde 28. - Bu madde ile Kurumlar Vergisi Kanununun istisnalara ilişkin 8 inci maddesi üniter vergi sistemine paralel olarak yeniden düzenlenmektedir.

Buna göre, sadece aşağıda belirtilen kurum kazançları kurumlar vergisinden müstesna tutulacaktır.

1. Bilindiği gibi, kurum kazançları öncelikle kurumlar vergisine tabi tutulmaktadır. Ayrıca, Gelir Vergisi Kanununun yeni düzenlenen 94 üncü maddesinde, istisna ve indirimler düşülmeden önceki kurum kazancından kurumlar vergisinin indirilmesinden sonra bulunan kazanç tutarı üzerinden gelir vergisi tevkifatı yapılması öngörülmektedir.

Buna göre, bir kurumun başka bir kurumun sermayesine iştirakinin bulunması halinde, elde edeceği iştirak kazançları, daha önce iştiraki bulunduğu kurum bünyesinde vergilendirilmiş olacaktır. Kurumlar vergisine ve gelir vergisi tevkifatına tabi tutulmuş olan kâr paylarının, mükerrer vergilendirilmemesi amacıyla iştirak kazançları, bu bentte istisna olarak düzenlenmektedir.

Böylece, kurumların tam mükellefiyete tabi bir kuruma ortak olması halinde, bu kurumdan elde edilen kâr paylarının kurum kazancından indirilmesi sağlanmaktadır. Kurumların yatırım fonu katılma belgeleri ve yatırım ortaklıkları hisse senetlerinden elde ettikleri kâr payları ise iştirak kazancı olarak değerlendirilmeyecek, dolayısıyla kurumlar vergisine tabi tutulacaktır.

Buna göre, iştirak kazancı olan kurum, öncelikle elde ettiği bu kazancın net tutarını hâsılatı ekleyecek, daha sonra mali kârın hesabında indirecektir. Dolayısıyla, daha önce vergilendirilmiş olan söz konusu iştirak kazançları elde eden kurum bünyesinde ayrıca kurumlar vergisine ve gelir vergisi tevkifatına tabi tutulmayacaktır. Öte yandan, iştirak kazancı üzerinden daha önce Gelir Vergisi Kanununun 94/6 ncı maddesine göre tevkif edilmiş olan vergiler, bu kazancı elde eden ve tevkifatı yapan kuruma iade edilmeyeceği gibi, bu kurumların ödeyecekleri gelir veya kurumlar vergisinden de mahsup edilmeyecektir.

Öte yandan, kurumların dar mükellef kurumlardan veya yurt dışında bulunan şirketlerdeki iştiraklerinden elde ettikleri kâr payları iştirak kazancı kapsamında değerlendirilmeyecek, dolayısıyla bu kâr payları kurumlar vergisine tabi tutulacaktır.

2. Kooperatiflere ilişkin risturn istisnası aynen muhafaza edilmektedir.

3. Turizmi Teşvik Kanunu hükümleri dairesinde "Turizm İşletmesi Belgesi" ve ya 1618 sayılı Seyahat Acentaları ve Seyahat Acentaları Birliği Kanunu gereğince "Seyahat Acentası İşletme Belgesi" almış olan kurumlann, döviz olarak elde ettikleri hasılatın % 20'si, daha önce süresiz olarak istisna edilmekteydi. Yapılan düzenleme ile istisna uygulaması 5 yılla sınırlandırmaktadır.

Buna göre, "Turizm İşletmesi Belgesi" veya "Seyahat Acentası İşletme Belgesi"ne sahip turizm işletmelerinin, faaliyete geçtiği tarihten itibaren döviz olarak elde ettikleri turizm hâsılatının % 20'si, 5 yıl süreyle kurum kazancından indirilecektir.

Ayrıca, bu istisnanın uygulanabilmesi için, döviz olarak elde edilen hasılatın yetkili bankalarda bozdurulması zorunlu bulunmaktadır.

Öte yandan, yukarıda belirtilen turizm işletmelerinden daha önce faaliyete geçmiş olan işletmeler bu istisnadan, 5 yıllık süreden arta kalan süre kadar yararlanabileceklerdir.

4. Kurumlar Vergisi Kanununun mevcut 8 inci maddesinin 12 numaralı bendin de, yatırım fonları ile yatırım ortaklıklarının portföy işletmeciliği kazançları ile risk sermayesi ve gayrimenkul yatırım fonları ve ortaklıklarının kazançtan kurumlar vergisin den müstesna tutulmuştur.

Öte yandan, menkul kıymet yatırım fonları ile ortaklıkları, portföylerinde yer alan hisse senetlerinin durumuna göre farklı vergilemeye imkan verecek şekilde ayrı ayrı bentlerde düzenlenmiştir.

Bu madde ile Kurumlar Vergisi Kanununun 8 inci maddesinin 12 numaralı bendi, yeni düzenleme ile 4 numaralı bent olarak korunmuş ve bu bentte yer alan istisna aynen muhafaza edilmiştir. Döviz yatırım fonları ise daha önce olduğu gibi istisna kapsamı dışında tutulmuştur. Buradaki döviz yatırım fonlarından, menkul kıymet dışında yabancı para ve altın alım satımı yapan fonların anlaşılması gerekmektedir. Değeri yabancı para cinsinden belirlenen menkul kıymet alım satımı yapan yatırım fonları ve ortaklıklarının kazançtan ise, istisna kapsamında değerlendirilecektir.

Yapılan düzenleme ile ayrıca, bu bentte yer alan kazançlara ait istisnanın, Kurumlar Vergisi Kanununun 24 üncü maddesi ile Gelir Vergisi Kanununun 94'üncü maddesi uyarınca tevkif suretiyle ödenecek vergiye şümulü olmadığı hususuna açıklık getirilmiştir. Öte yandan, anılan maddelere göre fon ve ortaklıklara yapılan ödemelerden tevkif edilen vergiler, Gelir Vergisi Kanununun 94 üncü maddesinin 6 (a) numaralı bendi gereğince tevkif edilecek vergilerden mahsup edilecektir. Mahsup sonucu iadesi gereken bir verginin doğması halinde, bu tutar, iade edilmeyecektir.

Diğer taraftan, aynı bentte yer alan başka bir hükümle, Türkiye'de işyeri veya daimi temsilcisi bulunan ve Sermaye Piyasası Kanununa göre kurulan yatırım fonları ve yatırım ortaklıkları ile aynı nitelikte olduğu Maliye Bakanlığınca belirlenen dar mükellefiyete tabi yatırım fon ve ortaklıkları hakkında da tam mükellef yatırım fonları ve yatırım ortaklıklarına ait hükümlerin uygulanacağı hususuna açıklık getirilmektedir.

5. Kurumlar Vergisi Kanununun mevcut 8 inci maddesinin 13 numaralı bendinde yer alan kurumların rüçhan hakkı kuponlarının satışından elde ettikleri kazançları ile anonim şirketlerin kuruluşlarında veya sermayelerini artırdıkları sırada çıkardıkları hisse senetlerinin itibari değerlerinin üzerinde elden çıkarılmasından sağlanan kazançlara ilişkin istisna, aynen muhafaza edilmektedir.

Madde 29. - Bu madde ile Kurumlar Vergisi Kanununun 24 üncü maddesinin birinci fıkrası ile beşinci fıkrasında yer alan parantez içi hükmü değiştirilmektedir.

Tasarının bir başka maddesiyle Gelir Vergisi Kanununun kazanç, ücret, menkul ve gayrimenkul sermaye iratlarından yapılacak vergi tevkifatına ilişkin 94 üncü madde yeniden düzenlenmiş ve istisna ve indirimlerden önceki kurum kazancından hesaplanan kurumlar vergisinin indirilmesi sonucu kalan kısım, menkul sermaye iradı olarak gelir vergi tevkifatına tabi tutulmuştur.

Vergi tevkifatına tabi tutulan bu kazançların dar mükellef kurumlara dağıtılması sırasında Kurumlar Vergisi Kanununun 24 üncü maddesine göre ayrıca tevkifata tabi tutulmaması için, bu maddenin birinci fıkrasında yer alan parantez içi hükmü değiştirilmektedir.

Diğer taraftan, 24 üncü maddenin beşinci fıkrasının parantez içi hükmü de değiştirilmektedir. Yürürlükteki hükümlere göre, kamunun ihraç ettiği menkul kıymetlerin gelirleri ile yatırım fon ve ortaklıklarından alınan kâr payları ticari kazançtan ve kurum kazancından indirilmektedir. Bu tasarıyla yapılan düzenlemelerle bu gelirlerin, kazançtan indirilmemesi esas benimsenmektedir. Yapılan bu düzenlemeye paralel olarak vergi eşitliğini sağlamak amacıyla Türkiye'de elde ettiği kazançlar dolayısıyla beyanname veren kurumların da bu gelirlerini beyannameye dahil etme zorunluluğu getirilmektedir.

Madde 30. - Bu madde ile Kurumlar Vergisi Kanununun 25 inci maddesi değiştirilmektedir.

Düzenlenen bu madde ile kurum kazançları üzerinden alınması gereken Kurumlar Vergisinin oranı yeniden belirlenmektedir.

Kurumlar Vergisi Kanununun değişmeden önceki 25 inci maddesine göre, kurum kazançları nihai olarak % 46 oranında vergilendirilmekte idi.

Yeni düzenleme ile üniter vergi sistemine ve "vergi alacağı" müessesesine paralel olarak kurumlar vergisinin, Kurumlar Vergisi Kanununa göre tespit edilen kurum kazancının % 25'i oranında alınması öngörülmektedir. Ancak, bu orana göre hesaplanan verginin, iştirak kazançları ile yatırım fonu ve ortaklıklarına ait istisnalar hariç olmak üzere, indirim ve istisnalar düşülmeden önceki kurum kazancının % 20'sinden az olamayacağı esas getirilmektedir.

Buna göre kurumlar vergisi, Kurumlar Vergisi Kanununa göre bulunan kurum kazancının % 25'i oranında hesaplanacaktır. Kurumun kurumlar vergisinden muaf veya müstesna kazançlarının bulunması ve hesaplanan verginin indirim ve istisnalar düşülmeden önceki kurum kazancının % 20'sinden az olması halinde, bu şekilde hesaplanan vergi, kurumlar vergisi olarak kabul edilecektir.

Örnek 1 : Başka bir kurumda iştiraki bulunan bir kurumun 1993 yılı kazancı 100 milyon TL.'dir. İştirak kazancı 25 milyon TL., uyguladığı yatırım indirim tutan 50 milyon TL. olan bu kurumun ödeyeceği kurumlar vergisi, aşağıdaki şekilde olacaktır.

Kurum Kazancı	100
İstisna Tutarı	75
- İştirak Kazancı	25
- Yatırım İndirim Tutarı	+ 50
	75
Kurumlar Vergisi Matrahı	25
Kurumlar Vergisi	6.25
(25 X % 25 =)	
İstisna Düşülmeden Önceki Kurum Kazancı	75
- Kurum Kazancı	100
- İştirak Kazancı	- 25
	75
Asgari Kurumlar Vergisi	15
(75 X % 20 =)	
Ödenmesi Gereken Kurumlar Vergisi	15

Diğer taraftan, bu sistemi tamamlayıcı mahiyette olmak üzere, Gelir Vergisi Kanununda öngörülen değişikliklerle kazancın dağıtılması ve bu kâr payını alan ortak gerçek kişilerce beyan edilmesi halinde, hesaplanan gelir vergisinden, elde edilen kâr paylarının 1/3'ü olarak hesaplanan vergi alacağının mahsubu esası getirilmektedir.

Öngörülen bu sistemle, tam mükellefler bakımından kurum kazancının dağıtılması halinde, halka açık anonim şirketlerin kazançları üzerinden gelir vergisi tevkifatı yapılmadığından, halka açık anonim şirketler ile diğer kurumlarda nihaî vergi yükü aşağıda olduğu gibi farklı olacaktır.

Örnek 2 :

Kurum Ticarî Kazancı	100 % 25
Kurumlar V. Oranı	% 20
Gelir V. Tevkifatı (Örneğin)	% 20 50
Asgarî K. Vergisi Oranı	% 30
İstisna Kazanç	
Ört. Gelir Vergisi (Örneğin)	

	<u>Aile Şirketi</u>	<u>Halka Açık A.Ş.</u>
Kurum Ticarî Kazancı	100	100 50 50
İstisna Kazanç	50	12.50
Kurumlar V. Matrahı	50	20
Kurumlar Vergisi (% 25)	12.50	
Asgarî Kurumlar Ver.	20	20
(100 x % 20 =)		
Ödenecek K. Ver.	20	
Tevkifat Matrahı	80	
(100 - 20 =)		
G. V. Tevkifatı	16	
(80 x % 20 =)		
	<u>Aile Şirketi</u>	<u>Halka Açık A.Ş.</u>
Dağıtılabilir Kâr	64 64	80 80
Gerçek Kişi Kâr Payı	21.33	26.66
Vergi Alacağı (1/3)	85.33	106.66
Gelir Vergisi Matrahı	25.59	31.99
Gelir Vergisi		
(85.33 X % 30 =)	-21.33	-26.66
Vergi Alacağı Mahsubu	4.26	5.33
Vergi Yüğü	(20 + 16 + 4.26 =) 40.26	(20 + 5.33 =) 25.33

Madde 31. - Bu madde ile Kurumlar Vergisi Kanununa dört geçici madde eklenmektedir.

a) Bu Kanunla Kurumlar Vergisi Kanununun 2 nci maddesine eklenen fıkra ile halka açık şirketlerin tanımı yapılmıştır. Diğer taraftan Gelir Vergisi Kanununun 94 üncü maddesinde yapılan değişiklik ile de halka açık şirketler, bu maddenin 6 numaralı bendi gereğince yapılan tevkifatın kapsamı dışında bırakılmıştır. Bu Kanuna eklenen geçici madde ile Kurumlar Vergisi Kanununun 2 nci maddesinde % 40 olarak yer alan hisse senetlerinin halka arz edilme oranının, 1994 yılı için % 15, 1995 yılı için ise % 20 olarak uygulanması öngörülmektedir.

b) Bu Kanunla Kurumlar Vergisi Kanununun 8 inci maddesinde değişiklik yapıldığından, yapılan bu değişiklik sonucu yürürlükten kalkan bazı istisnalar açısından müktesep haklar korunmaktadır. Kurumlar Vergisi Kanununun mevcut 8 inci maddesinin 15 numaralı bendine göre, kurumların okul, kreş ve spor tesisleri ile 50 yatak (kalkınmada öncelikli yörelerde 35 yatak) kapasitesinden az olmamak üzere yurt ve sağlık tesislerinin işletilmesinden elde ettikleri kazançlar 5 yıl süreyle kurumlar vergisinden müstesna tutulabilmekteydi. Yeni düzenleme ile Kurumlar Vergisi Kanununda yer alan bu istisna hükmü yürürlükten kaldırılmaktadır. Kurumlar Vergisi Kanununa eklenen bu geçici madde hükmü ile kurumların 1.1.1994 tarihinden önce faaliyete geçmiş bulunan eğitim, sağlık ve spor tesisleri hakkında eski hükmün uygulanması öngörülmektedir. Böylece müktesep haklar korunmaktadır.

c) Kurumlar Vergisi Kanununun bu Tasarı ile değişiklik yapılmadan önceki 25 inci maddesi hükmünün kurumların 1993 yılı kazançlarına ilişkin olup 1.1.1994 tarihinden itibaren beyanı gereken kazançlarına uygulanması öngörülmektedir.

Bu Tasarı ile Kurumlar Vergisi oranının değiştirilmesi ve kalkınmada öncelikli yörelerde faaliyet gösteren imalatçı kurumların kazançlarının düşük oranda vergilendirilmesini sağlayan geçici 19 uncu madde hükmü ile asgari kurumlar vergisine ilişkin mükerrer 25 inci madde hükmünün 1.1.1994 tarihinden itibaren yürürlükten kaldırılması öngörülmektedir.

Değiştirilen ve kaldırılan maddelere paralel olarak Kurumlar Vergisi Kanununa eklenmesi öngörülen geçici 23 üncü madde ile mevcut kurumlar vergisi oranlarının ve asgari kurumlar vergisinin, kurumların 1993 yılına ait olup 1.1.1994 tarihinden itibaren beyanı gereken kurum kazançları hakkında da uygulanması sağlanmaktadır.

d) Diğer taraftan, bu Tasarı ile kurumlar vergisine ilişkin bir çok istisna kaldırılmakla beraber turizm kazançtan istisnası korunmaktadır. Ancak Tasarıyla muhafaza edilen istisnalara rağmen ödenecek kurumlar vergisi, kurum kazancının en az % 20'si olacaktır.

Turizm istisnasından yararlanan kurumlar mevcut uygulama ile istisna kazançları üzerinden % 10 gelir vergisi tevkifatı öderken Tasarı ile getirilen hükümler nedeniyle daha yüksek bir vergi yüküne muhatap olabilmektedirler. Bu nedenle istisnadan yararlanan kurumların, asgari oranda kurumlar vergisine tabi tutulmaları nedeniyle bir önceki yıla nazaran daha fazla vergi ödemeleri halinde fazla ödenen verginin % 50'sine kadar Turizm Bakanlığının 1995-1999 yılları bütçelerine ödenek konulacaktır. Konulan bu ödenek turizm sektörünün gelişmesinde kullanılacaktır.

Ancak, ödenek olarak kaydedilecek kısım, kurumların münhasıran turizm kazançları istisnasına isabet eden miktar üzerinden hesaplanacaktır. Dolayısıyla kurumların diğer faaliyetlerine isabet eden kurumlar vergisi dikkate alınmayacaktır.

BEŞİNCİ BÖLÜM

1318 Sayılı Finansman Kanununun Taşıt Alım Vergisine İlişkin Hükümleri ile

İlgili Değişikliğin Gerekçesi

Madde 32. - Bu madde ile 1318 sayılı Finansman Kanununun Taşıt Alım Vergisi ile ilgili 10 uncu maddesi değiştirilmektedir.

Yapılan değişiklikle 1.1.1993 tarihi itibarıyla geçerli olan vergi miktarları % 200 oranında artırılmak suretiyle kanun hükmü haline getirilmektedir. Buna göre, örneğin 1 yaşında 950 Kg.'ın altındaki bir yerli otomobil 1993 yılı vergisi olan 4 780 000 lira 1994 yılında 14 340 000 liraya çıkmaktadır.

Her takvim yılı başından geçerli olmak üzere Kanunun, 4, 5 ve 6 ncı maddelerinde yer alan tarifelerdeki önceki yılda uygulanan vergi miktarlarının, Vergi Usul Kanunu hükümleri uyarınca o yıl için tespit ve ilan olunan yeniden değerlendirme oranında artırılacağı ve bu suretle hesaplanan ve ödenmesi gereken vergi miktarlarında 10 000 liranın, (IV) sayılı tarife için ödenecek vergi miktarlarının hesaplanmasında ise 1 000 liranın altındaki kesirlerinin nazara alınmayacağı hükme bağlanmaktadır.

Ayrıca, Bakanlar Kuruluna gerek görüldüğü takdirde yeniden değerlendirme oranının % 50 altında veya üstünde yeni oran veya bu oranlar içinde kalmak üzere vergi miktarları tespit etme hususunda yetki verilmektedir.

ALTINCI BÖLÜM 197 Sayılı Motorlu Taşıtlar

Vergisi Kanunu ile İlgili Değişikliğin Gerekçesi

Madde 33. - Bu madde ile 197 sayılı Motorlu Taşıtlar Vergisi Kanununun 10 uncu maddesi değiştirilmektedir.

Yapılan bu değişiklikle 1.1.1993 tarihi itibarıyla geçerli olan vergi miktarları % 200 oranında artırılmak suretiyle Kanun hükmü halinde getirilmektedir. Buna göre, örneğin 1 yaşında 950 kg'ın altındaki bir yerli otomobilin 1993 yılı yıllık vergisi 620 000 liradan 1994 yılında 1 860 000 liraya çıkmaktadır.

Her takvim yılı başından geçerli olmak üzere Kanunun 5 ve 6 ncı maddelerinde yer alan tarifelerdeki önceki yılda uygulanan vergi miktarlarının, Vergi Usul Kanunu hükümleri uyarınca o yıl için tespit ve ilan olunan yeniden değerlendirme oranında artınacağı ve bu suretle hesaplanan ve ödenmesi gereken vergi miktarlarında 10 000 liranın, (III) sayılı tarife için ödenecek vergi miktarlarının hesaplanmasında ise 1 000 liranın altındaki kesirlerinin nazara alınmayacağı hükme bağlanmaktadır.

Ayrıca, Bakanlar Kuruluna gerek görüldüğü takdirde yeniden değerlendirme oranının % 50 altında veya üstünde yeni oran veya bu oranlar içinde kalmak üzere vergi miktarları tespit etme hususunda ve EURO 93 normlarını sağlayan katalitik konvertör sistemi ile teçhiz edilmiş taşıtlarda tespit edilen bu oranı veya vergi miktarlarını % 50 nispetine kadar indirmeye yetki verilmektedir.

Böylece EURO 93 normlarını sağlayan katalitik konvertör sistemi ile teçhiz edilmiş taşıtların vergilerini indirerek teşvik edilmesi suretiyle çevre kirliliğinden korunmak amaçlanmaktadır.

YEDİNCİ BÖLÜM 3505 Sayılı Kanunla İlgili

Değişikliğin Gerekçesi

Madde 34. - Bu madde ile 3505 sayılı Kanunun geçici 2 nci maddesinde değişiklik yapılmaktadır.

Yapılan değişiklikle; 3505 sayılı Kanunun 2 nci maddesinde yer alan ihracat, döviz kazandırıcı faaliyetler ve yatırımlara damga vergisi ve harçlar yönünden uygulanmakta olan istisna ve muafiyetlerin 31.12.1993 tarihinde sona erecek olan süresi 5 yıl daha uzatılmaktadır.

SEKİZİNCİ BÖLÜM 2978 Sayılı Vergi İadesi

Hakkında Kanun ile İlgili Değişikliğin Gerekçesi

Madde 35. - Bu madde ile Vergi İadesi Hakkında Kanunun 1 inci maddesinin son fıkrası yeniden düzenlenmektedir.

Yapılan değişiklikle, maddenin birinci fıkrasında sayılan vergi iadesinden yararlanan kimseleri kanun kapsamı dışına çıkarmaya veya vergi iadesinden yararlanmayan kimseleri vergi iadesi kapsamına almaya ayrıca, vergi iadesi konusuna girecek olan mal ve hizmet alımlarını maddede sayılanlarla bağlı olmaksızın gerektiğinde yeniden tespit etmek suretiyle vergi iadesine konu mal ve hizmet alımlarının kapsamını genişletmeye veya daraltmaya ve vergi iade usul ve esaslarının belirlenmesi konusunda Bakanlar Kurulu'na yetki verilmektedir.

DOKUZUNCU BÖLÜM

Madde 36. - Bu madde ile kaldırılan hükümler düzenlenmektedir.

1. a) Gelir Vergisi Kanununun 46 nci maddesinde yapılan düzenleme ile götürü safi kazançlar için 3 yıllık dönemler itibarıyla yapılmakta olan "takdir" işlemlerine son verildiğinden, götürü matrahların tespitine ilişkin Vergi Usul Kanununun 40 inci madde si yürürlükten kaldırılmaktadır.

b) Götürü matrahların tespitine ilişkin Vergi Usul Kanununun 40 inci maddesi yürürlükten kaldırıldığından, bu matrahlara itirazı düzenleyen 41 inci maddede kaldırılmaktadır.

c) Vergi Usul Kanununun ek 10 uncu maddesinde yer alan uzlaşma müessesesi ile ilgili diğer hususların tüzükle düzenleneceğine ilişkin hüküm kaldırılmaktadır.

2. a) Kurumlar Vergisi Kanunundaki istisnaların kaldırılmasına paralel olarak Gelir Vergisi Kanununun mükerrer 20 nci maddesinde yer alan eğitim, sağlık ve spor tesislerine ilişkin istisna yürürlükten kaldırılmaktadır.

b) Gelir Vergisi Kanununun 24 üncü maddesinin 3 numaralı bendinde düzenlenen bilirkişi ve resmi arbuluculara ilişkin istisna kaldırılmaktadır.

c) Gelir Vergisi Kanununda getirilen üniter vergi sisteminde tüm gelirlerin ticari kazanç içinde vergilenmesi öngörüldüğünden, indirilecek gelirlere ilişkin mükerrer 39 uncu madde yürürlükten kaldırılmaktadır.

d) Sporcu, sanatçı ve gemi adamlarına ilişkin vergilemenin, bu Tasan ile genel hükümlere göre yapılması esası getirildiğinden, 87 nci maddenin son fıkrası kaldırılmaktadır.

e) Vergi karnesi uygulamasına geçinceye kadar, çiftçilerin ziraat işlerinde çalışan işçilerin Ücretleri gelir vergisinden istisna edilmiş bulunmaktaydı. Ancak vergi karnesi uygulaması kaldırıldığından, işlerliği kalmayan Gelir Vergisi Kanununun geçici 19 uncu maddesi yürürlükten kaldırılmaktadır.

f) 1.1.1996 tarihinden önce ihraç edilen tahvil faizlerinden yapılacak gelir vergisi tevkifatına ilişkin Gelir Vergisi Kanununun geçici 23 üncü maddesinin ikinci cümlesi yürürlükten kaldırılmaktadır.

g) Gelir Vergisi Kanununun geçici 37 nci maddesinde, kalkınmada öncelikli yörelerde çalışan hizmet erbabının ücretleri için düzenlenmiş bulunan vergi tarifesini üniter vergi sistemine geçiş paralelinde yürürlükten kaldırılmaktadır.

3. a) Kurumlar Vergisi Kanununun 7 nci maddesinin 2 numaralı bendinde yer alan tekel işletmelerine ilişkin muafiyet, günümüz şartlarında önemini kaybetmiş olduğundan yürürlükten kaldırılmaktadır.

b) Kurumlar Vergisi Kanununun "asgari kurumlar vergisi"ne ilişkin mükerrer 25 inci maddesi yürürlükten kaldırılmaktadır. "

c) Kurumlar Vergisi Kanununun geçmiş yıl kârlarından ayrılan ihtiyat akçeleri ve banka provizyonları ile ilgili geçici 2 ve 13 üncü maddeleri yürürlükten kaldırılmaktadır.

d) Üniter vergi sistemine ilişkin düzenlemelere paralel olarak Kurumlar Vergisi Kanununun geçici 19 uncu maddesinde yer alan kalkınmada öncelikli yörelerde düşük oranlı kurumlar vergisi uygulaması yürürlükten kaldırılmaktadır.

4. Katma Değer Vergisi Kanununun 46 nci maddesine 3099 sayılı Kanunla eklenen 6 nci fıkra hükmü ile teşvikli yatırımlarda kullanılan yatırım mallarının ithalde ödenmesi gereken katma değer vergisi fiilen indirilebileceği tarihe kadar ertelenebilmektedir.

Bu imkan, bazı teknik nedenlerle yurt içinden satın alınacak teşvikli yatırım mallarına tanınmamakta bu durum ise yerli yatırım malları sektörünün aleyhine sonuçlar doğurmaktadır. s

Bu husus gözönüne alınarak, yatırım malları sektöründe ithalatı teşvik ederek yerli sanayi aleyhine rekabet eşitsizliği yaratan 3065 sayılı Kanunun 46/6 nci maddesi hükmü yürürlükten kaldırılmaktadır.

Madde 37. - Yürürlük maddesidir.

Madde 38. - Yürütme maddesidir.

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU RAPORU

*Türkiye Büyük Millet Meclisi
Plan ve Bütçe Komisyonu
Esas No. : 1/639
Karar No. : 13*

15.12.1993

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Maliye Bakanlığı tarafından hazırlanan ve Bakanlar Kurulunca 1.12.1993 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan ve Başkanlıkça 2.12.1993 tarihinde Komisyonumuza havale edilen "213 Sayılı Vergi Usul Kanunu, 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun, 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu, 5422 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu, 1318 sayılı Finansman Kanunu, 197 sayılı Motorlu Taşıtlar Vergisi Kanunu, 3505 sayılı Kanun ve 2978 sayılı Vergi İadesi Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı" Komisyonumuzun 7, 9, 10 ve 14.12.1993 tarihlerinde yapılan 28, 29, 30 ve 31 inci birleşimlerinde Hükümeti temsilen Maliye Bakanı başkanlığındaki Maliye Bakanlığı ve Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı temsilcilerinin de katılmalarıyla incelenip görüşüldü.

Bilindiği gibi; çağdaş vergi sistemlerinin en önemli özelliği, ekonomik ve sosyal gelişmeleri izleyebilmesi ve öngörülen ekonomik ve sosyal hedeflerin gerçekleştirilmesinde etkin bir rol oynamasıdır.

Diğer taraftan, kamu harcamalarının karşılanmasında verginin en sağlam kaynak olduğu da bilinen bir husustur. Bu bakımdan, enflasyonist eğilimleri bünyesinde barındıran ekonomilerde kamu harcamalarının vergi gelirleri ile karşılanması imkanlarının araştırılması bir zorunluluk olmakta ve ekonomik, sosyal ve mali amaçlarla vergi yasalarında zaman zaman bazı düzenlemelerin yapılması kaçınılmaz hale gelmektedir.

Nitekim, ülkemizde yaşanan ekonomik, mali ve sosyal gelişmelere paralel olarak vergi sisteminin daha adil hale getirilmesi, vergi tabanının yaygınlaştırılması, vergi sisteminin basitleştirilmesi, belge düzeninin daha iyi şekilde işler hale getirilmesi, vergilemede etkinliğin sağlanması yönünde gerekli düzenlemelerin yapılması zorunluluk haline gelmiştir.

Tasarı ile vergi hukukunun temelini teşkil eden "vergilerin yasallığı" ilkesi ön planda tutularak, vergi sistemindeki aksaklıkların giderilmesi, sistem bütünlüğü içerisinde uyumun sağlanması, daha adil bir vergi sistemi kurulması, sistemin basit, anlaşılır ve uygulanabilir bir yapıya kavuşturulması ve öngörülen ekonomik, mali, sosyal hedeflerin gerçekleştirilmesinde etkinlik sağlanması amaçlanmaktadır.

Komisyonumuzda yapılan görüşmelerde;

- Tasarının, kamu harcamalarına finansman sağlamak amacıyla getirildiği,
- Vergi reformundan bahsedilemeyeceği, bunun sadece bir revizyon tasarısı olduğu.
- Vergisini ödeyene daha fazla yük getirdiği, ödemeyen için bir müeyyide bulunmadığı,
- Vergi Dairelerinin yeniden yapılanmasına ilişkin bir düzenleme bulunmadığı,

- Vergide dilim artırmak yerine, makul bir ölçüde oranların düşürülmesi suretiyle verginin yaygınlaştırılmasının daha doğru olacağı,
- Özel indirim miktarlarındaki artışın yeterli olmadığı,
- Üniter sistemde vergi tarifesi ve oranlarının aşağıdan başlaması gerektiği, aksi takdirde yarar değil, zarar getireceği,
- Vergi iadesinin kaldırılmasının yanlış olduğu,
- Fiş fatura almayana ceza uygulamasının büyük bir hata olduğu,
- Tasan ile öngörülen düzenlemenin vergi kaçacağını artırıcı ve sermaye birikimini engelleyici nitelikte olduğu,
- Asgari ücretin vergi dışında bırakılması konusunda bir düzenleme bulunmadığı.
- Vergi sistemimizin adil olmadığı, daha adil bir vergi sistemi getirilmesi gerektiği, bu sistemle sosyal barışın sağlanamayacağı,
- Üst gelir gruplarından daha fazla vergi alınması gerektiği,
- gibi görüş ve eleştirilerin yanı sıra;
- Tasarının reform niteliği taşıdığı,
- Toplam vergi yükünün dağılımı açısından eşitsizlikleri azaltıcı bir tasan olduğu,
- Kamu harcamalarını kısamayacağımız bir noktaya gelindiği, bu nedenle geliri artırmaya ihtiyacımız bulunduğu,
- Ülkemizin gerçeklerinin ve memleket meselelerinin bunu gerektirdiği,
- Cesurca atılmış bir adım ve günün koşullarına göre hazırlanmış bir tasan olduğu",
- Bozulan vergi sistemini yeniden düzelttiği, Türk vergi sisteminin statik bir yapıdan kurtararak dinamik bir yapıya kavuşturulduğu,
- Enflasyonun düşürülmesinin ve enflasyonsuz bir büyümenin hedeflendiği,
- Sermaye kesiminden alınamayan vergilerin bu suretle alınabileceği,
- İşçi, memur, çiftçi dışındaki kesimlerin vergi yükünün bir miktar arttığı,
- Asgari ücretin vergi dışı bırakılması halinde sistemin bozulacağı bunun yerine dar gelirlinin refahının sağlanmasının ve asgari ücretinin net tutarının artırılmasının hedeflendiği,
- Vergi iadesinin kaldırılmasının yerinde olduğu,
- Üniter sisteme geçişin olumlu karşılandığı,
- gibi olumlu görüşler de dile getirilmiştir.
- Bu görüşmeleri takiben, hükümet adına yapılan açıklamalarda ise tasarının ana ilkelerinin; vergi adaletinin sağlanması, bütçenin sağlam kaynaklarla finanse edilmesi ve vergilendirmede basitlik ve kolaylıkların getirilmesi olduğu,
- Tasarının, az kazanandan az çok kazanandan çok vergi alınması prensibi ile hazırlandığı, bu nedenle öncelikle yüksek gelir gruplarının gelirleri ile harcamaları üzerindeki vergi yükünün artırıldığı,

- Başta ücretliler olmak üzere, dar gelirlielerin ödeyecekleri verginin büyük ölçü de azaltıldığı,
 - Vergi tarifesinin iyileştirildiği, özel indirim tutarlarının artırıldığı,
 - Emeklilerin eskisi gibi, vergi iadesini almaya devam edecekleri, ücretlilerin gıda, giyim, eğitim ve sağlık harcamalarının vergiden düşülebileceği,
 - Götürü vergileme usulünün önemli ölçüde yeniden düzenlendiği, bu düzenleme sonucunda vergi kaybına neden olan belge kullanımının sağlanacağı,
 - Vergi kaçacağını önleyebilmek için alınan tedbirlerin kararlılıkla uygulanacağı,
 - Üniter sisteme geçilerek yüksek tutarda faiz, kâr payı ve kira geliri elde eden ve böylece çok kazanan kişilerin mutlaka yıllık gelirlerini beyan etmelerinin sağlandığı böylece artan oranlı gelir vergisi tarifiyle çok kazananların çok vergi ödemesinin te min edileceği,
 - Kanunların öngördüğü sürelerden itibaren 3 ayı geçmesine rağmen vergi borcunu ödemekten kaçınan ve kamuoyunda "vergi yüzüstüleri" olarak bilinen kişilerin teş hir edileceği,
 - Kayıt dışı ekonominin kontrol altına alınabilmesine yönelik düzenlemeler getirildiği,
 - Mevcut bilgisayar sisteminin tüm vergi işlemlerini karşılayamadığı, tasarı ile getirilen düzenlemeler gerçekleştiğinde, etkin ve süratli vergicilik yapılabileceği:
 - Devletin harcamalarında tasarruf ve disiplinin mutlaka sağlanacağı, ifade edilmiştir.
- Yapılan bu görüşmeleri ve açıklamaları takiben, tasarı ve gerekçesi Komisyonumuzca da benimsenerek maddelerinin görüşülmesine geçilmiştir.

Tasarının;

Çerçeve 1 inci maddesi, 213 sayılı Kanunun 414 üncü maddesinin sonuna, Bakanlar Kuruluna verilen ve 1986 tarihinden bu yana değişik zamanlarda kullanılması nedeniyle, bu maktu hadler ve miktarları ayrı ayrı artırma ve bunlara yeniden işlerlik kazandırmak amacıyla yeni (c) fıkrası,

Bakanlar Kurulunun 213 sayılı Vergi Usul Kanununun 177 nci maddesindeki maktu had ve miktarlar hariç olmak üzere, diğer maddelerinde yer alan maktu had ve miktarları artırma yetkisini kullanmaması halinde, önceki yılda uygulanan maktu had ve miktarların, bu yıla ilişkin olarak belirlenen yeniden değerlendirme oranında artırılması suretiyle her bir takvim yılında uygulanacak maktu had ve miktarların tespitine ilişkin yeni (d) fıkrasının eklenmesini öngörecektir şekilde yeniden düzenlenmiştir,

Tasariya, Maliye Bakanlığının yeniden teşkilatlanması ve yapılanması nedeniyle işlevleri ve iş yükü artan bakanlığın merkez ve taşra teşkilatlarında çalışan personeli için öngörülen ek ücretlerin günün şartlarına uygun hale getirilmesi amacıyla 213 sayılı Vergi Usul Kanununun Ek 13 üncü maddesi 4 üncü fıkrasında değişiklik öngören yeni bir madde Çerçeve 2 nci madde olarak eklenmiştir,

Çerçeve 3 üncü madde, yeni eklenen madde nedeniyle çerçeve 4 üncü madde olarak değiştirilmiş ve maddenin 1 inci fıkrasında yer alan süre, 3 aydan 6 aya çıkarılmış; ayrıca, teşhir ile ilgili fıkra da zikredilen amme alacaklarının neler olduğu açık bir şekilde belirtilmiştir,

Çerçeve 6 ncı maddeye bağlı Ek 2 nci maddenin 3 üncü fıkrasında yer alan miktarlar küçük yatırımcıları da teşvik amacıyla indirilmiş,

Ek 3 üncü maddenin 2 nci fıkrasının sonuna ise, yurtdışından kullanılmış makina ve tesis ithalinde, bu aktif kıymetlerin yeni sayılabilmelerini temin etmek için Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığına yetki veren bir hüküm ilave edilmiş ve madde numarası da 7 olarak değiştirilmiş,

Çerçeve 7 nci maddenin, 1 inci fıkrasında yer alan "iştirak hisselerinin" ibaresinden sonra "elden çıkarılmasında" ibaresi eklenmiş ve madde numarası 8 olarak değiştirilmiş,

Çerçeve 8 inci maddenin 1 inci fıkrasında yer alan oranlar yeniden düzenlenmiş ve fıkra bu oranların Bakanlar Kurulu tarafından iki katına kadar çıkarılabileceği veya kanuni oranlarına kadar indirilebileceği hükmü ilave edilmiş; ayrıca, sonndan bir önceki fıkrasının sonuna vergi dairesinin mükellefin 1 inci fıkrada yazılı derecelerden hangisine gireceğini tayin ederken ilgili meslek kuruluşlarının görüşünü isteyebileceğine ilişkin bir hüküm ilave edilmiş, maddenin numarası da 9 olarak değiştirilmiş,

Çerçeve 9 uncu maddede yer alan "31.12.1993 tarihi itibarıyla uygulanan tutarlar" ibaresinden sonra gelen "3 kat" ibaresi "bir" kat olarak, madde numarası ise 10 olarak değiştirilmiş,

Çerçeve 12 nci maddenin 1 inci fıkrası kapsamına kira masrafları da dahil edilmiş ve madde numarası 13 olarak değiştirilmiş,

Çerçeve 15 inci maddesinin 4 nolu bendinin parantez içi hükmü; kurumların, portföyünde % 25 'den fazla hisse senedi bulunduran menkul kıymet yatırım fonları ile yatırım ortaklıklarının, risk sermayesi yatırım fonları ve ortaklıklarının katılma belgeleri veya hisse senetlerinden elde ettikleri kâr paylarının, stopaj matrahının tespitinde dikkate alınmamasını öngörecektir şekilde yeniden düzenlenmiş ve madde numarası 16 olarak değiştirilmiş,

Çerçeve 25 inci madde ile değiştirilen 193 sayılı Gelir Vergisinin mükerrer madde 123'ün 4 üncü fıkrasının son hükmü, Bakanlar Kurulunun yetki esnekliğini artırmak amacıyla "Bu gelir dilimlerine karşılık gelen vergi oranlarının, her bir dilim için ayrı ayrı veya topluca 10 puan kadar artırmaya veya indirmeye Bakanlar Kurulu yetkilidir." şeklinde, madde numarası ise 26 olarak değiştirilmiş,

Çerçeve 26 ncı madde, 27 nci madde olarak ve madde kapsamına 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun geçici 27 nci maddesinin sonuna, menkul kıymetler yatırım fonları ve ortaklıkları ile gayrimenkul ve risk sermayesi yatırım fonları ve ortaklıklarından elde edilen kâr paylarının, sermaye piyasasının teşvik edilmesi amacıyla 1999 yılı sonuna kadar vergiden müstesna tutulmasını öngören bir fıkra eklenmiş, madde çerçevesi buna göre yeniden düzenlenmiş, maddeye bağlı Geçici 39 uncu Madde redaksiyona tabi tutularak "Bu Kanunun ek 3 üncü maddesinin 4 üncü fıkrası ile getirilen, hüküm" ibaresi "Bu Kanunla değişik ek 3 üncü maddenin 4 üncü fıkrası hükmü" şeklinde düzeltilmiş ve maddeye bağlı geçici 38, 40,41 ve 42 nci maddeler ise aynen kabul edilmiştir.

Çerçeve 28 inci madde ile değiştirilen 5422 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 8 inci maddesinin sonuna, kurumların, portföyünde % 25'den fazla hisse senedi bulunduran menkul kıymet yatırım fonu ve aynı nitelikteki yatırım ortaklıkları, risk sermaye-

si yatırım fonu ve ortaklıkları ile gayrimenkul yatırımların fonu ve ortaklıklarının katılma belgeleri veya hisse senetlerinden elde ettikleri kâr paylarının kurumlar vergisinden müstesna tutulmasını öngören bir metin 6 numaralı bent olarak eklenmiş ve madde numarası 29 olarak değiştirilmiştir,

Çerçeve 31 inci maddeye bağlı geçici 22 nci maddenin (a) fıkrası, tasarı ile 5422 sayılı Kurumlar Vergisinin istisnalara ilişkin 8 inci maddesinde yapılan yeni düzenlemeler nedeniyle, değişmeden önceki istisna hükümlerinin kurumların 1993 yılı kazançlarına uygulanmasını sağlamak amacıyla yeniden düzenlenmiş, geçici 24 Üçüncü maddesi metinden çıkarılmış ayrıca maddeye, işletmelerin değer artış fonlarının sermayeye eklenmesi gibi nedenlerle bedelsiz olarak iştiraklerinden aldıkları hisse senetlerinin elden çıkarılmasında, bu hisse senetlerinin maliyet bedelinin, enflasyon kadar artırılmasını sağlamak için baz olarak itibari değerlerinin esas alınmasını hüküm altına alan yeni bir madde, geçici madde 24 olarak eklenmiş, çerçeve maddeye bağlı geçici 21 ve geçici 23 üncü maddeler aynen kabul edilmiş, çerçeve madde numarası ise 32 olarak değiştirilmiştir,

Çerçeve 32 nci madde ile 1318 sayılı Finansman Kanununun 10 uncu maddesinin 1 inci fıkrasında belirtilen % 200 oranı fazla bulunarak % 100 olarak değiştirilmiş, ayrıca fıkranın sonuna "Bakanlar Kurulu bu oranı bir kat anırmaya yetkilidir" ifadesi eklenmiş, madde numarası ise 33 olarak değiştirilmiştir,

Çerçeve 33 üncü maddesi ile değiştirilen 197 sayılı Motorlu Taşıtlar Vergisi Kanununun 10 uncu maddesinde, çerçeve 32 nci maddede yapılan değişikliğe paralel düzenleme yapılmış, madde numarası ise 34 olarak değiştirilmiştir,

Yürürlüğe ilişkin 37 nci madde metne ilave edilen yeni madde ve maddelerde yapılan değişiklikler nedeniyle redaksiyona tabi tutulmuş ve madde numarası 38 olarak değiştirilmiştir.

Tasarının 2, 4, 5, 7, 10, 11, 13, 14, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 27, 29, 30, 34, 35, 36 ve yürütmeye ilişkin 38 inci maddeleri 3, 5, 6, 8, 11, 12, 14, 15, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 28, 30, 31, 35, 36, 37 ve 39 uncu maddeler olarak aynen kabul edilmiştir.

Komisyonumuz ayrıca Başkanlığa verilen redaksiyon yetkisi ile Tasarının başlığını içeriği ile uyum sağlamak amacıyla "213 sayılı Vergi Usul Kanunu, 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun, 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu, 5422 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu, 1318 sayılı Finansman Kanunu, 197 sayılı Motorlu Taşıtlar Vergisi Kanunu, 3505 sayılı Kanun ve 2978 sayılı Vergi İadesi Hakkında Kanun ve 3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanununda Değişiklikler Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı" şeklinde değiştirmiştir.

Genel Kurulun onayına sunulmak üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile arz olunur.

VERGİ YASA TASARISI ÜZERİNDE KARŞIT OY YAZISI

a) Tasarı vergi adaleti sağlamıyor. (Madde 22) Çalışanlar mağdur ediliyor. Asgari ücretten % 25 yerine % 0,5 düzeyinde vergilendirilmesi gelir bölüşümündeki uçuru mu bir ölçüde kapatabilirdi.

b) Yasa tasarısı, bir madde ile Bakanlar Kuruluna olağanüstü yetkiler veriyor. Bu düzeyde yetki kullanımı TBMM'nin yetkilerinin gaspı anlamına gelir.

c) Madde 3 ile vergi kaçakçılarının teşhiri Maliye Bakanlığının takdirine bırakıyor. Oysa yılda en çok iki defa borçluların topluma ilan edilmesi, halen 77 trilyon dü zeyinde olan gecikmiş vergi borçlarının tahsilatını hızlandırabilir, kamu yaran korunabi lirdi.

d) Madde 6 ile Kalkınmada Öncelikli yörelerde ve teknolojiye öncü sektörlerde ki yatırımlara % 100 vergi indirimi getirilmemesi, bölgeler arası eşitsizliklerin gideril mesi ve sanayileşme açılarından yeni olumsuzluklar yaratacaktır.

e) Madde 8 ile geçim sıkıntısı içinde olan esnafa yeni yükler getirilmektedir.

O Madde 10 ile aynı türden iş yapan eş ve çocuklar mağdur edilmiştir.

g) Madde 12 ile belirli harcamaların vergi matrahından indirilmesi hususunda % 35'lik limitin sıfıra indirebilme yetkisini Bakanlar Kuruluna vermeyi anlamak mümkün değildir.

h) Madde 30 ile Kurumlar Vergisi için getirilen alt sınır, muafiyetlerden sonra % 25 olmalıydı.

j) Madde 31 ile mülkiyetin tabana yayılmasını özendirmek için getirilen sınırlar 1994 için % 20, 1995 için % 30'a çıkarılmalıdır.

k) Madde 32 ve Madde 33 ile getirilen vergi zamları fahiştir, haksız sonuçlar ya- ratacak, otomotiv sanayiini olumsuz etkileyecek,

e) Vergi iadesinin kaldırılması çalışanların ek mağduriyetine neden olacak,

Bu ve diğer birçok nedenlerle bu yasa tasarısına karşıyım.

Algan Hacaloğlu

İstanbul

MUHALEFET ŞERHİ

213 sayılı Vergi Usul Kanunu, 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun, 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu, 5422 sayılı Kurumlar Vergisi Kanu- nu, 1318 sayılı Finansman Kanunu, 197 sayılı Motorlu Taşıtlar Vergisi Kanunu, 3505 sa- yılı Kanun ve 2978 sayılı Vergi İadesi Hakkında Kanunda Değişiklikler Yapılması Hak- kında Kanun Tasarısı Bir Vergi Reformu değildir.

Vergi adaletini, adil gelir dağılımını, vergide eşitlik ve az kazananan az, çok ka- zanandan çok vergi alma ilkelerinden uzaktır.

Bu tasan adeta Hükümete "Salma" usulü ile vergileri ihdas ve yükseltme yetki- leri vermektedir.

Aslında mevcut vergi yasalannı uygulamakta başarılı olamayan ve asıl alınması gerekenlerden vergi almak yerine onları affeden bu Hükümet, ekonomik alandaki sıkın- tılarını ve olağanüstü bütçe açıkları ve normal olmayan kamu kesimi borçlanma gereği- ni, şimdi bu vergi düzenlemelerine umut bağlayarak gidermeye çalışmaktadır. Bu vergi yasası ile daha önce beyan edilen tüm vaatler bir kenara itilmekte, dar gelirli ezilmek- tedir.

Buzdolabı, TV, çamaşır makinesi, traş makinesi, su, maden suyu, meyve sulan, meyveli ve kolalı gazozlar, sigaralar vs. gibi artık günlük ihtiyaç sayılan maddeler, ver- giye tabi tutulmaktadır.

Asgari ücretin vergi dışı bırakılması gibi vergi sisteminde, yapısal değişiklik olabilecek olan vaaddan iz yoktur.

Bu yasa, yatırımları ve ihracatı desteklemekten uzak olup, yatırım şevkini azaltmakta ve daha emekleme devresinde olan turizm hamlemize sekte vurmaktadır.

Sistemde yapısal değişiklik öngören vergi reformu veya mevcut vergi sistemini daha etkin duruma getirecek toplum reformu anlayışı, aslında gerçekçi, tutarlı ve güçlü yönetimlerle biçimini alır ve işlerlik kazanır.

Esasen, 1993 yılının ekonomik ve mali göstergeleri ve 1994 yılı tahminleri, o kadar tatminkâr değildir ki, bu yasa ile de bir sonuç alınmasına ihtimal vermediğimizden, yasaya muhafif olduğumuzu arz ve beyan ederiz.

Selçuk Maruflu

İstanbul

Nevzat Özer

Muğla

Mümin D. Ölmeztoprak

Malatya

Güneş Taner

İstanbul

Mehmet Nedim Budak

Ankara

Safder Gaydalı

Bitlis

Süleyman Hatinoğlu

Artvin

KARŞI OY

Hükümet tasarısında 6183 sayılı Yasanın 107 nci maddesine "ödeme müddetinin bitim tarihinden itibaren üç ay geçmesine rağmen borcunu ödemeyen amme borçlularının ad ve unvanları ile borç miktarı yılda en çok iki defa Maliye Bakanlığınca topluca ilan edilebilir.

Bu ilan sırrın ifşası ve Vergi Usul Kanunu hükümlerine göre vergi mahremiyetinin ihlali sayılmaz.

Maliye Bakanlığı, ilan edilecek amme alacakların neveleri ve asgari miktarı itibariyle sınırlamaya, ilanın şeklini, yapılacağı yer ve zaman ile diğer usul ve esasları tespit etmeye yetkilidir." fıkrasının eklenmesi istenmiştir.

Fıkradaki "toplucu ilan edilebilir" kavramı emredici (amir hüküm) hüküm niteliğinde değildir. Borcunu ödemeyeni ilan yetkisini "Siyasal iktidarın takdirine" bırakmaktadır. Bu yetki "İlan etmeme" yönünde de kullanılabilir. O zaman değişiklikten beklenen amaç elde edilemez. Herhangi bir yoruma meydan verilmemesi için "Topluca ilan edilir" biçiminde emredici bir ifadenin yer alması gerekir.

Bu nedenle çerçeve 3 üncü maddenin yazılı biçimde kabulüne, üç ayın altı ay, yılda iki defanın bir defa olarak değiştirilmesine karşıyım.

Mustafa Yılmaz

Malatya

MUHALEFET ŞERHİ

Yeni çıkarılmakta olan Vergi Kanunu ile vergi iadesi kaldırılmaktadır. Halbuki vergi iadeleri dar gelirli gruplar için ay sonunda çok faydalı bir ek gelir teşkil etmektedir. Ayrıca, vergi iadesinden yararlanan gruplar, alışverişlerinde fiş aldıklarından dolayı, endirekt olarak vergi müfettişliği yapmakta idiler. Yeni uygulama ile, vergi denetimi düşeceğinden vergi gelirlerinde de düşme olacaktır.

Yerli arabalarda alınan vergilerin yüksek olması, hem ekonominin işleyişine negatif etki edecek hem de refahın toplumumuzda yaygınlaşmasını engelleyecektir.

Esnaftan alınan peşin vergi, esnafımızı olumsuz etkilemektedir.

Ödenmeyen vergi borçlarına uygulanan faizlerin, yıl sonlarında ana borca eklenmeyip ayrı kabul edilmesi sonucunda, vergi ödememe oranı otomatik olarak artacaktır. Vergiler, ucuz kredi kaynağı olarak kabul edilecektir. 14.12.1993

Dr. Gaffar Yakın

Afyon

MUHALEFET ŞERHİ

213, 6183, 193, 197, 3505 ve 2978 sayılı yasaları değiştiren tasarıya aşağıda birkaç örneğini verdiğimiz hususlar ihtiva ettiğinden dolayı muhalifiz.

1. 1 nci madde 4 üncü fıkrada amortisman hesabına esas olacak rakam düşük tutulmuş, olay aşırı bir kırtasiyeciliği devam ettirecek niteliktedir.

2. 1 inci madde 7 nci fıkrada, küçük suçluları büyük suçlulardan daha fazla ceza landıran bir niteliğe sahip net sınırlar kaldırılmalıdır.

3. 1 inci madde 8 inci fıkrada ağır-kusur tarifini getiren rakamlar büyütülmesi gereklidir.

4. 3 üncü maddede vergi borcu olanların ilan edilmesinin keyfiliğe bırakılması uygulamada birçok haksızlıktan getireceği endişesini tanıyoruz. İfadenin "İlan edilir" şeklinde değiştirilmesi gerektiği kanaatindeyiz.

5. 5 inci ve 28 inci maddeler, değiştirilecek yasadaki ifadeleri gereksiz yere tekrarlamakta olup kanun tekniği bakımından sakıncalıdır.

6. 32 nci ve 33 üncü maddelerde Motorlu Taşıt Vergilerini dar gelirli ve ek mek parası için çalışanların arabalarını dahi istisna etmeden 200 misli anırmak insaf ölçülerini çok çok aşmaktadır.

Prof. Dr. Mustafa Ünal

Konya

Zeki Ergezen

Bitlis

Abdullah Gül

Kayseri

MUHALEFET ŞERHİ

213 sayılı Vergi Usul Kanunu, 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun, 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu, 5422 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu, 1318 sayılı Finansman Kanunu, 197 sayılı Motorlu Taşıtlar Vergisi Kanunu, 3505 sayılı Kanun ve 2978 sayılı Vergi İadesi Hakkında Kanunda Değişiklikler Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı'nda 14.12.1993

Saati: 4'e kadar görüşülmüş olan kısımda:

1. Vergi yasalarıyla ilgili tasarının tümü üzerinde inceleme yapıldığı takdirde, Hükümete (Bakanlar Kuruluna) sürekli yetki verildiğini görüyoruz. Bizce Bakanlar Kuruluna sürekli yetki verilmesi sakıncalıdır. Şu anki hükümetimiz için değilse bile gelecek açısından sakıncalar düşünülebilir.

2. Düzenli belge esasını getirmek gayesiyle götürü vergi mükellefiyetinin caydırılması doğrultusunda götürü vergi hadlerinin eskisine oranla özellikle 1, 2 ve 3 üncü sınıf götürü vergi mükellefleri için çok yüksek tutulduğu kanaatindeyiz. Halbuki berber, kuaför, kundura tamircisi, mahalle bakkalı gibi küçük esnafımızın birçokları belge düzenleyecek bilgi ve beceriye sahip olmadıkları gibi, bürokratik işlemlerin çokluğu geçim şartlarının ağırlığı, nüfusun çokluğu gibi nedenlerle sürekli olarak Maliye teşkilatımızla karşı karşıya gelmek durumundadırlar. Rakamların büyüdüğü günümüzde dar gelirlinin Devletçe sosyal devlet olmanın ve Anayasamızın gereği insan şeref ve haysiyetine yakışır tarzda hayatını idame ettirmesine yardımcı olunacağı yerde Devlete yük olmayan, dilencilik yapmayan bu gibi insanların aşırı vergilerle taciz edilmesi bize göre yanlıştır.

3. Taşıt Alım Vergileri zaten 1.1.1993 tarihi itibarıyla bile yüksektir. Günümüzde bir adet yerli otomobil zaruri ihtiyaç haline gelmiştir. Lüks değildir. Bir de motorlu taşıtını ticari maksatla alan şoför ve nakliyeciler esnafımız düşünüldüğü takdirde, taşıt alım vergisinin yüzde yüz bile artırılması bu kesimden geçimini temin eden insanlarımızı büyük bir külfet getirmektedir. Bu sektörden geçimini temin eden insanlarımız zaten diğer sektörlerle oranla kazancına göre vergisini tam ödeyen insanlarımızdır.

Bize göre Taşıt Alım Vergisi, yerli otomobiller, ticari araçlar (yük ve yolcu taşıyan) ve bir ailede bir adet yerli otomobil için aynen kalmalı, birden fazla yerli otomobil için % 100, yabancı otomobiller için % 200 artış getirilmelidir. (Yük ve yolcu taşıyan araçlar hariç)

4. Üçüncü maddede bahsedilen konu yıllık motorlu taşıt vergisinde de aynen uygulanmalıdır. (1.1.1993 tarihinden itibaren geçerli olan motorlu taşıt vergisi bir ailenin bir adet yerli binek otomobil, yük ve yolcu taşıyan vasıtalar için aynen kalmalı, bir ailenin alacağı birden fazla yerli otomobiller için % 100, mevcut yerli otomobile ilaveten alacağı yerli veya yabancı binek araçları için, % 200 artırılmalıdır.

5. Vergi iadesi ile ilgili değişiklik tasandan çıkartılmalı, dar gelirlinin geçimine ortalama aylık % 7 ek sağlayan bu konu korunmalıdır. Tasarının yeni şekli iade için belgelerin verilmesine karşılık ödemenin nakit yapılabileceği gibi yıl sonunda bir defada yapılabileceği hükmünü getirmektedir. Paranın sürekli aşınması nedeniyle dar gelirliye beklenen yararlılığı bu uygulamanın getirmeyeceği inancını taşıyoruz.

6. Tasarının şu ana kadar görüşülen metninde emlak vergilerindeki kaybı önleyici tedbirlere raslanmamaktadır. Özellikle köyden kente göç ve hızlı nüfus artışının neden olduğu büyük şehirlerimizdeki rant artıştan kara para diyebileceğimiz vergilendirilme yen bir kazanç husule gelmektedir ki, Devletimiz bundan çok büyük kayba uğramaktadır. Bir ailenin konut olarak kullandığı bir daire ve bir işyeri dışında kalan fazla konut ve işyeri edinmesi halinde doğacak vergiler mutlaka yüksek seviyede artırılmalıdır.

Osman Develioğlu

Kayseri

MUHALEFET ŞERHİ

Vergi koymak ve toplamak Devlet olmanın gereğidir. Ancak devlet; gelirini artırmanın yanında sosyal adaleti sağlamayı vergi ile, gelir grupları arasındaki uçurumu da azaltacak şekilde hareket etmesi gerekir.

Devletimizin içte ve dışta kuvvetli olması Milletimizin mutluluğunu artırması bakımından diğer şartların yanıbaşında, gelir gider dengesinin de çok iyi kurulması gereklidir.

Birçok hükümetler, her vergi tasarısı hazırlığını ve yüce Meclise getirilmesini reform olarak vasıflandırmaktadır. Tabiki bunların çoğu sübjektif değerlendirmelere dayanmakta, esas olarak her vergi tasarısı devletin gelirini artırma amacı gütmektedir.

Tasarıda gelir artırıcı değışiklikler önceden vergi vermeyen veya çok az veren kesimleri vergi disiplini içine alarak vergi adaletini sağlamak yerine, önceden beri vergi veren, esnaf, memur, emekli, çiftçi, şoför kesiminin yükünü artıracak şekilde ele alınmış büyük vatandaş kitlesi mağdur olur hale gelmiştir.

Bu genel görüşlerimiz yanında;

1. Tasan küçük gelir gruplarındaki esnaf, çiftçi, memur, emekli, dul ve yetim vatandaş kesimi aleyhine uygulamalar getirmektedir.

2. Hak sahiplerinin Vergi iadesi uygulaması ile her ay alması gereken hakları gasp edilmekte ve enflasyon karşısında değerini iyice yitirdikten sonra verilmesi veya mahsup edilmesi şekliyle özellikle çalışan kesim başta olmak üzere vatandaşlarımız mağdur olmaktadır.

3. Motorlu taşıtlar vergisine getirilen % 200 lük artışlar çok fahiş artırımlardır. Şoför esnafı ve özel oto sahibi vatandaşları perişan edecektir.

4. Kanun tasarısında hükümete ve Maliye Bakanına birçok maddede verilen yetkiler parlamenter rejim bakımından doğru değildir. TBMM'nin dışlanması, vergi koymada esas yetki merci olan TBMM'nin görevlerine set olur.

5. Tasarının birçok maddelerinde "esas ve usulleri belirler" şekliyle Maliye Bakanlığına verilen yetkiler zamanla keyfilikte sebep olur. Bu yönetmeliklerle düzenlenmelidir.

6. 1994 gelirlerine uygulanmak üzere dilim nispetleri düzenlenirken çok yüksek tutulmuştur. Gelir vergisi gibi şahsi bir vergi olan ve kişinin fizyolojik, kültürel ve diğer şahsi ihtiyaçlarının dikkate alınmasıyla, ilk dilim için vergi nispetinin daha aşağılara çekilmesi gerekmektedir.

7. Devlete güvenerek dolar ve mark bazında ev sahibi olan memur ve ücretlilerin, son zamanlardaki paramızın değer kaybı karşısındaki panikleri gözönüne alınarak vatandaşlarımızı rahatlatacak düzenlemeler getirilmemiştir.

8. Düzenli belge esasını getirmek gayesiyle götürü vergi mükellefiyetini caydırılması doğrultusunda götürü vergi hadlerinin eskisine oranla özellikle 1, 2 ve 3 üncü sınıf götürü vergi mükellefleri için çok yüksek tutulduğu kanaatindeyiz. Halbuki berber, kuaför, kundura tamircisi, mahalle bakkalı gibi küçük esnafımızın birçokları belge diizen-

leyecek bilgi ve beceriye sahip olmadıkları gibi, bürokratik işlemlerin çokluğu geçim şartlarının ağırlığı, nüfusun çokluğu gibi nedenlerle sürekli olarak Maliye teşkilatımızla karşı karşıya gelmek durumundadırlar. Makamların büyüdüğü günümüzde dar gelirlinin Devletçe sosyal devlet olmanın ve Anayasamızın gereği insan şeref ve haysiyetine yakışır tarzda hayatını idame ettirmesine yardımcı olunacağı yerde Devlete yük olmayan, dilencilik yapmayan bu gibi insanların aşırı vergilerle taciz edilmesi bize göre yanlıştır.

9. Tasarının şu ana kadar görüşülen metninde emlak vergilerindeki kaybı önleyici tedbirlere raslanmamaktadır. Özellikle köyden kente göç ve hızlı nüfus artışının neden olduğu büyük şehirlerimizdeki rant artıştan kara para diyebileceğimiz vergilendirilmeyen bir kazanç meydana gelmektedir ki, devletimiz bundan çok büyük kayda uğramaktadır. Bir ailenin konut olarak kullandığı bir dairesi ve bir işyeri dışında kalan fazla konut ve işyeri edinmesi halinde doğacak vergiler mutlaka yüksek seviyede artırılmalıdır.

Bu görüş ve gerekçelerle Kanun tasarısında müspet yönlerde bulunmasına rağmen karşıyız. 14.12.1993

Muharrem Şemsek
Çorum

Karay Aydın
Trabzon

HÜKÜMETİN TEKLİF ETTİĞİ METİN

213 SAYILI VERGİ USUL KANUNU, 6183 SAYILI AMME ALACAKLARININ TAHSİL USULÜ HAKKINDA KANUN, 193 SAYILI GELİR VERGİSİ KANUNU, 5422 SAYILI KURUMLAR VERGİSİ KANUNU, 1318 SAYILI FİNANSMAN KANUNU, 197 SAYILI MOTORLU TAŞITLAR VERGİSİ KANUNU, 3505 SAYILI KANUN VE 2978 SAYILI VERGİ İADESİ HAKKINDA KANUNDA DEĞİŞİKLİKLER YAPILMASI HAKKINDA KANUN TASARISI

BİRİNCİ BÖLÜM 213 Sayılı Vergi Usul

Kanunu ile İlgili Değişiklik

" MADDE 1. - 4.1.1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununun:

1. 104 üncü maddesinin 3 numaralı bendinde yer alan,
on milyon lira.....yüz milyon liraya,
2. 177 nci maddesinin birinci fıkrasının,
 - a) 1 numaralı bendinde yer alan,
100 000 000 lira720 000 000 liraya,
120 000 000 lira864 000 000 liraya,
 - b) 2 numaralı bendinde yer alan,
50 000 000 lira360 000 000 liraya,
 - c) 3 numaralı bendinde yer alan,
100 000 000 lira720 000 000 liraya,
3. 232 nci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan,
100 000 lira.....1 000 000 liraya,
4. 313 üncü maddesinin ikinci fıkrasında yer alan,
100 000 lira.....500 000 liraya,
5. 343 üncü maddede yer alan,
 - a) Yüz lirabin liraya,
 - b) İki bin beşyüz lirayirmibeş bin liraya,
6. 344 üncü maddesinin 8 numaralı bendinde yer alan,
1 500 000 liralara 15 000 000 liraya,
300 000 liralara 3 000 000 liraya,
250 000 lira 2 500 000 liraya,
50 000 lira 500 000 liraya,
7. 345 inci maddesinin:
 - a) 1 numaralı bendinde yer alan,
250 000 lira 2 500 000 liraya,

- b) 2 numaralı bendinde yer alan,
100 000 lira 1 000 000 liraya,
- c) 3 numaralı bendinde yer alan,
50 000 lira 500 000 liraya,
8. Mükerrer 347 nci maddesinin;
- a) 1 numaralı bendinde yer alan,
500 000 liralara 5 000 000 liraya,
1 (K) 000 liralara 1 000 000 liraya,
- b) 6 numaralı bendinde yer alan,
150 000 lira 1 500 000 liraya,
30 000 lira 300 000 liraya.
9. 352 nci maddesinde (Kanuna bağlı cetvelde) yer alan,
- a) Birinci derece usulsüzlük cezaları;
- 60 000 lira 600 000 liraya,
40 000 lira 400 000 liraya,
20 000 lira 200 000 liraya,
10 000 lira 100 000 liraya,
5 000 lira 50 000 liraya,
2 500 lira 25 000 liraya,
- b) İkinci derece usulsüzlük cezaları;
- 35 000 lira 350 000 liraya,
20 000 lira 200 000 liraya,
10 000 lira 100 000 liraya,
5 000 lira 50 000 liraya,
2 500 lira 25 000 liraya,
1 250 lira 12 500 liraya,
10. Mükerrer 355 inci maddesinin;
- a) 1 numaralı bendinde yer alan,
150 000 lira 1 000 000 liraya,
- b) 2 numaralı bendinde yer alan,
75 000 lira 500 000 liraya,
- c) 3 numaralı bendinde yer alan,
50 000 lira 330 000 liraya,
11. 356 nci maddesinin;
- a) 1 numaralı bendinde yer alan,
100 lira 1 000 liraya,
5 000 lira 50 000 liraya,

b) 3 numaralı bendinde yer alan,
500 lira 5 000 liraya,
12. 361 inci maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan,
50 000 lira 100 000 liraya,
yükseltilmiştir."

İKİNCİ BOLUM

6183 Sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun ile

İlgili Değişiklikler

MADDE 2. - 21.7.1953 tarihli ve 6183 sayılı Ame Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunun 51 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Gecikme Zammı, Nispet ve Hesabı

Madde 51. - Amme alacağının ödeme müddeti içinde ödenmeyen kısmına vadenin bitim tarihinden itibaren her ay için ayrı ayrı % 7 gecikme zammı tatbik olunur. Ay kesirleri tam ay olarak hesap edilir.

Gecikme zammı 5 000 liradan az olamaz.

213 sayılı Vergi Usul Kanununa göre uygulanan kaçakçılık, ağır kusur ve kusur cezaları hariç olmak üzere ceza mahiyetinde olan amme alacaklarına gecikme zammı tatbik edilmez.

Bakanlar Kurulu, gecikme zammı nispetlerini aylar itibariyle topluca veya her ay için ayrı ayrı, iki katına kadar artırmaya veya bu nispetleri % 30'una kadar indirmeye, yeniden kanuni hadlerine getirmeye ve gecikme zammı asgari miktarını 10 katına kadar artırmaya yetkilidir."

MADDE 3. - 21.7.1953 tarihli ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunun 107 nci maddesine ikinci fıkradan sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkralar eklenmiştir.

"ödemeye müddetinin bitim tarihinden itibaren üç ay geçmesine rağmen borcunu ödemeyen amme borçlularının ad ve unvanları ile borç miktarı yılda en çok iki defa Maliye Bakanlığınca topluca ilan edilebilir.

Bu ilan sırrın ifşası ve Vergi Usul Kanunu hükümlerine göre vergi mahremiyetinin ihlali sayılmaz.

Maliye Bakanlığı, ilan edilecek amme alacaklarını nev'ileri ve asgari miktarı itibariyle sınırlamaya, ilanın şeklini, yapılacağı yer ve zaman ile diğer usul ve esasları tespit etmeye yetkilidir."

MADDE 4. - 21.7.1953 tarihli ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunun Geçici 6 ncı maddesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki geçici 7 nci madde eklenmiştir.

"GEÇİCİ MADDE 7. - Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce, bu Kanunun 3505 sayılı Kanunun 24 üncü maddesi ile değişik 51 inci maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca asıl addolunan alacakların tahsiline devam edilir ve bu alacaklara asıl addolundukları tarihten ödendikleri tarihe kadar geçen süre için gecikme zammı tatbik edilir.

213 sayılı Vergi Usul Kanununa göre uygulanan kaçakçılık, ağır kusur ve kusur cezalarından vadesi bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce olanlara gecikme zammı tatbik edilmez."

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM 193 Sayılı Gelir

Vergisi Kanunu ile İlgili Değişiklikler

MADDE 5. - 31.12.1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 9 uncu maddesinin son fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve maddenin sonuna aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

"Bir işyeri açmaksızın münhasıran gezici olarak milli piyango bileti satanlar, yukarıdaki şartlarla sınırlı olmaksızın gelir vergisinden muaftır."

"bu muaflığın, 94 üncü madde uyarınca tevkif suretiyle kesilen vergiye şümulü yoktur."

MADDE 6. - 31.12.1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununa 202 sayılı Kanunun 16 ncı maddesiyle eklenen ek 1, ek 2 ve ek 3 üncü maddeleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Yatırım İndiriminin Mahiyeti

Ek Madde 1. - Dar mükellefiyete tabi olanlar dahil, ticari veya zirai kazançları üzerinden vergiye tabi mükelleflerin (adi ortaklıklar, kollektif ve adi komandit şirketler ile kurumlar vergisi mükellefleri dahil) yaptıkları yatırımlar, bu bölümde yazılı kayıt ve şartlar dahilinde ilgili kazançlarından indirilir."

"Yatırım İndiriminin Şartları

Ek Madde 2. - Yatırım indiriminin uygulanmasında aşağıda yazılı şartlar topluca aranır:

1. İndirimin uygulanacağı ticarî ve zirai kazanç bilanço esasına göre tespit edilmiş olmalıdır.

2. Yatırımlar, kalkınma planları ve yıllık programlarda belirtilenlerden Maliye Bakanlığı ile Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı tarafından müştereken seçilen sektörler veya konularda yapılmalıdır.

3. Yapılan yatırım, ticarî ve sınaî yatırımlar için en az 5 000 000 000 lira, zirai yatırımlar için en az 1 000 000 000 lira olmalıdır.

4. Yatırıma başlamadan önce Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığına başvurularak gerekli bilgi ve belgelerin tevdi edilmiş ve yukarıda belirtilen şartların mevcudiyeti tasdik edilerek, Yatırım Teşvik Belgesi verilmiş olmalıdır.

Araştırma, plan ve proje masrafları ile arazi temini için yapılan giderler hariç olmak üzere, yatırımla ilgili her türlü harcamalar yatırıma başladığını gösterir.

5. Yatırım, tasdik edilmiş bulunan şartlar ve süreler dahilinde yapılmış olmalıdır.

Tasdik edilen şartlarda meydana gelecek değişikliklerin ve sürelerde doğabilecek gecikmelerin vukuundan itibaren üç ay içinde Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığına bildirilmesi ve onayının alınması şarttır.

Müracaatın zamanında yapılmaması veya değişikliklerin kabul edilmemesi halinde, evvelce yapılan tasdik hükümsüz addolunur ve yatırım indiriminden yararlanma hakkı ortadan kalkar.

Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı yukarıdaki şartlar çerçevesinde vereceği Yatırım Teşvik Belgesinin bir örneğini Maliye Bakanlığına gönderir. Belgedeki vize ve iptaller de ayrıca bildirilir.

Yatırım indiriminden yararlanma şartları ve uygulama esasları ile diğer hususlar Maliye Bakanlığı ile Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığınca müştereken belirlenir."

"Yatırım indiriminin Konusu ve Nispeti

Ek Madde 3. - Yatırım indirimine, kaynağı ne olursa olsun, ek 2 nci maddede yazılı şartları haiz bulunan yatırımlarla ilgili harcamalardan; bina (sadece turizm işletmeleri için), makine, tesisat, araç (sadece işletmenin esas faaliyet konusu ile ilgili olanlar) ve benzeri amortismanına tabi aktif değerlerin yeni olanlarının maliyet bedelleri esas teşkil eder.

Aktif değerlerin yeni olmasından maksat, bunların yurt içinde veya dışında daha önce hiçbir şekilde kullanılmamış bulunmasıdır.

Arazi veya arsa tedariki, yedek parça temini, esas proje dışında münferit makine, tesisat, araç mubayaası için yapılan harcamalara indirim uygulanmaz. Turizm işletmelerinde inşaat edilmiş olarak veya inşa halinde satın alınan binaların satın alma bedeli üzerinden, yatırım indirimi yapılmaz.

Petrol Kanununa göre yürütülen arama ve sondaj faaliyetleri için yapılan ve aktifleştirilen harcamalardan, ilgili bakanlığın görüşü alınmak suretiyle, Maliye Bakanlığınca belirlenenler, yatırım indirimi uygulaması bakımından yatırım harcaması sayılır.

Maliye Bakanlığı, yukarıda yer alan harcamalardan hangilerinin yatırım indirimi-ne konu olacağını belirlemeye yetkilidir.

Yatırım indiriminin nispeti, yatırım miktarının % 20'sidir. Bakanlar Kurulu bu oran, kalkınmada öncelikle yöreler ile kalkınma planı ve yıllık programlarda özel önem taşıdığı belirtilen sektörlerde yapılan yatırımlar için % 70 oranına kadar artırmaya veya kanuni orandan az olmamak üzere yeniden tespit etmeye yetkilidir.

Bakanlar Kurulunca tespit edilen yeni oranlar, Bakanlar Kurulu Kararının Resmi Gazete'de yayımlandığı tarihten itibaren yapılan harcamalara uygulanır."

MADDE 7. - 31.12.1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 38 inci maddesinin sonuna aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

"Gayrimenkullerin ve menkul kıymetlerin alım-satımı ile devamlı olarak uğraşanlar hariç olmak üzere, bilanço esasına göre defter tutan mükelleflerin iktisap tarihinden itibaren en az iki tam yıl süre ile aktiflerinde yer alan gayrimenkul ve iştirak hisselerinin maliyet bedeli, bunların iktisap edildiği ve elden çıkartıldığı yıllar hariç olmak üzere her takvim yılı için Vergi Usul Kanunu hükümlerine göre belirlenen yeniden değerlendirme oranında artırılarak kazancın tespitinde dikkate alınır."

MADDE 8. - 31.12.1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 46 ncı maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Götürü Usulde Ticarî Kazancın Tespiti

Madde 46. - 47 ve 48 inci maddelerde yazılı şartları topluca haiz olanların ticari ve sınai işlerinden sağladıkları safi kazançlar. Maliye Bakanlığınca tanzim edilecek cetvellerde belirtilen iş nevelerine göre götürü olarak tespit olunur. Bu suretle tespit olunacak safi kazanç asgari ücretin yıllık brüt tutarının;

- 5 inci dereceye giren mükellefler için % 50'si,
- 4 üncü dereceye giren mükellefler için % 80'i,
- 3 üncü dereceye giren mükellefler için % 120'si.

- 2 inci dereceye giren mükellefler için % 150'si,
- 1 inci dereceye giren mükellefler için % 180'dir. Bakanlar Kurulu, bu oranlar bir katna kadar artırmaya yetkilidir. Bu yetki, iş grupları, sektörler, il ve ilçeler büyükşehir belediyeleri dahil olmak üzere il ve ilçelerin belediye sınırları (mücadir alanlar da hil), belediyelerin nüfusları yöreler itibariyle veya sabit bir işyerinde faaliyet yapılp ya pılmadığına göre topluca veya ayrı ayrı kullanılabilir.

Bakanlar Kurulu ayrıca, bu maddeye göre tespit edilen safi kazanç tutarlarını,

- Kalkınmada birinci derecede öncelikli yörelerde faaliyette bulunan mükellefler için %50'ye, kalkınmada ikinci derecede öncelikli yörelerde faaliyette bulunan mükellefler için %40'a kadar indirmeye,

- Münhasıran belediye teşkilatı bulunmayan köylerde (belediyelerin mücadir alan sınırları hariç) işyeri bulunan ve faaliyet gösteren mükellefler için % 70'e kadar indirmeye,

yetkilidir.

Birinci fıkrada yazılı safi kazanç tutarları, mükelleflerin götürü matrahları addolunur.

Götürü safi kazanç tutarlarının tespitinde, takvim yılı başında geçerli olan ve sanayi kesiminde çalışan 16 yaşından büyük işçiler için uygulanan asgari ücretin yıllık brüt tutarı esas alınır. Asgari ücrette artış yapılmayan yıllarda, takvim yılı başında geçerli olan safi kazanç tutarları, o yıla ilişkin olarak Vergi Usul Kanunu uyanınca belirlenen yeniden değerlendirme oranında artırılarak, ertesi takvim yılında uygulanacak götürü safi kazanç tutarları hesaplanır.

Safi kazanç tutarlarının hesaplanmasında 100 000 liraya kadar olan tutarlar dikkate alınmaz.

Aynı işte ortak olarak çalışanlar hakkında 47 nci maddede yazılı emlak vergisi tarhına esas olan vergi değerleri toplamı (vergi değeri bilinmeyen hallerde yıllık kira bedeli, her ikisinin de belli olmaması halinde, takdir komisyonlarınca takdir edilecek kira bedeli toplamı) ve 48 inci maddede yazılı iş hacmi ölçüleri toplu olarak, diğer şartlar ortaktakların her biri için ayrı ayrı aranır.

Ortaklarından birisi gerçek usule göre gelir vergisine tabi bulunan ortaklıklarda, diğer ortakların ticari kazancı da gerçek usulde tespit olunur.

Adi ortaklık halinde çalışanlardan aynı zamanda diğer şahsi bir işle de işgal edenlerin gerçek veya götürü usullerden hangisine göre vergilendirileceği, 47 nci maddenin 2 numaralı bendi ile 48 inci maddede yer alan ölçülerden şahsi işine ait olanlara ortaklıklardan hissesine düşen miktarların eklenmesi suretiyle tespit olunur. Şahsi işin mevcut olmaması halinde bu ölçülerden muhtelif ortaklıklardaki hisselerin toplanması ile yetinilir.

Adi ortaklıklarda ortakların götürü kazanç hissesi, ortaklığın girdiği sınıf ve dereceye göre bulunan kazanç her ortak için % 50 nispetinde bir zam yapıldıktan sonra bulunan miktar, ortaklık mukavelesinde yazılı hisse nispetlerine, böyle bir mukavele mevcut değilse eşit olarak ortak sayısına bölünmek suretiyle tespit olunur.

Mükelleflerin birinci fıkrada yazılı derecelerden hangisine gireceği, vergi dairesi tarafından tayin edilir.

Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esasları tayin ve tespiti Maliye Bakanlığının yetkilidir."

MADDE 9. - 31.12.1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 48 inci maddesinin birinci fıkrasını 1-9 numaralı bentlerinde yer alan yıllık alış, satış ve hâsılat hadlerinin 31.12.1993 tarihi itibarıyla uygulanan tutarları 3 kat artırılmış ve maddenin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Yıllık alış, satış ve hâsılat hadleri; sanayi kesiminde çalışan 16 yaşından büyük işçiler için geçerli olan asgari ücret tutarının takvim yılı içinde artırılması halinde bu ücretteki artış oranında, asgari ücretin artırılmadığı yıllarda ise Vergi Usul Kanunu hükümleri uyarınca belirlenen yeniden değerlendirme oranında artırılmak suretiyle tespit edilir. Bu surette tespit edilen yıllık alış, satış hâsılat tutarları, ertesi takvim yılında uygulanır. Şu kadar ki, götürü safi kazanç tutarlarının tespitine ilişkin 46 ncı maddede yazılı oranların Bakanlar Kurulunca artırılması halinde, safi kazanç tutarları artırılan mükellefler için bu maddede yazılı yıllık alış, satış ve hâsılat tutarlarını da bir katına kadar artırmaya Bakanlar Kurulu yetkilidir."

MADDE 10. - 31.12.1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 50 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Götürü Usule Tabii Olmanın Şartlarını Takvim Yılı İçinde Kaybedenler

Madde 50. - Götürü usule tabii olmanın şartlarından herhangi birini takvim yılı içinde kaybedenler, ertesi takvim yılı başından itibaren gerçek usulde vergilendirilirler. Şu kadar ki, 48 inci maddede yazılı yıllık alış, satış ve hâsılat hadlerinin bir katını aşanlar bu hadleri aştıkları tarihten itibaren gerçek usulde vergilendirilirler.

Götürülük şartlarını haiz olanlardan, bu usulden yararlanmak istemediklerini yazı ile bildirenler, taleplerini takip eden ay başından veya taleplerini izleyen takvim yılı başından, yeni işe başlayanlar ise işe başlama tarihinden itibaren gerçek usulde vergilendirilirler.

Herhangi bir şekilde gerçek usulde vergilendirilecek olanlar ve gerçek usulde vergilendirilen mükellefler, bir daha hiçbir şekilde götürü usule dönemezler. Bu kişilerin aynı türden iş yapan eş ve çocukları da bu faaliyetleri nedeniyle götürü usulden yararlanamazlar."

MADDE 11. - 31.12.1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 51 inci maddesinin 4 ve 12 numaralı bentleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

"4. Her türlü taahhüt işleri yapanlar ile bu kişilere derece derece taahhütte bulunanlar,"

"12. Maliye Bakanlığınca teklif edilen ve Bakanlar Kurulunca kararlaştırılan iş grupları, sektörler, il ve ilçeler, büyükşehir belediyeleri dahil olmak üzere il ve ilçelerin belediye sınırları (mücavir alanlar dahil), belediyelerin nüfusları, yöreler itibarıyla veya sabit bir işyerinde faaliyette bulunulup bulunulmadığına göre gerçek usulde vergilendirilmesi gerekli görülenler."

MADDE 12. - 31.12.1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 63 üncü maddesinin birinci fıkrasına 4 numaralı bentten sonra gelmek üzere aşağıdaki 5 numaralı bent eklenmiştir.

"5. Mükellefin kendisi, eşi ve çocukları ile ilgili eğitim, sağlık, gıda ve giyim harcamalarının yıllık toplam tutarının 1/3'ü.

Şu kadar ki indirim konusu harcamaların Türkiye'de yapılması, gelir veya kurumlar vergisi mükellefiyeti bulunan gerçek veya tüzelkişilerden alınacak belgelerle tevsik edilmesi ve bu belgelerin işverene verilmesi şarttır. Bu suretle hesaplanan indirim tutarı, harcamanın yapıldığı yıla ait ücretin yıllık vergi matrahının % 35'ini geçemez. Bu indirim de dikkate alınmak suretiyle hesaplanan vergi ile mükellefin o yıl içinde tevkif suretiyle ödediği vergi tutarı arasındaki fark, ücretlinin ertesi yılda ödeyeceği gelir vergisinden mahsup edilir veya işverenler aracılığı ile kendisine nakden iade edilir. Bakanlar Kurulu bu bentte yer alan % 35 nispetini sifıra kadar indirmeye kanuni oranına kadar artırmaya veya harcama konuları, harcama ve ücret tutarları itibariyle farklı oranlar tespit etmeye yetkilidir.

Ücretlilerin harcama belgelerinin işverene ibrazı, beyanı ve verginin iadesine ilişkin süreleri tespit etmeye, iadeyi nakden veya mahsuben yaptırmaya, bu uygulamanın usul ve esaslarını tayin ve tespiti Maliye Bakanlığı yetkilidir."

MADDE 13. - 31.12.1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 64 üncü maddesinin birinci fıkrası bu fıkranın bentleri hariç olmak üzere, aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve maddenin sonuna aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

"Aşağıda yazılı hizmet erbabının safi ücretleri, Maliye Bakanlığınca tanzim edilecek cetvellerde belirtilen iş nevierine göre götürü olarak tespit edilir."

"Her bir dereceye ait götürü ücretler, 46 ncı maddede dereceler karşılığı gösterilen safi kazancın % 80'i dir."

MADDE 14. - 31.12.1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 69 uncu maddesinin son fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Safi kazançların götürü usulde tespit ve vergilendirilmesinde, 46 ve 47 nci maddeler ile 48 inci maddenin 8 numaralı bendi ve 50 inci madde ve 51 inci maddenin 12 numaralı bendi hükümleri uygulanır."

MADDE 15. - 31.12.1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 75 inci maddesinin ikinci fıkrasının 4 numaralı bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve maddede 12 numaralı bentten sonra gelmek üzere aşağıdaki 13 numaralı bent eklenmiştir.

"4. Kurumlar Vergisi Kanunu uyarınca yıllık veya özel beyanname veren kurumların, indirim ve istisnalar (Kurumlar Vergisi Kanununun 8 inci maddesine göre kurumlar vergisinden müstesna tutulan iştirak kazançları hariç) düşülmeden önceki kurum kazancından, hesaplanan kurumlar vergisi düşüldükten sonra kalan kısım;"

"13. Mükerrer 75 inci maddede yazılı vergi alacağı."

MADDE 16. - 31.12.1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununa 75 inci maddeyi takiben aşağıdaki mükerrer 75 inci madde eklenmiştir.

"Vergi Alacağı

MÜKERRER MADDE 75. - Tam mükellefiyete tabii kurumlarca:

1. Tam mükellefiyete tabi gerçek kişilere dağıtılan kâr paylarının,
2. Adi ortaklıklara, kolektif ve adi komandit şirketlere dağıtılan kâr paylarının,
3. Eshamlı komandit şirketlere dağıtılan kâr paylarından bu şirketlerin komandite ortaklarına isabet eden kısmın,

1/3'ü, bunların vergi alacağını teşkil eder.

Yatırım fonlarının katılma belgeleri ile yatırım ortaklıklarının hisse senetlerinden elde edilen kâr payları için vergi alacağı hesaplanmaz."

MADDE 17. - 31.12.1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun mükerrer 81 inci maddesinin sonuna aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

"Bu Kanunun mükerrer 80 inci maddesinin birinci fıkrasının 7 numaralı bendinde belirtilen değer artış kazancının hesabında iktisap bedeli, gayrimenkul ve bu nitelikteki hakların iktisap edildiği ve elden çıkarıldığı takvim yılları hariç olmak üzere, her takvim yılı için Vergi Usul Kanunu hükümlerine göre belirlenen yeniden değerlendirme oranında artırılarak tespit edilir."

MADDE 18. - 31.12.1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 85 inci maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"İstisna hadleri içinde kalan kazanç ve iratlar için yıllık beyanname verilmez."

MADDE 19. - 31.12.1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 86 ncı maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Toplama Yapılmayan Haller

Madde 86. - Aşağıda yazılı hallerde gelir toplanmaz ve yıllık beyanname verilmez.

1. Yabancı memleketlerde elde edilenler hariç olmak üzere, tam mükellefiyette vergiye tabi gelir sadece;

a) Tevkif suretiyle vergilendirilmiş ücretlerden (birden fazla işverenden ücret alan ve ücretlerinin yıllık gayri safı tutarları toplamı 225 milyon lirayı aşan hizmet erbabının ücretleri hariç),

b) Tamamı tevkif yoluyla vergilendirilmiş bulunan ve gayri safı tutarları toplamı 225 milyon lirayı aşmayan, anzî serbest meslek kazançtan, menkul ve gayrimenkul sermaye iratları ve vergi alacağı dahil olmak üzere kurumlardan elde edilen kâr paylarından,

c) Götürü usulde vergilendirilen ücretler, ticari ve mesleki kazançlardan,

d) Yukarıda sayılan kazanç ve iratların bir kaçı veya tamamından ibaret ise.

2. Dar mükellefiyette vergiye tabii gelir sadece;

a) Tamamı tevkif suretiyle vergilendirilmiş ücretler, serbest meslek kazançları, menkul ve gayrimenkul sermaye iratları ile kurumlardan elde edilen kâr paylarından,

b) Değer artışı kazançları veya anzî kazançlardan,

c) Yukarıda sayılan kazanç ve iratların bir kaçı veya tamamından ibaret ise."

MADDE 21. - 31.12.1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 87 nci maddesinin birinci ve ikinci fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Tam mükellefiyette, vergiye tabi yıllık gayri safı kazanç ve iratlarının toplamı 225 milyon lirayı aşmayan mükelleflerin, bu kazanç ve iratlarından vergisi tevkif yoluyla kesilmiş bulunan ücretler, anzî serbest meslek kazançları, menkul ve gayrimenkul sermaye iratları, vergi alacağı dahil olmak üzere kurumlardan elde edilen kâr payları, götürü usulde vergilendirilmiş bulunan ticari, mesleki kazançlar ve ücretlerini beyannameye ithal etmeleri ihtiyaridir."

"Ücretler (birden fazla işverenden ücret alan ve ücretlerinin yıllık gayri safı tutarları toplamı 225 milyon lirayı aşan hizmet erbabının ücretleri hariç), götürü usulde tespit olunan ticari ve mesleki kazançlar, kazanç ve iratların istisna hadleri içinde kalan kısımları 225 milyon liralık haddin hesabında nazara alınmaz."

MADDE 22. - 31.12.1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 94 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Vergi Tevkifatı

Madde 94. - Kamu idare ve müesseseleri, iktisadî kamu müesseseleri, sair kurumlar, ticaret şirketleri, iş ortaklıkları, dernekler, vakıflar, dernek ve vakıfların iktisadî işletmeleri, kooperatifler, yatırım fonu yönetenler, gerçek gelirlerini beyan etmeye mecbur olan ticaret ve serbest meslek erbabı, ziraî kazançlarını bilanço veya ziraî işletme hesabı esasına göre tespit eden çiftçiler aşağıdaki bentlerde sayılan ödemeleri (avans olarak ödenenler dahil) nakden veya hesaben yaptıkları sırada, istihkak sahiplerinin gelir vergilerine mahsuben tevkifat yapmaya mecburdurlar.

1. Hizmet erbabına ödenen ücretler ile 61 inci maddede yazılı olup ücret sayılan ödemelerden (istisnadan faydalananlar hariç), 103 ve 104 üncü maddelere göre,

2. Yaptıkları serbest meslek işleri dolayısıyla bu işleri icra edenlere yapılan ödemelerden (69 uncu maddede yazılı olanlara ve noterlere serbest meslek faaliyetlerinden dolayı yapılan ödemeler hariç);

a) 18 inci madde kapsamına giren serbest meslek işleri dolayısıyla yapılan ödemelerden,

b) Diğerlerinden,

3. 42 nci madde kapsamına giren işler dolayısıyla bu işleri yapanlara (kurumlar dahil) ödenen istihkak bedellerinden,

4. Dar mükellefiyete tabî olanlara, telif ve patent haklarının satışı dolayısıyla yapılan ödemelerden,

5. a) 70 inci maddede yazılı mal ve hakların kiralanması karşılığı yapılan ödemelerden,

b) Vakıflar ve derneklere ait gayrimenkullerin kiralanması karşılığında bunlara yapılan kira ödemelerinden,

c) Kooperatiflere ait gayrimenkullerin kiralanması karşılığında bunlara yapılan kira ödemelerinden,

6. a) Dağıtılın veya dağıtılmasın Kurumlar Vergisi Kanununun 8 inci maddesinin 4 numaralı bendinin;

i) (a), (c) ve (d) bentlerinde yazılı kazançlardan,

ii) (b) alt bendinde yazılı kazançlardan,

b) Dağıtılın veya dağıtılmasın 75 inci maddenin ikinci fıkrasının 4 numaralı bendinde yazılı menkul sermaye iratlarında (halka açık anonim şirketler ile yatırım fonları ve ortaklıklar hariç),

7. 75 inci maddenin ikinci fıkrasının 5 numaralı bendinde yazılı menkul sermaye iratlarından (tam mükellef kurumlara ödenenler dahil);

- a) Devlet tahvili faizlerinden,
 - b) Hazine bonosu faizlerinden,
 - c) Toplu Konut İdaresi ile Kamu Ortaklığı İdaresince çıkarılan menkul kıymetlere sağlanan gelirlerden,
 - d) Nama yazılı tahvil faizlerinden,
 - e) Hamiline yazılı tahvil faizlerinden,
 - f) Diğerlerinden,
8. Mevduat faizlerinden (bankalar dışında kalan tam mükellef kurumlara ödenenler dahil);
- a) Döviz tevdiat hesaplarına yürütülen faizler ile özel finans kurumlarınca döviz katılma hesaplarına ödenen kâr paylarından,
 - b) Nama yazılı mevduat hesaplarına yürütülen faizlerden,
 - c) Hamiline yazılı mevduat hesaplarına yürütülen faizlerden,
 - d) Diğerlerinden,
9. 75 inci maddenin ikinci fıkrasının 12 numaralı bendinde yer alan menkul sermaye iratlarından (tam mükellef kurumlara ödenenler dahil);
- a) Faizsiz olarak kredi verenlere ödenen kâr paylarından,
 - b) Kâr ve zarar ortaklığı belgesi karşılığı ödenen kâr paylarından,
 - c) Özel finans kurumlarınca kâr ve zarara katılma hesabı karşılığında ödenen kâr paylarından,
10. Bir işyeri açmaksızın münhasıran gezici olarak milli piyango bileti satanlara yapılan komisyon, prim ve benzeri ödemelerden,
11. Çiftçilerden satın alınan zirai mahsuller için yapılan ödemelerden;
- a) Hayvanlar ve bunların mahsulleri ile kara ve su avcılığı mahsulleri için,
 - b) Diğer zirai mahsuller için,
12. PTT acenteliği yapanlara, bu faaliyetleri nedeniyle ödenen komisyon bedeli üzerinden,
13. Götürü usule tabii olan ticaret ve serbest meslek erbabına, esnaf muaflığından yararlananlara ve diğer kişilere mal ve hizmet alımları için gider pusulası karşılığında yapılan ödemelerden,
- % 25 vergi tevkifatı yapılır.
- Tüccar, serbest meslek erbabı ve çiftçilerin yukarıdaki hükümlere göre yapacakları tevkifat ticari, mesleki ve zirai işleriyle ilgili ödemelerine münhasırdır.
- Yukarıdaki bentlerde yazılı vergi tevkifatının yapılmasında 96 ncı madde hükmü gözönünde tutulur.
- Bu maddenin 6 numaralı bendinin (a) ve (b) alt bentlerine göre üzerinden vergi tevkifatı yapılan kurum kazancından kâr payı alanlara, tevkif suretiyle alınan vergi red ve iade olunmaz.
- Bakanlar Kurulu, bu maddede yer alan tevkifat nispetini, her bir ödeme ve gelir için ayrı ayrı sifra kadar indirmeye veya bir katına kadar artırmak suretiyle yeniden tespit etmeye yetkilidir. Bu yetki;

- Tam ve dar mükellefler ile gerçek ve tüzelkişiler itibariyle,
- 6, 7, 8 ve 9 numaralı bentlerde yer alan kazanç ve iratlardan, mevduat veya menkul kıymetin vadesi ve menkul kıymetlerin türlerine göre,
- 11 numaralı bent gereğince zirai mahsul bedelleri üzerinden yapılacak vergi tevkifatında, zirai mahsulün ticaret borsalarında tescil ettirilerek satılıp satılmadığına ve ya destekleme kapsamında alım yapan kurumlar ile diğerlerine göre,
- 13 numaralı bentte yer alan ödemelerde ödeme yapılan kişilerin mükellef olup olmadıklarına veya ödemenin konusunun emtia veya hizmet alımı, emtia ve hizmet alımının birlikte olmasına göre,

farklı oranlar tespit edilmek suretiyle de kullanılabilir.

Bakanlar Kurulu, bu maddede yer alan tevkifat nispetini, kara, deniz ve hava ulaştırması işiyle iştigal eden dar mükellefler için, ülkeler itibariyle ve karşılıklı olmak şartıyla, ayrı ayrı veya topluca sifıra kadar indirmeye veya bir katına kadar artırmak suretiyle yeniden tespit etmeye yetkilidir."

MADDE 22. - 31.12.1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 103 üncü maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Gelir Vergisine tabi gelirler;

- 75 000 000 liraya kadar..... % 25
 - 150 000 000 liranın 75 000 000 lirası için, 18 750 000 lira, fazlası % 30
 - 300 000 000 liranın 150 000 000 lirası için, 41 250 000 lira, fazlası % 35
 - 600 000 000 liranın 300 000 000 lirası için, 93 750 000 lira, fazlası % 40
 - 1 200 000 000 liranın 600 000 000 lirası için, 213 750 000 lira, fazlası % 45
 - 2 400 000 000 liranın 1 200 000 000 lirası için, 483 750 000 lira, fazlası % 50
 - 2 400 000 000 liradan fazlasının 2 400 000 000 lirası için 1 083 750 000 lira, fazlası % 55
- .nispetinde vergilendirilir."

MADDE 23. - 31.12.1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun mükerrer 120 nci maddesinin ikinci fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkralar eklenmiştir.

"Kurumlar da dahil olmak üzere, mükellefler dilerlerse, ilgili hesap döneminde üçer aylık bilanço ve gelir tablosuna göre hesaplanan kazançlarının % 25'ini geçici vergi olarak öderler. Bu usulde hesaplanan geçici vergi, üçer aylık dönemleri takip eden ayın 20 nci günü akşamına kadar gelir veya kurumlar vergisi bakımından bağlı olunan vergi dairesine beyan edilir ve aynı süre içinde ödenir. Bu usulü seçen mükellefler hakkında ikinci fıkra hükümleri uygulanmaz. Bu usulü seçen mükellefler iki yıl geçmeden bu usulden dönemezler.

Yapılan incelemeler sonucunda, geçmiş dönemlere ait geçici verginin eksik beyan edildiğinin tespiti halinde, eksik beyan edilen bu kısım için resen veya ikmalen geçici vergi tarh edilir. Ancak, yıllık beyanname verme süresi geçtikten sonra geçici verginin aslı aranmaz, bu vergiye gecikme faizi ve ceza uygulanır."

MADDE 24. - 31.12.1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununa, 121 inci maddeyi takiben aşağıdaki mükerrer 121 inci madde eklenmiştir.

"Götürü Mükelleflerdeki Vergi Tevkifatı ile Vergi Alacağının Mahsubu MÜKERRER MADDE 121. - A) Götürü usule tabi ticaret ve serbest meslek erbabına bu faaliyetleri ile ilgili olarak yapılan ödemelerden 94 üncü madde uyarınca tevkif edilen vergiler, bu mükelleflerin ertesi takvim yılına götürü usulde tespit edilen kazançları üzerinden hesaplanan gelir vergisinden mahsup edilir.

Tevkif yoluyla kesilen verginin, götürü usulde tespit edilen kazançlar üzerinden hesaplanan vergiden fazla olması veya mükellefin işini terk etmesi halinde, bu tutar mükellefe iade edilmez.

B) 75 inci madde gereğince menkul sermaye iradı sayılan mükerrer 75 inci maddeki vergi alacağı, aşağıdaki esaslara göre gelir vergisine mahsup edilir.

1. Mükerrer 75 inci maddenin 1 numaralı bendinde yazılı gerçek kişilerin vergi alacağı, yıllık beyanname ile bildirilmek kaydıyla beyanname üzerinden hesaplanan gelir vergisine mahsup edilir.

2. Mükerrer 75 inci maddenin 2 numaralı bendinde yazılı adi ortaklıklar, kolektif ve adi komandit şirketlerin vergi alacağı, kâr paylarının alındığı yıl ortaklık ve şirketlerce hâsılât olarak kaydedilir. Bu vergi alacağı, ortaklarca verilecek yıllık gelir vergisi beyannamelerinde hisseleri oranında mahsup edilir.

3. Mükerrer 75 inci maddede yazılı eshamlı komandit şirketlerin komandite ortaklarının vergi alacağı, anılan şirketlerin kâr paylarını aldıkları yıl komandite ortaklar tarafından hisseleri oranında elde edilmiş ticari kazanç olarak kabul edilir ve verecekleri gelir vergisi beyannamelerinde mahsup edilir.

Bu fıkraya göre yapılan mahsup sonucu kalan vergi alacağı tutan, hiçbir şekilde iade edilmez ve mükellefin diğer vergi borçlarına mahsup edilmez.

C) Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esasları, tayin ve tespiti Maliye Bakanlığı yetkilidir."

MADDE 25. - 31.12.1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun mükerrer 123 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Yetki

Mükerrer Madde 123. - 1. Bu Kanunun; 13,17,21,47,53,68, mükerrer 80,111 ve 112 nci maddelerinde yer alan maktu had ve tutarların, 1.1.1993 tarihi itibarıyla geçerli olan had ve tutarlarına yükseltilmiştir.

2. Bu Kanunun 13, 17, 21, ek, 2,47, 53, 68, mükerrer 80, 82, 86, 87, 111 ve 112 nci maddelerinde yer alan maktu had ve tutarların her birini ayrı ayrı veya topluca 10 katına kadar artırmaya Bakanlar Kurulu yetkilidir.

3. Bakanlar Kurulu, 47, 86 ve 87 nci maddelerde yazılı hadler hariç olmak üzere, 2 nci fıkrada yazılı yetkilerini kullanmadığı takdirde, her bir takvim yılında uygulanacak maktu had ve tutarlar, önceki yılda uygulanan maktu had ve tutarlara bu yıla ilişkin olarak Vergi Usul Kanunu uyarınca belirlenen yeniden değerlendirme oranında artış yapılmak suretiyle tespit edilir.

4. Bu Kanunun 103 üncü maddesinde yer alan vergi tarifesinin, her bir takvim yılında uygulanacak gelir dilimleri, önceki yılda uygulanan gelir dilimi tutarlarına bu yıla ilişkin olarak Vergi Usul Kanunu uyarınca belirlenen yeniden değerlendirme oranında artış yapılmak suretiyle tespit edilir. Bu gelir dilimlerine karşılık gelen vergi oranlarını da % 5 puana kadar artırmaya veya indirmeye Bakanlar Kurulu yetkilidir.

5. Bu maddeye göre, maktu had ve tutarların tespitinde 100 000 liraya, 103 üncü maddede yer alan gelir dilimleri tutarlarının tespitinde ise 10 000 000 liraya kadar olan tutarlar nazaru alınmaz."

MADDE 26. - 31.12.1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun geçici 35 inci maddesinin 2 numaralı fıkrasının (f) bendi aşağıdaki şekilde, 7 numaralı fıkranın fıkra numarası "8" olarak değiştirilmiş ve maddeye aşağıdaki 7 numaralı fıkra ile Kanuna aşağıdaki geçici maddeler eklenmiştir.

"f) İlk defa işe başlayan mükelleflerde işe başlanılan yılda, götürülük şartlarını haiz olanlardan kendi isteği ile götürü usulden gerçek usule geçen mükelleflerde ise, gerçek usulde vergilendirilmeye başlandığı yıldan itibaren üç yıl süre ile faaliyette bulunulan yörede uygulanan temel gösterge tutannın yarısı uygulanır."

"7. Mükellefler; kendilerine, eşlerine ve çocuklarına ait ve üzerinden gelir vergisi ödenen gelirleri (hamiline yazılı mevduat ve hamiline yazılı menkul kıymetlerden elde edilen gelirler hariç) ile kendilerine ve eşlerine ait emekli, maluliyet, dul ve yetim aylığı bulunduğunu belgelendirdikleri takdirde, bu gelirler, hayat standardı esasına göre kazancın tespitinde izah nedeni gelir olarak kabul edilir."

"GEÇİCİ MADDE 38. - Gelir Vergisi Kanununun yürürlükten kaldırılan mükerrer 20 nci maddesinde yer alan istisna hükmünün uygulanmasına, 1.1.1994 tarihinden önce faaliyete geçen işletmelerin kazançları hakkında, istisna süresi sona erinceye kadar devam olunur."

"GEÇİCİ MADDE 39. - 1.1.1994 tarihinden önce Yatırım Teşvik Belgesine bağlanmış olan yatırımlar için yapılacak harcamalara (kurumlar vergisi mükelleflerinin yatırım harcamaları dahil) yatırım indirimine ilişkin eski hükümler, bu tarihten sonra alınan Yatırım Teşvik Belgesine bağlı yatırım harcamalarına ise yatırım indirimine ilişkin yeni hükümler uygulanır. Bu Kanunun Ek 3 üncü maddesinin dördüncü fıkrası ile getirilen, hüküm, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce alınan Teşvik Belgeleri kapsamında 1.1.1994 tarihinden itibaren yapılan harcamalara da uygulanır."

"GEÇİCİ MADDE 40. - Bu Kanunla Gelir Vergisi Kanununun 38 inci ve mükerrer 81 inci maddelerinin sonuna eklenen fıkraların hükmü, 1.1.1994 tarihinden önce iktisap edilen gayrimenkul ve iştirak hisseleri hakkında, Vergi Usul Kanunu hükümlerine göre yeniden değerlendirme oranının tespit edildiği yıldan itibaren uygulanır."

"GEÇİCİ MADDE 41. - a) Gelir Vergisi Kanununun bu Kanunla değişmeden önceki 94 üncü maddesinin (A) fıkrasının 7, 8 ve 15 numaralı bentleri ile bu Kanunla kaldırılan mükerrer 39 uncu maddesi, özel hesap dönemleri de dahil olmak üzere, kurumların 1993 yılına ait olup, 1.1.1994 tarihinden itibaren beyan edilecek kazançtan hakkında da uygulanır.

b) Tam mükellef kurumlardan 1994 yılı içinde elde edilen kâr payları (yatırım fonları ve yatırım ortaklıklarından elde edilenler hariç) için Gelir Vergisi Kanununun bu Kanunla değişmeden önceki hükümleri, özel hesap dönemi 1994 yılı içinde biten kurumlardan aynı yıl içinde elde edilen kâr payları ve vergi alacakları hakkında ise Gelir Vergisi Kanununun bu Kanunla değişen hükümleri uygulanır.

c) Kurumların 1.1.1995 tarihinden önceki dönemlere ait ihtiyat akçeleri ve banka provizyonlarının bu tarihten sonra dağıtılması veya sermayeye eklenmesi halinde, bu kâr payları için Gelir Vergisi Kanununun bu Kanunla değişik hükümleri uygulanır.

d) Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Maliye Bakanlığınca tayin ve tespit edilir."

"GEÇİCİ MADDE 42. - Gerçek usulde tespit edilen ticari kazancı olan eşin, bu kazançlarının safı tutan ve ücretlerinin brüt tutarının yıllık toplamı, 16 yaşından büyük sanayi kesiminde çalışan işçiler için uygulanan asgari ücretin yıllık brüt tutarının 4 katını aşmaması şartıyla, bu kazanç ve ücretlerin aile reisi beyanına dahil edilmesi ihtiyaridir.

Bu madde hükümleri, 1994 - 1999 takvim yılı gelirlerine uygulanır. Bu maddenin uygulanmasında, asgari ücretin takvim yılı sonunda geçerli olan tutan esas alınır."

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM 5422 Sayılı

Kurumlar Vergisi Kanunu ile İlgili Değişiklikler

MADDE 27. - 3.6.1949 tarihli ve 5422 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 2 nci maddesinin sonuna aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

"2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanununa göre, Sermaye Piyasası Kurulunca halka açık anonim şirket olduğu kabul edilen şirketler, bu Kanun ve Gelir Vergisi Kanunu uygulaması bakımından da "halka açık anonim şirket" sayılır. Ancak, bu şirketlerin halka arz edilen hisse senetlerinin, nominal sermayesine oranının en az % 40 olması şarttır."

MADDE 28 - 3.6.1949 tarihli ve 5422 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 8 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"İstisnalar

Madde 8 - Dar mükellefiyete tabi kurumlar dahil bu maddede yazılı kurum kazançları, kurumlar vergisinden müstesnadır:

1. Kurumların, tam mükellefiyete tabi başka bir kurumun sermayesine iştirakle rinden elde ettikleri kazançlar (Yatırım fonlarının katılma belgeleri ile yatırım ortaklık larının hisse senetlerinden elde edilen kâr payları hariç);

2. Aşağıda yazılı kooperatiflerin ortakları için hesapladıkları risturnlardan;

a) İstihlak kooperatiflerinde; ortakların şahsî ve ailevî gıda ve giyecek ihtiyaçla rını karşılamak için satın aldıkları malların kıymetlerine göre hesaplanan risturnlar,

b) İstihsal kooperatiflerinde; ortakların istihsal ederek kooperatife sattıktan veya kooperatiften istihsal faaliyetinde kullanmak üzere satın aldıkları malların kıymetine gö re hesaplanan risturnlar,

c) Kredi kooperatiflerinde; ortakların kullandıkları kredilere göre hesaplanan ris turnlar,

d) Ortakların idare gideri karşılığı olarak ödedikleri paralardan sarf olunmayarak iade edilen kısımlar.

Bu risturnların nakden veya aynı kıymette mal ile ödenmesi istisnanın uygulan masına mani değildir. Ortaklardan başka kimselerle yapılan muamelelerden doğan ka- zancılar ile ortaklarla ortaklık statüsü dışında yapılan muamelelerden doğan kazançlar hakkında risturnlara müteallik istisna hükmü uygulanmaz. Bunların genel kazançtan tef- rikinde, ortaklarla yapılan iş hacminin genel iş hacmine olan nispeti esas tutulur.

Bu risturnlar, Gelir Vergisi Kanununun 94 üncü maddesine göre tevkifata tabi tutulmaz. Ortaklara dağıtımı, kâr dağıtımı sayılmaz.

3. Turizmi Teşvik Kanunu hükümleri dairesinde "Turizm İşletmesi Belgesi" ve ya 1618 sayılı Seyahat Acentaları Birliği Kanunu gereğince "Seyahat Acentası İşletme Belgesi" almış olan kurumların münhasıran bu belge konusu faaliyetlerinden döviz olarak elde ettikleri hasılatın % 20'si (Mezkur dövizlerin yetkili bankalarda bozdurulduğu nun tevsiki şartıyla, işletmenin ilk defa faaliyete geçtiği tarihten itibaren 5 yıl süre ile kurum kazancından indirilir. Kurumun unvanının veya nevinin değişmesi veya işletmenin başka bir kurum tarafından devir alınması halinde istisna, kalan süre için uygulanır. Elde edilen dövizleri bizzat bozdurmayan ve döviz sağlayan müessese veya acentadan doğrudan doğruya pay alan turizm müesseseleri, bu istisnadan aldıkları pay oranında faydalanırlar. Döviz bozduran kurum, bu kısım üzerinden istisnadan yararlanamaz.)

Bakanlar Kurulu yukarıda yer alan % 20 oranını sıfıra kadar indirmeye veya Kanunda yer alan orana kadar artırmaya yetkilidir.

4. a) Portföyünün en az % 25'i hisse senetlerinden oluşan menkul kıymetler yatırım fonları (döviz yatırım fonları hariç) ile aynı nitelikteki menkul kıymetler yatırım ortaklıklarının portföy işletmeciliğinden doğan kazançları,

b) (a) alt bendi dışında kalan menkul kıymetler yatırım fonları (döviz yatırım fonları hariç) ile menkul kıymetler yatırım ortaklıklarının portföy işletmeciliğinden doğan kazançları.

c) Risk sermayesi yatırım fonları veya ortaklıklarının kazançları,

d) Gayrimenkul yatırım fonları veya ortaklıklarının kazançları.

Bu bentte yer alan kazançlara ait istisnanın, bu Kanunun 24 üncü maddesi ile Gelir Vergisi Kanununun 94 üncü maddesi uyarınca tevkif suretiyle ödenecek vergiye şümulü yoktur. Kurumlar Vergisi Kanununun 24 üncü ve Gelir Vergisi Kanununun 94 üncü maddelerine göre tevkif edilen ve ödenen vergiler, sadece Gelir Vergisi Kanununun 94 üncü maddesinin 6 numaralı bendinin (a) alt bendine göre yapılan vergi tevkifatına mahsup edilir. Mahsup edilemeyen vergiler hiçbir şekilde iade edilmez.

Bu bentte yer alan % 25 oranını % 20'ye kadar indirmeye veya % 100'e kadar artırmaya Bakanlar Kurulu yetkilidir.

Türkiye'de işyeri veya daimi temsilcisi bulunan ve 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanununa göre kurulan yatırım fonları ve yatırım ortaklıkları ile aynı nitelikte olduğu Maliye Bakanlığınca belirlenen dar mükellefiyete tabi yatırım fonları ve ortaklıklarının istisnadan faydalanma şartlarını, bu hususta düzenlenecek belgeleri ve uygulamaya ilişkin diğer usul ve esasları tayin ve tespiti Maliye Bakanlığı yetkilidir.

5. Kurumların rüçhan hakkı kuponlarının satışından elde ettikleri kazançları ile anonim şirketlerin kuruluşlarında veya sermayelerini artırdıkları sırada çıkardıkları hisse senetlerinin itibarı değerlerinin üzerinde elden çıkarılmasından sağlanan kazançlar."

MADDE 29. - 3.6.1949 tarihli ve 5422 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 24 üncü maddesinin birinci ve beşinci fıkralarında yer alan parantez içi hükümler aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

" (Gelir Vergisi Kanununun 94 üncü maddesinin 6 numaralı bendi uyarınca tevkifata tabi tutulan kazanç ve iratlardan bu madde hükmüne göre ayrıca tevkifat yapılmaz.)"

" (Şu kadar ki Gelir Vergisi Kanununun 75 inci maddesinin ikinci fıkrasının 5 ve 7 numaralı bentlerinde yer alan menkul sermaye iratları ile yatırım fonları ve ortaklıklarının katılma belgeleri ve hisse senetlerinden elde edilen kâr paylarının verilecek beyan-namelere dahil edilmesi zorunludur.)"

MADDE 30. - 3.6.1949 tarihli ve 5422 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 25 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Verginin Oranı

Madde 25. - Kurumlar vergisi, bu Kanuna göre tespit olunan kurum kazancın-dan % 25 oranında alınır.

Yukarıdaki orana göre hesaplanan vergi, indirim ve istisnalar düşülmeden önceki kurum kazancının % 20'sinden az olamaz. Bu hesaplamada iştirak kazançları ile yatırım fonları ve ortaklıklarının portföy işletmeciliğinden doğan kazançtan dikkate alınmaz.

Bu Kanunun 18 ve 19 uncu maddelerine göre vergilendirilen yabancı ulaştırma kurumlarında vergi oranını karşılıklı olmak şartıyla ülkeler itibariyle kara, deniz ve hava ulaştırma kurumları için ayrı ayrı veya topluca sifıra kadar indirmeye veya bu maddede yazılı oranın bir katını geçmemek üzere yeni bir oran tespit etmeye Bakanlar Kurulu yetkilidir.

Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esasları belirlemeye Maliye Bakan-lığı yetkilidir."

MADDE 31. - 3.6.1949 tarihli ve 5422 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununa aşağıdaki geçici 21, 22, 23 ve 24 üncü maddeler eklenmiştir.

"GEÇİCİ MADDE 21. - Bu Kanunla Kurumlar Vergisi Kanununun 2 nci mad-desinin sonuna eklenen fıkrada yer alan % 40 oranı, 1994 yılı için % 15 ve 1995 yılı için % 25 olarak uygulanır."

"GEÇİCİ MADDE 22. - Kurumlar Vergisi Kanununun bu Kanunla değişiklik yapılmadan önceki 8 inci maddesinin;

a) 3, 4, 5, 6, 7, 8, 16, 17 ve 19 numaralı bent hükümleri, kurumların 1993 yılına ilişkin olup 1.1.1994 tarihinden itibaren beyanı gereken kazançtan hakkında da uygulanır.

b) 14 numaralı bent hükmü, kurumların 1.1.1994 tarihinden önce devraldıktan kurumlara ait zararlar hakkında da uygulanır.

c) 15 numaralı bendinde yer alan istisna hükmünün uygulanmasına, 1.1.1994 ta-rihinden önce faaliyete geçen işletmelerin kazançtan hakkında istisna süresi sona erin-ceye kadar devam olunur.

d) 18 numaralı bent hükmü, 1.1.1994 tarihinden önce satışı yapılan (vadeli satış-lar dahil) iştirak hisselerinin veya gayrimenkullerinin satışından doğan kazançlar hak-kında da uygulanır."

"GEÇİCİ MADDE 23. - Kurumlar Vergisi Kanununun bu Kanunla değişiklik yapılmadan önceki 25 inci maddesi hükmü ile bu Kanunla yürürlükten kaldırılan mük-errer 25 ve geçici 19 uncu maddeleri hükümleri, kurumların 1993 yılına ilişkin olup, 1.1.1994 tarihinden itibaren beyanı gereken kazançtan hakkında da uygulanır."

"GEÇİCİ MADDE 24. - Turizm sektörünün teşviki amacıyla turizm sektöründe faaliyet gösteren ve bu Kanuna göre turizm kazançları istisnasından faydalanan kurumların, bir yıl önce ödedikleri kurumlar vergisine göre artan kısmın yarısı kadar 1995-1999 yılları Turizm Bakanlığı bütçelerine ödenek konulur. Bu ödeneğin kullanılmasına ilişkin usul ve esaslar Maliye ve Turizm Bakanlıklarınca müştereken tespit edilir."

BEŞİNCİ BÖLÜM 1318 Sayılı

Finansman Kanunu ile İlgili Değişiklikler

MADDE 32. - 29.7.1970 tarihli ve 1318 sayılı Finansman Kanununun 10 uncu maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Madde 10. - Bu Kanunun, 4, 5 ve 6 ncı maddelerinde yer alan (I), (II), (III), (IV) ve (V) sayılı tarifelerdeki 1.1.1993 tarihi itibarıyla geçerli olan vergi miktarları % 200 oranında artırılmıştır.

Her takvim yılı başından geçerli olmak üzere önceki yılda uygulanan vergi miktarları o yıl için Vergi Usul Kanunu hükümleri uyarınca tespit ve ilan olunan yeniden değerlendirme oranında artırılır.

Bakanlar Kurulu, yeniden değerlendirme oranının % 50'sinden çok, % 50'sinden az olmamak üzere yeni oranlar ve bu oranlar içinde farklı vergi miktarları tespit etmeye yetkilidir.

Bu suretle hesaplanan ve ödenmesi gereken vergi miktarlarında 10 000 liranın, (IV) sayılı tarife için ödenecek vergi miktarlarının hesaplanmasında ise 1 000 liranın altındaki tutarlar dikkate alınmaz."

ALTINCI BÖLÜM 197 Sayılı Motorlu

Taşıtlar Vergisi Kanunu ile İlgili Değişiklikler

MADDE 33. - 18.2.1963 tarihli ve 197 sayılı Motorlu Taşıtlar Vergisi Kanununun 10 uncu maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Madde 10. - Bu Kanunun 5 ve 6 ncı maddelerinde yer alan (I), (II), (III), ve (IV) sayılı tarifelerdeki 1.1.1993 tarihi itibarıyla geçerli olan vergi miktarları % 200 oranında artırılmıştır.

Her takvim yılı başından geçerli olmak üzere önceki yılda uygulanan vergi miktarları o yıl için Vergi Usul Kanunu hükümleri uyarınca tespit ve ilan olunan yeniden değerlendirme oranında artırılır.

Bakanlar Kurulu, yeniden değerlendirme oranının % 50'sinden çok, % 50'sinden az olmamak üzere yeni oranlar veya bu oranlar içinde farklı vergi miktarları tespit etmeye, EURO 93 normlarını sağlayan katalitik konvertör sistemi ile teçhiz edilmiş taşıtlarda tespit edilen bu oranı veya vergi miktarlarını % 50 nispetine kadar indirmeye yetkilidir.

Bu suretle hesaplanan ve ödenmesi gereken vergi miktarlarında 10 000 liranın, (III) sayılı tarife için ödenecek vergi miktarlarının hesaplanmasında ise 1 000 liranın altındaki tutarlar dikkate alınmaz."

YEDİNCİ BÖLÜM 3505 Sayılı Kanun

ile İlgili Değişiklikler

MADDE 34. - 3.12.1998 tarihli ve 3505 sayılı Kanunun geçici 2 nci maddesindeki "31.12.1993" tarihi "31.12.1998" olarak değiştirilmiştir.

SEKİZİNCİ BÖLÜM 2978 Sayılı Vergi

İadesi Hakkında Kanun ile İlgili Değişiklikler

MADDE 35. - 2.2.1984 tarihli ve 2978 sayılı Vergi İadesi Hakkında Kanunun 1 inci maddesinin son fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Vergi iadesinden yararlanacak olanlar ile vergi iadesine tabii tutulacak mal ve hizmet alımlarını yukarıda belirtilenlerle sınırlı olmaksızın tespit etmeye, kapsama almayaya veya kapsam dışına çıkarmaya, vergi iade usul ve esaslarını belirlemeye Bakanlar Kurulu yetkilidir."

DOKUZUNCU BÖLÜM

Kaldırılan Hükümler

MADDE 36. - 1) 4.1.1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununun;

- a) 40 ncı maddesi,
- b) 41 inci maddesi,
- c) 205 sayılı Kanunun 22 nci maddesi ile eklenen ek 10 uncu maddesi,
- 2) 31.12.1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun;
- a) Mükerrer 20 nci maddesi,
- b) 24 üncü maddenin 3 numaralı bendi,
- c) Mükerrer 39 uncu maddesi,
- d) 87 nci maddesinin son fıkrası,
- e) Geçici 19 uncu maddesi,

O Geçici 23 üncü maddesinin ikinci cümlesi,

- g) Geçici 37 nci maddesi,

3. 3.6.1949 tarihli ve 5422 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun;

- a) 7 nci maddesinin 2 numaralı bendi,
- b) Mükerrer 25 inci maddesi,
- c) Geçici 2 ve 13 üncü maddeleri,
- d) Geçici 19 uncu maddesi,

4. 25.10.1984 tarihli ve 3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanununun 46 nci maddesinin 6 ncı bendi,

yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 37. - Bu Kanunun:

- I. - a) 26 nci maddesi ile Gelir Vergisi Kanununun geçici 35 inci maddesine ek-

lenen 7 numaralı fıkra hükmü ve 28 inci madde ile değişik Kurumlar Vergisi Kanununun 8 inci maddesinin 4 numaralı fıkrasının son paragrafı, 1993 takvim yılı gelirlerine de uygulanmak üzere yayımı tarihinde,

b) 25 inci maddesi 31.12.1993 tarihinden geçerli olmak üzere yayımı tarihinde,

c) 1, 2, 3, 4, 34 ve 35 inci maddeleri ve 11 inci madde ile değiştirilen Gelir Vergisi Kanununun 51 inci maddesinin 12 numaralı bendi, yayımı tarihinde,

II. - 15, 16 ve 24 üncü maddeleri ve 29 uncu madde ile değişik Kurumlar Vergisi Kanununun 24 üncü maddesinin birinci fıkrasının parantez içi hükmü, 1.1.1995 tarihinde,

III. - a) 18,19,20 ve 22 nci maddeleri, 1994 yılı gelirlerine de uygulanmak üzere 1.1.1994 tarihinde,

b) Diğer hükümleri 1.1.1994 tarihinde.

yürürlüğe girer.

MADDE 38. - Bu Kanun hükümlerini Maliye Bakanı yürütür.

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN

213 SAYILI VERGİ USUL KANUNU, 6183 SAYILI AMME ALACAKLARININ TAHSİL USULÜ HAKKINDA KANUN, 193 SAYILI GELİR VERGİSİ KANUNU, 5422 SAYILI KURUMLAR VERGİSİ KANUNU, 1318 SAYILI FİNANSMAN KANUNU, 197 SAYILI MOTORLU TAŞITLAR VERGİSİ KANUNU, 3505 SAYILI KANUN VE 2978 SAYILI VERGİ İADESİ HAKKINDA KANUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASI HAKKINDA KANUN TASARISI

BİRİNCİ BOLUM 213 Sayılı Vergi Usul

Kanunu ile İlgili Değişiklik

"MADDE 1. - 4.1.1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununun mükerrer 414 üncü maddesine aşağıdaki c ve d bentleri eklenmiştir.

c) Bu Kanunun; 104, mükerrer 115, 177,232, 252, Mükerrer 298, 313, 343, 344, 345 Mükerrer 347, 353, Mükerrer 355, 356 ve 361 inci maddeleri ile Kanuna bağlı usul süzlük cezalarına ait cetvelde yer alan maktu had ve miktarlar 1.1.1993 tarihi itibarıyla geçerli olan had ve tutarlarına yükseltilmiştir.

d) Bu Kanunda yer alan maktu had ve miktarlar için (177^{nci} maddede yazılı maktu had ve miktarlar hariç) Bakanlar Kurulu (b) bendinde yer alan yetkisini kullanmadığı takdirde; her bir takvim yılında uygulanacak maktu had ve miktarlar, b-i önceki yılda uygulanan maktu had ve miktarlara, bu yıla ilişkin olarak bu Kanun uyarınca belirlenen yeniden değerlendirme oranında artış yapılmak suretiyle tespit edilir. Bu suretle hesaplanan maktu had ve miktarlarda 10 000 lira kesirleri nazara alınmaz."

MADDE 2. - 4.1.1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununun Ek 13 üncü maddesinin 4 numaralı fıkrasının birinci paragrafında yer alan "Bakanlar Kurulu:" ibaresi "Maliye Bakanı:" olarak, (a) bendinde yer alan % 35 oranı % 50, % 45 oranı da % 60 olarak değiştirilmiş ve bu fıkranın sonuna aşağıdaki hükümler eklenmiştir.

"Görev yapılan birim ve iş hacmi, görev mahalli, görevin önem ve güçlüğü, personelin sınıfı, kadro unvanı, derecesi ve atama biçimi gibi kriterlere göre yapılacak ek ödemelerin farklı miktarları ve ödemeye ilişkin usul ve esasları Maliye Bakanı tarafından tespit edilir."

"Yukarıda belirtilen esaslar dahilinde yapılacak ödemeler Gelir Vergisine tabi tutulmaz."

İKİNCİ BOLUM

6183 Sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun ile İlgili Değişiklikler

MADDE 3. - 21.7.1953 tarihli ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunun 51 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Gecikme Zammı. Nispet ve Hesabı

Madde 51.- Amme alacağının ödeme müddeti içinde ödenmeyen kısmına vadenin bitim tarihinden itibaren her ay için ayrı ayrı % 1 gecikme zammı tatbik olunur. Ay kesirleri tam ay olarak hesap edilir.

Gecikme zammı 5 000 liradan az olamaz.

213 sayılı Vergi Usul Kanununa göre uygulanan kaçakçılık, ağır kusur ve kusur cezaları hariç olmak üzere ceza mahiyetinde olan amme alacaklarına gecikme zammı tatbik edilmez.

Bakanlar Kurulu, gecikme zammı nispetlerini aylar itibariyle topluca veya her ay için ayrı ayrı, iki katına kadar artırmaya veya bu nispetleri % 30'una kadar indirmeye, yeniden kanuni hadlerine getirmeye ve gecikme zammı asgarî miktarını 10 katına kadar artırmaya yetkilidir."

MADDE 4. - 21.7.1953 tarihli ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunun 107 nci maddesine ikinci fıkradan sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkralar eklenmiştir.

"Ödeme müddetinin bitim tarihinden itibaren altı ay geçmesine rağmen. Gelir Vergisi, Kurumlar Vergisi, Katma Değer Vergisi ve bunların fer'ileri ve cezaları ile bu vergiler dışında kalan ve vergi, resim, harç niteliğinde olmayan diğer amme alacaklarını ödemeyen amme borçlularının ad ve unvanları ile borç miktarları, yılda en çok bir defa Maliye Bakanlığınca topluca ilan edilebilir."

Bu ilan sırrın ifşası ve Vergi Usul Kanunu hükümlerine göre vergi mahremiyetinin ihlali sayılmaz.

Maliye Bakanlığı, ilan edilecek amme alacaklarını nev'ileri ve asgarî miktarı itibariyle sınırlamaya, ilanın şeklini, yapılacağı yer ve zaman ile diğer usul ve esasları tespit etmeye yetkilidir."

MADDE 5. - 21.7.1953 tarihli ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunun Geçici 6 ncı maddesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki geçici 7 nci madde eklenmiştir.

"GEÇİCİ MADDE 7. - Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce, bu Kanunun 3505 sayılı Kanunun 24 üncü maddesi ile değişik 51 inci maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca asıl addolunan alacakların tahsiline devam edilir ve bu alacaklara asıl addolundukları tarihten ödendikleri tarihe kadar geçen süre için gecikme zammı tatbik edilir.

213 sayılı Vergi Usul Kanununa göre uygulanan kaçakçılık, ağır kusur ve kusur cezalarından vadesi bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce olanlara gecikme zammı tatbik edilmez."

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM 193 Sayılı Gelir

Vergisi Kanunu ile İlgili Değişiklikler

MADDE 6. - 31.12.1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 9 uncu maddesinin son fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve maddenin sonuna aşağıdaki fıkrası eklenmiştir.

"Bir işyeri açmaksızın münhasıran gezici olarak milli piyango bileti satanlar, yukarıdaki şartlarla sınırlı olmaksızın gelir vergisinden muaftır."

"bu muaflığın, 94 üncü madde uyarınca tevkif suretiyle kesilen vergiye şümulü yoktur."

MADDE7. - 31.12.1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununa 202 sayılı Kanunun 16 ncı maddesiyle eklenen ek 1, ek 2 ve ek 3 üncü maddeleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Yatırım İndiriminin Mahiyeti

Ek Madde 1. - Dar mükellefiyete tabi olanlar dahil, ticarî veya ziraî kazançları üzerinden vergiye tabi mükelleflerin (adi ortaklıklar, kollektif ve adi komandit şirketler ile kurumlar vergisi mükellefleri dahil) yaptıkları yatırımlar, bu bölümde yazılı kayıt ve şanlar dahilinde, ilgili kazançlarından indirilir."

"Yatırım İndiriminin Şartları

Ek Madde 2. - Yatırım indiriminin uygulanmasında aşağıda yazılı şanlar topluca aranır:

1. İndirimin uygulanacağı ticarî ve ziraî kazanç bilanço esasına göre tespit edilmiş olmalıdır.

2. Yatırımlar, kalkınma planları ve yıllık programlarda belirtilenlerden Maliye Bakanlığı ile Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı tarafından müştereken seçilen sektörler veya konularda yapılmalıdır.

3. Yapılan yatırım, ticarî ve sınaî yatırımlar için en az 3 000 000 000 lira, ziraî yatırımlar için en az 500 000 000 lira olmalıdır.

4. Yatırıma başlamadan önce Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığına başvurularak gerekli bilgi ve belgelerin tevdi edilmiş ve yukarıda belirtilen şartların mevcudiyeti tasdik edilerek. Yatırım Teşvik Belgesi verilmiş olmalıdır.

Araştırma, plan ve proje masrafları ile arazi temini için yapılan giderler hariç olmak üzere, yatırım ile ilgili her türlü harcamalar yatırım başladığını gösterir.

5. Yatırım, tasdik edilmiş bulunan şartlar ve süreler dahilinde yapılmış olmalıdır.

Tasdik edilen şanlarda meydana gelecek değişikliklerin ve sürelerde doğabilecek gecikmelerin vukuundan itibaren Uç ay içinde Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığına bildirilmesi ve onayının alınması şarttır.

Müracaatın zamanında yapılmaması veya değişikliklerin kabul edilmemesi halinde, evvelce yapılan tasdik hükümsüz addolunur ve yatırım indiriminden yararlanma hakkı ortadan kalkar.

Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı yukarıdaki şartlar çerçevesinde vereceği Yatırım Teşvik Belgesinin bir örneğini Maliye Bakanlığına gönderir. Belgedeki vize ve iptaller de ayrıca bildirilir.

Yatırım indiriminden yararlanma şartları ve uygulama esasları ile diğer hususlar Maliye Bakanlığı ile Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığınca müştereken belirlenir."

"Yatırım İndiriminin Konusu ve Nispeti"

Ek Madde 3. - Yatırım indirimine, kaynağı ne olursa olsun, ek 2 nci maddede yazılı şartları haiz bulunan yatırımlarla ilgili harcamalardan; bina (sadece turizm işletmeleri için), makine, tesisat, araç (sadece işletmenin esas faaliyet konusu ile ilgili olanlar) ve benzeri amortismanına tabi aktif değerlerin yeni olanlarının maliyet bedelleri esas teşkil eder.

Aktif değerlerin yeni olmasından maksat, bunların yurt içinde veya dışında daha önce hiçbir şekilde kullanılmamış bulunmasıdır. Yurtdışında kullanılmış olsa dahi Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığınca uygun görülen makina ve tesislerin ithalî halinde, bu aktif kıymetler yatırım indirimi uygulaması bakımından yeni addolunur.

Arazi veya arsa tedariki, yedek parça temini, esas proje dışında münferit makine, tesisat, araç mubayaası için yapılan harcamalara indirim uygulanmaz. Turizm işletmelerinde inşaa edilmiş olarak veya inşa halinde satın alınan binaların satın alma bedeli üzerinden, yatırım indirimi yapılmaz.

Petrol Kanununa göre yürütülen arama ve sondaj faaliyetleri için yapılan ve aktifleştirilen harcamalardan, ilgili bakanlığın görüşü alınmak suretiyle, Maliye Bakanlığınca belirlenenler, yatırım indirimi uygulaması bakımından yatırım harcaması sayılır.

Maliye Bakanlığı, yukarıda yer alan harcamalardan hangilerinin yatırım indirimine konu olacağını belirlemeye yetkilidir.

Yatırım indiriminin nispeti, yatırım miktarının % 20'sidir. Bakanlar Kurulu bu oran, kalkınmada öncelikle yöreler ile kalkınma planı ve yıllık programlarda özel önem taşıdığı belirtilen sektörlerde yapılan yatırımlar için % 70 oranına kadar artırmaya veya kanunî orandan az olmamak üzere yeniden tespit etmeye yetkilidir.

Bakanlar Kurulunca tespit edilen yeni oranlar, Bakanlar Kurulu Kararının Resmi Gazete'de yayımlandığı tarihten itibaren yapılan harcamalara uygulanır."

MADDE 8. - 31.12.1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 38 inci maddesinin sonuna aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

"Gayrimenkullerin ve menkul kıymetlerin alım-satımı ile devamlı olarak uğraşanlar hariç olmak üzere, bilanço esasına göre defter tutan mükelleflerin iktisap tarihinden itibaren en az iki tam yıl süre ile aktiflerinde yer alan gayrimenkul ve iştirak hisselerinin elden çıkarılmasında maliyet bedeli, bunların iktisap edildiği ve elden çıkarıldığı yıllar hariç olmak üzere her takvim yılı için Vergi Usul Kanunu hükümlerine göre belirlenen yeniden değerlendirme oranında artırılarak kazancın tespitinde dikkate alınır."

MADDE 9. - 31.12.1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 46 ncı maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Götürü Usulde Ticari Kazancın Tespiti"

Madde 46. - 47 ve 48 inci maddelerde yazılı şartları topluca haiz olanların ticarî ve sınaî işlerinden sağladıkları safi kazançlar. Maliye Bakanlığınca tanzim edilecek cetvellerde belirtilen iş nevelerine göre götürü olarak tespit olunur.

"Bu suretle tespit olunacak safi kazanç asgarî ücretin yıllık brüt tutarının;

- 5 inci dereceye giren mükellefler için % 20'si,

- 4 üncü dereceye giren mükellefler için % 40'ı,

— 3 üncü dereceye giren mükellefler için % 60',

- 2 nci dereceye giren mükellefler için % 90'ı,

- 1 inci dereceye giren mükellefler için % 140'ıdır. Bakanlar Kurulu, bu oranları iki katına kadar artırmaya veya kanuni orana kadar indirmeye yetkilidir. Bu yetki, iş grupları, sektörler, il ve ilçeler büyükşehir belediyeleri dahil olmak üzere il ve ilçelerin belediye sınırları (mücadir alanlar dahil), belediyelerin nüfusları yöreler itibariyle veya sabit bir işyerinde faaliyet yapıp yapılmadığına göre topluca veya ayrı ayrı kullanılabilir.

Bakanlar Kurulu ayrıca, bu maddede göre tespit edilen safi kazanç tutarlarını,

- Kalkınmada birinci derecede öncelikli yörelerde faaliyette bulunan mükellefler için % 50'ye, kalkınmada ikinci derecede öncelikli yörelerde faaliyette bulunan mükellefler için % 40'a kadar indirmeye,

- Münhasıran belediye teşkilatı bulunmayan köylerde (belediyelerin mücadir alan sınırları hariç) işyeri bulunan ve faaliyet gösteren mükellefler için % 70'e kadar indirmeye,

yetkilidir.

Birinci fıkrada yazılı safi kazanç tutarları, mükelleflerin götürü matrahları addolunur.

Götürü safi kazanç tutarlarının tespitinde, takvim yılı başında geçerli olan ve sanayi kesiminde çalışan 16 yaşından büyük işçiler için uygulanan asgarî ücretin yıllık brüt tutarı esas alınır. Asgarî ücrette artış yapılmayan yıllarda, takvim yılı başında geçerli olan safi kazanç tutarları, o yıla ilişkin olarak Vergi Usul Kanunu uyarınca belirlenen yenden değerlendirme oranında artırılarak, ertesi takvim yılında uygulanacak götürü safi kazanç tutarları hesaplanır.

Safi kazanç tutarlarının hesaplanmasında 100 000 liraya kadar olan tutarlar dikkate alınmaz.

Aynı işte ortak olarak çalışanlar hakkında 47 nci maddede yazılı emlak vergisi tarhına esas olan vergi değerleri toplamı (vergi değeri bilinmeyen hallerde yıllık kira bedeli, her ikisinin de belli olmaması halinde, takdir komisyonlarınca takdir edilecek kira bedeli toplamı) ve 48 inci maddede yazılı iş hacmi ölçüleri toplu olarak, diğer şartlar ortakların her biri için ayrı ayrı aranır.

Ortaklarından birisi gerçek usule göre gelir vergisine tabi bulunan ortaklıklarda, diğer ortakların ticari kazancı da gerçek usulde tespit olunur.

Adi ortaklık halinde çalışanlardan aynı zamanda diğer şahsi bir işle de işgal edenlerin gerçek veya götürü usullerden hangisine göre vergilendirileceği, 47 nci maddenin 2 numaralı bendi ile 48 inci maddede yer alan ölçülerden şahsi işine ait olanlara ortaklıklardan hissesine düşen miktarların eklenmesi suretiyle tespit olunur. Şahsi işin mevcut olmaması halinde bu ölçülerden muhtelif ortaklıklardaki hisselerin toplanması ile yetinilir.

Adi ortaklıklarda ortakların götürü kazanç hissesi, ortaklığın girdiği sınıf ve'dereceye göre bulunan kazanç her ortak için % 50 nispetinde bir zam yapıldıktan sonra bulunan miktar, ortaklık mukavelesinde yazılı hisse nispetlerine, böyle bir mukavele mevcut değilse eşit olarak ortak sayısına bölünmek suretiyle tespit olunur.

Mükelleflerin birinci fıkrada yazılı derecelerden hangisine gireceği, vergi dairesi tarafından tayin edilir. Ancak, vergi dairesi ilgili meslek kuruluşunun görüşünü isteyebilir.

Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esasları tayin ve tespiti Maliye Bakanlığı yetkilidir."

MADDE 10. - 31.12.1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 48 inci maddesinin birinci fıkrasını 1-9 numaralı bentlerinde yer alan yıllık alış, satış ve hasılat hadlerinin 31.12.1993 tarihi itibarıyla uygulanan tutarları 1 kat artırılmış ve maddenin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Yıllık alış, satış ve hasılat hadleri; sanayi kesiminde çalışan 16 yaşından büyük işçiler için geçerli olan asgari ücret tutarının takvim yılı içinde artırılması halinde bu ücretteki artış oranında, asgari ücretin artırılmadığı yıllarda ise Vergi Usul Kanunu hükümleri uyarınca belirlenen yeniden değerlendirme oranında artırılmak suretiyle tespit edilir. Bu surette tespit edilen yıllık alış, satış ve hasılat tutarları, ertesi takvim yılında uygulanır. Şu kadar ki, götürü safi kazanç tutarlarının tespitine ilişkin 46 ncı maddede yazılı oranların Bakanlar Kurulunca artırılması halinde, safi kazanç tutarları artırılan mükellefler için bu maddede yazılı yıllık alış, satış ve hasılat tutarlarını da bir katına kadar artırmaya Bakanlar Kurulu yetkilidir."

MADDE 11. - 31.12.1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 50 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Götürü Usule Tahii Olmanın Şartlarını Takvim Yılı İçinde Kaybedenler Madde 50. - Götürü usule tabi olmanın şartlarından herhangi birini takvim yılı içinde kaybedenler, ertesi takvim yılı başından itibaren gerçek usulde vergilendirilirler. Şu kadar ki, 48 inci maddede yazılı yıllık alış, satış ve hasılat hadlerinin bir katını aşanlar bu hadleri aştıkları tarihten itibaren gerçek usulde vergilendirilirler.

Götürülük şartlarını haiz olanlardan, bu usulden yararlanmak istemediklerini yazı ile bildirenler, taleplerini takip eden ay başından veya taleplerini izleyen takvim yılı başından, yeni işe başlayanlar ise işe başlama tarihinden itibaren gerçek usulde vergilendirilirler.

Herhangi bir şekilde gerçek usulde vergilendirilecek olanlar ve gerçek usulde vergilendirilen mükellefler, bir daha hiçbir şekilde götürü usule dönemezler. Bu kişilerin aynı türden iş yapan eş ve çocukları da bu faaliyetleri nedeniyle götürü usulden yararlanamazlar."

MADDE 12. - 31.12.1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 51 inci maddesinin 4 ve 12 numaralı bentleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

"4. Her türlü taahhüt işleri yapanlar ile bu kişilere derece derece taahhütte bulunanlar,"

"12. Maliye Bakanlığınca teklif edilen ve Bakanlar Kurulunca kararlaştırılan iş grupları, sektörler, il ve ilçeler, büyükşehir belediyeleri dahil olmak üzere il ve ilçelerin belediye sınırları (mücadir alanlar dahil), belediyelerin nüfusları, yöreler itibariyle veya sabit bir işyerinde faaliyette bulunulup bulunulmadığına göre gerçek usulde vergilendirilmesi gerekli görülenler."

MADDE 13. - 31.12.1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 63 üncü maddesinin birinci fıkrasına 4 numaralı bentten sonra gelmek üzere aşağıdaki 5 numaralı bent eklenmiştir.

"5. Mükellefin kendisi, eşi ve çocukları ile ilgili eğitim, sağlık, gıda, giyim ve kira harcamalarının yıllık toplam tutarının 1/3'ü.

Şu kadar ki indirim konusu harcamaların Türkiye'de yapılması, gelir veya kurumlar vergisi mükellefiyeti bulunan gerçek veya tüzelkişilerden alınacak belgelerle tevsik edilmesi ve bu belgelerin işverene verilmesi şarttır. Bu suretle hesaplanan indirim tutarı, harcamanın yapıldığı yıla ait ücretin yıllık vergi matrahının % 35'ini geçemez. Bu indirim de dikkate alınmak suretiyle hesaplanan vergi ile mükellefin o yıl içinde tevkif suretiyle ödediği vergi tutan arasındaki fark, ücretlinin ertesi yılda ödeyeceği gelir vergisinden mahsup edilir veya işverenler aracılığı ile kendisine nakden iade edilir. Bakanlar Kurulu bu bentte yer alan % 35 nispetini sıfıra kadar indirmeye kanuni oranına kadar artırmaya veya harcama konulan, harcama ve ücret tutarları itibariyle farklı oranlar tespit etmeye yetkilidir.

Ücretlilerin harcama belgelerinin işverene ibrazı, beyanı ve verginin iadesine ilişkin süreleri tespit etmeye, iadeyi nakden veya mahsuben yaptırmaya, bu uygulamanın usul ve esaslarını tayin ve tespiti Maliye Bakanlığı yetkilidir."

MADDE 14. - 31.12.1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 64 üncü maddesinin birinci fıkrası bu bentleri hariç olmak üzere, aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve maddenin sonuna aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

"Aşağıda yazılı hizmet erbabının safi ücretleri, Maliye Bakanlığınca tanzim edilecek cetvellerde belirtilen iş nevelerine göre götürü olarak tespit edilir."

"Her bir dereceye ait götürü ücretler, 46 ncı maddede dereceler karşılığı gösterilen safi kazancın % 80'idir."

MADDE 15. - 31.12.1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 69 uncu maddesinin son fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Safi kazançların götürü usulde tespit ve vergilendirilmesinde, 46 ve 47 nci maddeler ile 48 inci maddenin 8 numaralı bendi ve 50 nci madde ve 51 inci maddenin 12 numaralı bendi hükümleri uygulanır."

MADDE 16. - 31.12.1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 75 inci maddesinin ikinci fıkrasının 4 numaralı bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve maddede 12 numaralı bentten sonra gelmek üzere aşağıdaki 13 numaralı bent eklenmiştir.

"4. Kurumlar Vergisi Kanunu uyarınca yıllık veya özel beyanname veren kurumların, indirim ve istisnalar (Kurumlar Vergisi Kanununun 81 inci maddesinin 1 ve 6 numaralı bentlerine göre kurumlar vergisinden müstesna tutulan kazançlar hariç) düşülmeden önceki kurum kazancının, hesaplanan kurumlar vergisi düşüldükten sonra kalan kısmı;"

"13. Mükerrer 75 inci maddede yazılı vergi alacağı."

MADDE 17. - 31.12.1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununa 75 inci maddeyi takiben aşağıdaki mükerrer 75 inci madde eklenmiştir.

"Vergi Alacağı

MÜKERRER MADDE 75. - Tam mükellefiyete tabii kurumlarca :

1. Tam mükellefiyete tabi gerçek kişilere dağıtılan kâr paylarının,
2. Adi ortaklıklara, kolektif ve adi komandit şirketlere dağıtılan kâr paylarının,
3. Eshamlı komandit şirketlere dağıtılan kâr paylarından bu şirketlerin komandi te ortaklarına isabet eden kısmın,

1/3'ü bunların vergi alacağını teşkil eder.

Yatırım fonlarının katılma belgeleri ile yatırım ortaklıklarının hisse senetlerinden elde edilen kâr payları için vergi alacağı hesaplanmaz."

MADDE 18. - 31.12.1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun mükerrer 81 inci maddesinin sonuna aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

"Bu Kanunun mükerrer 80 inci maddesinin birinci fıkrasının 7 numaralı bendinde belirtilen değer artış kazancının hesabına iktisap bedeli, gayrimenkul ve bu nitelikteki hakların iktisap edildiği ve elden çıkarıldığı takvim yılları hariç olmak üzere, her takvim yılı için Vergi Usul Kanunu hükümlerine göre belirlenen yeniden değerlendirme oranında artırılarak tespit edilir."

MADDE 19. - 31.12.1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 85 inci maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"İstisna hadleri içinde kalan kazanç ve iratlar için yıllık beyanname verilmez."

MADDE 20. - 31.12.1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 86 ncı maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir. *"Toplama Yapılmayan Haller*

Madde 86. - Aşağıda yazılı hallerde gelir toplanmaz ve yıllık beyanname verilmez.

1. Yabancı memleketlerde elde edilenler hariç olmak üzere, tam mükellefiyette vergiye tabi gelir sadece;

a) Tevkif suretiyle vergilendirilmiş ücretlerden (birden fazla işverenden ücret alan ve ücretlerinin yıllık gayri safi tutarları toplam 225 milyon lirayı aşan hizmet erbabının ücretleri hariç),

b) Tamamı tevkif yoluyla vergilendirilmiş bulunan ve gayri safi tutarları toplam 225 milyon lirayı aşmayan, arızî serbest meslek kazançları, menkul ve gayrimenkul sermaye iratları ve vergi alacağı dahil olmak üzere kurumlardan elde edilen kâr paylarından,

c) Götürü usulde vergilendirilen ücretler, ticarî ve meslekî kazançlardan,

d) Yukarıda sayılan kazanç ve iratların bir kaçı veya tamamından ibaret ise.

2. Dar mükellefiyette vergiye tabii gelir sadece;

a) Tamamı tevkif suretiyle vergilendirilmiş ücretler, serbest meslek kazançtan, menkul ve gayrimenkul sermaye iratları ile kurumlardan elde edilen kâr paylarından,

b) Değer artışı kazançları veya arızî kazançlardan,

c) Yukarıda sayılan kazanç ve iratların bir kaçı veya tamamından ibaret ise."

MADDE 21. - 31.12.1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 87 nci maddesinin birinci ve ikinci fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Tam mükellefiyette, vergiye tabi yıllık gayri safı kazanç ve iratlarının toplam 225 milyon lirayı aşmayan mükelleflerin, bu kazanç ve iratlarından vergisi tevkif yoluyla kesilmiş bulunan ücretler arızî serbest meslek kazançtan, menkul ve gayrimenkul sermaye iratları, vergi alacağı dahil olmak üzere kurumlardan elde edilen kâr payları, götürü usulde vergilendirilmiş bulunan ticarî, meslekî kazançlar ve ücretlerini beyannameye ithal etmeleri ihtiyaridir."

"Ücretler (birden fazla işverenden ücret alan ve ücretlerinin yıllık gayri safı tutarları toplamı 225 milyon lirayı aşan hizmet erbabının ücretleri hariç), götürü usulde tespit olunan ticarî ve meslekî kazançlar, kazanç ve iratların istisna hadleri içinde kalan kısımları 225 milyon liralık haddin hesabında nazara alınmaz."

MADDE 22. - 31.12.1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 94 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Vergi Tevkifatı

Madde 94. - Kamu idare ve müesseseleri, iktisadî kamu müesseseleri, sair kurumlar, ticaret şirketleri, iş ortaklıklar, dernekler, vakıflar, dernek ve vakıfların iktisadî işletmeleri, kooperatifler, yatırım fonu yönetenler, gerçek gelirlerini beyan etmeye mecbur olan ticaret ve serbest meslek erbabı, ziraî kazançlarını bilanço veya ziraî işletme hesabı esasına göre tespit eden çiftçiler aşağıdaki bentlerde sayılan ödemeleri (avans olarak ödenenler dahil) nakden veya hesaben yaptıkları sırada, istihkak sahiplerinin gelir vergilerine mahsuben tevkifat yapmaya mecburdurlar.

1. Hizmet erbabına ödenen ücretler ile 61 inci maddede yazılı olup ücret sayılan ödemelerden (istisnadan faydalananlar hariç), 103 ve 104 üncü maddelere göre,

2. Yaptıkları serbest meslek işleri dolayısıyla bu işleri icra edenlere yapılan ödemelerden (69 uncu maddede yazılı olanlara ve noterlerce serbest meslek faaliyetlerinden dolayı yapılan ödemeler hariç);

a) 18 inci madde kapsamına giren serbest meslek işleri dolayısıyla yapılan ödemelerden,

b) Diğerlerinden,

3. 42 nci madde kapsamına giren işler dolayısıyla bu işleri yapanlara (kurumlar dahil ödenen istihkak bedellerinden,

4. Dar mükellefiyete tabî olanlara, telif ve patent haklarının satışı dolayısıyla yapılan ödemelerden,

5. a) 70 inci maddede yazılı mal ve hakların kiralanması karşılığı yapılan ödemelerden,

b) Vakıflar ve derneklere ait gayrimenkullerin kiralanması karşılığında bunlara yapılan kira ödemelerinden,

c) Kooperatiflere ait gayrimenkullerin kiralanması karşılığında bunlara yapılan kira ödemelerinden,

6. a) Dağıtılsın veya dağıtılmasın Kurumlar Vergisi Kanununun 81 inci maddesi nin 4 numaralı bendinin;

i) (a), (c) ve (d) bentlerinde yazılı kazançlardan, ü)

(b) alt bendinde yazılı kazançlardan,

b) Dağıtılsın veya dağıtılmasın 75 inci maddenin ikinci fıkrasının 4 numaralı bendinde yazılı menkul sermaye iratlarından (halka açık anonim şirketler ile yatırım fonları ve ortaklıkları hariç),

7. 75 inci maddenin ikinci fıkrasının 5 numaralı bendinde yazılı menkul sermaye iratlarından (tam mükellef kurumlara ödenenler dahil);

a) Devlet tahvili faizlerinden,

b) Hazine bonusu faizlerinden,

c) Toplu Konut İdaresi ile Kamu Ortaklığı İdaresince çıkarılan menkul kıymetlere sağlanan gelirlerden,

d) Nama yazılı tahvil faizlerinden,

e) Hamiline yazılı tahvil faizlerinden,

f) Diğerlerinden,

8. Mevduat faizlerinden (bankalar dışında kalan tam mükellef kurumlara ödenenler dahil);

a) Döviz tevdiat hesaplarına yürütülen faizler ile özel finans kurumlarınca döviz katılma hesaplarına ödenen kâr paylarından,

b) Nama yazılı mevduat hesaplarına yürütülen faizlerden,

c) Hamiline yazılı mevduat hesaplarına yürütülen faizlerden,

d) Diğerlerinden,

9. 75 inci maddenin ikinci fıkrasının 12 numaralı bendinde yer alan menkul sermaye iratlarından (tam mükellef kurumlara ödenenler dahil);

a) Faizsiz olarak kredi verenlere ödenen kâr paylarından,

b) Kâr ve zarar ortaklığı belgesi karşılığı ödenen kâr paylarından,

c) Özel finans kurumlarınca kâr ve zarara katılma hesabı karşılığında ödenen kâr paylarından,

10. Bir işyeri açmaksızın münhasıran gezici olarak millî piyango bileti satanlara yapılan komisyon, prim ve benzeri ödemelerden,

11. Çiftçilerden satın alınan ziraî mahsuller için yapılan ödemelerden;

a) Hayvanlar ve bunların mahsulleri ile kara ve su avcılığı mahsulleri için,

b) Diğer ziraî mahsuller için,

12. PTT acenteliği yapanlara, bu faaliyetleri nedeniyle ödenen komisyon bedeli üzerinden,

13. Götüre usule tabii olan ticaret ve serbest meslek erbabına, esnaf muaflığından yararlananlara ve diğer kişilere mal ve hizmet alımları için gider pusulası karşılığında yapılan ödemelerden,

%25 vergi tevkifatı yapılır.

Tüccar, serbest meslek erbabı ve çiftçilerin yukarıdaki hükümlere göre yapacakları tevkifat ticarî, meslekî ve ziraî işleriyle ilgili ödemelerine münhasırdır.

Yukarıdaki bentlerde yazılı vergi tevkifatının yapılmasında 96 ncı madde hükmü göz önünde tutulur.

Bu maddenen 6 numaralı bendinin (a) ve (b) alt bentlerine göre üzerinden vergi tevkifatı yapılan kurum kazancından kâr payı alanlara, tevkif suretiyle alınan vergi red ve iaed olunmaz.

Bakanlar Kurulu, bu maddede yer alan tevkifat nispetini, her bir ödeme ve gelir için ayrı ayrı sifıra kadar indirmeye veya bir katına kadar artırmak suretiyle yeniden tespit etmeye yetkilidir. Bu yetki;

- Tam ve dar mükellefler ile gerçek ve tüzel kişiler itibariyle,
- 6, 7, 8 ve 9 numaralı bentlerde yer alan kazanç ve iratlardan, mevduat veya menkul kıymetin vadesi ve menkul kıymetlerin türlerine göre,
- 11 numaralı bent gereğince ziraî mahsul bedelleri üzerinden yapılacak vergi tevkifatında, ziraî mahsulün ticaret borsalarında tescil ettirilerek satılıp satılmadığına ve ya destekleme kapsamında alım yapan kurumlar ile diğerlerine göre,
- 13 numaralı bentte yer alan ödemelerde ödeme yapılan kişilerin mükellef olup olmadıklarına veya ödemenin konusunun emtia veya hizmet alımı, emtia ve hizmet alımının birlikte olmasına göre,

farklı oranlar tespit edilmek suretiyle de kullanılabilir.

Bakanlar Kurulu, bu maddede yer alan tevkifat nispetini, kara, deniz ve hava ulaştırması işiyle iştigal eden dar mükellefler için, ülkeler itibariyle ve karşılıklı olmak şartıyla, ayrı ayrı veya topluca sifıra kadar indirmeye veya bir katına kadar artırmak suretiyle yeniden tespit etmeye yetkilidir."

MADDE 23. - 31.12.1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 103 üncü maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir. "Gelir Vergisine tabi gelirler;

75 000 000 liraya kadar % 25
150 000 000 liranın 75 000 000 lirası için, 18 750 000 lira, fazlası % 30
300 000 000 liranın 150 000 000 lirası için, 41 250 000 lira, fazlası % 35
600 000 000 liranın 300 000 000 lirası için, 93 750 000 lira, fazlası % 40
1 200 000 000 liranın 600 000 000 lirası için, 213 750 000 lira, fazlası % 45
2 400 000 000 liranın 1 200 000 000 lirası için, 483 750 000 lira, fazlası % 50
2 400 000 000 liradan fazlasının 2 400 000 000 lirası için 1 083 750 000 lira, fazlası % 55
nispetinde vergilendirilir."

MADDE 24. - 31.12.1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun mükerrer 120 nci maddesinin ikinci fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkralar eklenmiştir.

"Kurumlar da dahil olmak üzere, mükellefler dilerlerse, ilgili hesap döneminde üçer aylık bilanço ve gelir tablosuna göre hesaplanan kazançlarının % 25'ini geçici vergi olarak öderler. Bu usulde hesaplanan geçici vergi, üçer aylık dönemleri takip eden ayın 20 nci günü akşamına kadar gelir veya kurumlar vergisi bakımından bağlı olunan

vergi dairesine beyan edilir ve aynı süre içinde ödenir. Bu usulü seçen mükellefler hakkında ikinci fıkra hükümleri uygulanmaz. Bu usulü seçen mükellefler iki yıl geçmeden bu usulden dönemezler.

Yapılan incelemeler sonucunda, geçmiş dönemlere ait geçici verginin eksik beyan edildiğinin tespiti halinde, eksik beyan edilen bu kısım için resen veya ikmalen geçici vergi tarh edilir. Ancak, yıllık beyanname verme süresi geçtikten sonra geçici verginin aslı aranmaz, bu vergiye gecikme faizi ve ceza uygulanır."

MADDE 25. - 31.12.1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununa, 121 inci maddeyi takiben aşağıdaki mükerrer 121 inci madde eklenmiştir.

"Götürü Mükelleflerdeki Vergi Tevkifatı ile Vergi Alacağının Mahsubu

MÜKERRER MADDE 121. - A) Götürü usule tabi ticaret ve serbest meslek erbabına bu faaliyetleri ile ilgili olarak yapılan ödemelerden 94 üncü madde uyarınca tevkif edilen vergiler, bu mükelleflerin ertesi takvim yılına götürü usulde tespit edilen kazançları üzerinden hesaplanan gelir vergisinden mahsup edilir.

Tevkif yoluyla kesilen verginin, götürü usulde tespit edilen kazançlar üzerinden hesaplanan vergiden fazla olması veya mükellefin işini terk etmesi halinde, bu tutar mükellefe iade edilmez.

B) 75 inci madde gereğince menkul sermaye iradı sayılan mükerrer 75 inci maddeki vergi alacağı, aşağıdaki esaslara göre gelir vergisine mahsup edilir.

1. Mükerrer 75 inci maddenin 1 numaralı bendinde yazılı gerçek kişilerin vergi alacağı, yıllık beyanname ile bildirmek kaydıyla beyanname üzerinden hesaplanan gelir vergisine mahsup edilir.

2. Mükerrer 75 inci maddenin 2 numaralı bendinde yazılı adi ortaklıklar, kolektif ve adi komandit şirketlerin vergi alacağı kâr paylarının alındığı yıl ortaklık ve şirket lerce hâsılât olarak kaydedilir. Bu vergi alacağı, ortaklarca verilecek yıllık gelir vergisi beyannamelerinde hisseleri oranında mahsup edilir.

3. Mükerrer 75 inci maddede yazılı eshamlı komandit şirketlerin komandite ortaklarının vergi alacağı, anılan şirketlerin kâr paylarını aldıkları yıl komandite ortaklar tarafından hisseleri oranında elde edilmiş ticarî kazanç olarak kabul edilir ve verecekleri gelir vergisi beyannamelerinde mahsup edilir.

Bu fıkraya göre yapılan mahsup sonucu kalan vergi alacağı tutan, hiçbir şekilde iade edilmez ve mükellefin diğer vergi borçlarına mahsup edilmez.

C) Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esasları, tayin ve tespiti Maliye Bakanlığı yetkilidir."

MADDE 26. - 31.12.1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun mükerrer 123 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Yetki

Mükerrer Madde 123. - 1. Bu Kanunun; 13,17,21,47,53,68, mükerrer 80,111 ve 112 nci maddelerinde yer alan maktu had ve tutarlar, 1.1.1993 tarihi itibarıyla geçerli olan had ve tutarlarına yükseltilmiştir.

2. Bu Kanunun 13, 17, 21, ek, 2,47, 53, 68, mükerrer 80, 82, 87, 111 ve 112 nci maddelerinde yer alan maktu had ve tutarlarının her birini ayrı ayrı veya topluca 10 katına kadar artırmaya Bakanlar Kurulu yetkilidir.

3. Bakanlar Kurulu, 47, 86 ve 87 nci maddelerde yazılı hadler hariç olmak üzere, 2 nci fıkrada yazılı yetkilerini kullanmadığı takdirde, her bir takvim yılında uygulanacak maktu had ve tutarlar, önceki yılda uygulanan maktu had ve tutarlara bu yıla ilişkin olarak Vergi Usul Kanunu uyarınca belirlenen yeniden değerlendirme oranında artış yapılmak suretiyle tespit edilir.

4. Bu Kanunun 103 üncü maddesinde yer alan vergi tarifesinin, her bir takvim yılında uygulanacak gelir dilimleri, önceki yılda uygulanan gelir dilimi tutarlarına bu yıla ilişkin olarak Vergi Usul Kanunu uyarınca belirlenen yeniden değerlendirme oranında artış yapılmak suretiyle tespit edilir. Bu gelir dilimlerine karşılık gelen vergi oranlarını, her bir dilim için ayrı ayrı veya topluca 10 puana kadar artırmaya veya indirmeye Bakanlar Kurulu yetkilidir.

5. Bu maddeye göre, maktu had tutarlarının tespitinde 100 000 liraya, 103 üncü maddede yer alan gelir dilimleri tutarlarının tespitinde ise 10 000 0000 liraya kadar olan tutarlar nazara alınmaz."

MADDE 27. - 31.12.1960 tarihli ve 193 Gelir Vergisi Kanununun geçici 27 nci maddesinin sonuna aşağıdaki fıkra eklenmiş ve geçici 35 inci maddesinin 2 numaralı fıkrasının (f) bendi aşağıdaki şekilde, 7 numaralı fıkranın fıkra numarası "8" olarak değiştirilmiş ve maddeye aşağıdaki 7 numaralı fıkra ile Kanuna aşağıdaki geçici maddeler eklenmiştir.

"Menkul kıymetler yatırım fonları ve ortaklıkları, risk sermayesi yatırım fonları ve ortaklıkları ve gayrimenkul yatırım fonları ve ortaklıklarından sağlanan kâr payları hakkında da yukarıdaki fıkralar hükümleri uygulanır."

"O İlk defa işe başlayan mükelleflerde işe başlanılan yılda, götürülük şartlarını haiz olanlardan kendi isteği ile götürü usulden gerçek usule geçen mükelleflerde ise, gerçek usulde vergilendirilmeye başlandığı yıldan itibaren üç yıl süre ile faaliyette bulunulan yörede uygulanan temel gösterge tutarının yarısı uygulanır."

"7. Mükellefler; kendilerine, eşlerine ve çocuklarına ait ve üzerinden gelir vergisi ödenen gelirleri (hamiline yazılı mevduat ve hamiline yazılı menkul kıymetlerden elde edilen gelirler hariç) ile kendilerine ve eşlerine ait emekli, maluliyet, dul ve yetim aylığı bulunduğunu begelendirdikleri takdirde, bu gelirler, hayat standardı esasına göre kazınan tespitinde izah nedeni gelir olarak kabul edilir."

"GEÇİCİ MADDE 38. - Gelir Vergisi Kanununun yürürlükten kaldırılan mükerrer 20 nci maddesinde yer alan istisna hükmünün uygulanmasına, 1 .1.1994 tarihinden önce faaliyete geçen işletmelerin kazançları hakkında, istisna süresi sona erinceye kadar devam olunur."

"GEÇİCİ MADDE 39. - 1.1.1994 tarihinden önce Yatırım Teşvik Belgesine bağlanmış olan yatırımlar için yapılacak harcamalara (kurumlar vergisi mükelleflerinin yatırım harcamaları dahil) yatırım indirimine ilişkin eski hükümler, bu tarihten sonra alınan Yatırım Teşvik Belgesine bağlı yatırım harcamalarına ise yatırım indirimine ilişkin yeni hükümler uygulanır. Bu Kanunla değişik Ek 3 üncü maddenin dördüncü fıkrası hükmü, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce alınan Teşvik Belgeleri kapsamında 1.1.1994 tarihinden itibaren yapılan harcamalara da uygulanır."

"GEÇİCİ MADDE 40. - Bu Kanunla Gelir Vergisi Kanununun 38 inci ve mükerrer 81 inci maddelerinin sonuna eklenen fıkraların hükmü, 1.1.1994 tarihinden önce iktisap edilen gayrimenkul ve iştirak hisseleri hakkında, Vergi Usul Kanunu hükümlerine göre yeniden değerlendirilme oranının tespit edildiği yıldan itibaren uygulanır."

"GEÇİCİ MADDE 41. - a) Gelir Vergisi Kanununun bu Kanunla değişmeden önceki 94 üncü maddesinin (A) fıkrasının 7, 8 ve 15 numaralı bentleri ile bu Kanunla kaldırılan mükerrer 39 uncu maddesi, özel hesap dönemleri de dahil olmak üzere, kurumların 1993 yılına ait olup, 1.1.1994 tarihinden itibaren beyan edilecek kazançları hakkında da uygulanır.

b) Tam mükellef kurumlardan 1994 yılı içinde elde edilen kâr payları (yatırım fonları ve yatırım ortaklarından elde edilenler hariç) için Gelir Vergisi Kanununun bu Kanunla değişmeden önceki hükümleri, özel hesap dönemi 1994 yılı içinde biten kurumlardan aynı yıl içinde elde edilen kâr payları ve vergi alacakları hakkında ise Gelir Vergisi Kanununun bu Kanunla değişen hükümleri uygulanır.

c) Kurumların 1.1.1995 tarihinden önceki dönemlere ait ihtiyat akçeleri ve banka provizyonlarının bu tarihten sonra dağıtılması veya sermaye eklenmesi halinde, bu kâr payları için Gelir Vergisi Kanununun bu Kanunda değişik hükümleri uygulanır.

d) Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Maliye Bakanlığınca tayin ve tespit edilir."

"GEÇİCİ MADDE 42. - Gerçek usulde tespit edilen ticarî kazancı olan eşin, bu kazançlarının safi tutarı ve ücretlerinin brüt tutarının yıllık toplamı, 16 yaşından büyük sanayi kesiminde çalışan işçiler için uygulanan asgari ücretin yıllık brüt tutarının 4 katını aşmaması şartıyla, bu kazanç ve ücretlerinin aile reisi beyanına dahil edilmesi ihtiyaridir.

Bu madde hükümleri, 1994 - 1999 takvim yılı gelirlerine uygulanır. Bu maddenin uygulanmasında, asgari ücretin takvim yılı sonunda geçerli olan tutarı esas alınır."

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM 5422 Sayılı

Kurumlar Vergisi Kanunu ile İlgili Değişiklikler

MADDE 28. - 3.6.1949 tarihli ve 5422 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 2 nci maddesinin sonuna aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

"2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanununa göre, Sermaye Piyasası Kurulunca halka açık anonim şirket olduğu kabul edilen şirketler, bu Kanun ve Gelir Kanunu uygulaması bakımından da "halka açık anonim şirket" sayılır. Ancak, bu şirketlerin halka arz edilen hisse senetlerinin, nominal sermayesine oranının en az % 40 olması şarttır."

MADDE 29. - 3.6.1949 tarihli ve 5422 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 8 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"İstisnalar

Madde 8. - Dar mükellefiyete tabi kurumlar dahil bu maddede yazılı kurum kazançları, kurumlar vergisinden müstesnadır:

1. Kurumların, tam mükellefiyete tabi başka bir kurumun sermayesine iştiraklerinden elde ettikleri kazançlar (Yatırım fonlarının katılma belgeleri ile yatırım ortaklığının hisse senetlerinden elde edilen kâr payları hariç);

2. Aşağıda yazılı kooperatiflerin ortakları için hesapladıktan risturnlardan;
 - a) İstihlak kooperatiflerinde; ortakların şahsî ve ailevî gıda ve giyecek ihtiyaçlarını karşılamak için satın aldıkları malların kıymetlerine göre hesaplanan risturnlar,
 - b) İstihsal kooperatiflerinde; ortakların istihsal ederek kooperatife sattıkları veya kooperatiften istihsal faaliyetinde kullanmak üzere satın aldıkları malların kıymetine göre hesaplanan risturnlar,
 - c) Kredi kooperatiflerinde; ortakların kullandıktan kredilere göre hesaplanan risturnlar,
 - d) Ortakların idare karşılığı olarak ödedikleri paralardan sarf olunmayarak iade edilen kısımlar,

Bu risturnların nakden veya aynı kıymette mal ile ödenmesi istisnanın uygunmasına mani değildir. Ortaklardan başka kimselerle yapılan muamelelerden doğan kazançlar ile ortaklarla ortaklık statüsü dışında yapılan muamelelerden doğan kazançlar hakkında risturnlara müteallik istisna hükmü uygulanmaz. Bunların genel kazançtan tefrikinde, ortaklarla yapılan iş hacminin genel hacmine olan nispeti esas tutulur.

Bu risturnlar, Gelir Vergisi Kanununun 94 üncü maddesine göre tevkifata tabi tutulmaz. Ortaklara dağıtımı, kâr dağıtımı sayılmaz.

3. Turizmi Teşvik Kanunu hükümleri dairesinde "Turizm İşletmesi Belgesi" ve ya 1618 sayılı Seyahat Acentaları Birliği Kanunu gereğince "Seyahat Acentası İşletme Belgesi" almış olan kurumların münhasıran bu belge konusu faaliyetlerinden döviz olarak elde ettikleri hasılatın % 20'si (Mezkûr dövizlerin yetkili bankalar ve yetkili müesseselerde bozdurulduğunun tevsiki şaıyla, işletmenin ilk defa faaliyete geçtiği tarihten itibaren 5 yıl süre ile kurum kazancından indirilir. Kurumun unvanının veya nevisinin değişmesi veya işletmenin başka bir kurum tarafından devir alınması halinde istisna, kalan süre için uygulanır. Elde edilen dövizleri bizzat bozdurmayan ve döviz sağlayan müessese veya acentadan doğrudan doğruya pay alan turizm müesseseleri, bu istisnadan aldıkları pay oranında faydalanırlar. Döviz bozduran kurum, bu kısım üzerinden istisnadan yararlanamaz.)

Bakanlar Kurulu yukarıda yer alan % 20 oranını sifra kadar indirmeye veya Kanunda yer alan orana kadar artırmaya yetkilidir.

4. a) Portföyünün en az % 25'i hisse senetlerinden oluşan menkul kıymetler yatırım fonları (döviz yatırım fonları hariç) ile aynı nitelikteki menkul kıymetler yatırım ortaklarının portföy işletmeciliğinden doğan kazançtan,

b) (a) alt bendi dışında kalan menkul kıymetler yatırım fonları (döviz yatırım fonları hariç) ile menkul kıymetler yatırım ortaklıklarının portföy işletmeciliğinden doğan kazançları,

c) Risk sermayesi yatırım fonları veya ortaklıklarının kazançları,

d) Gayrimenkul yatırım fonları veya ortaklıklarının kazançları,

Bu bentte yer alan kazançlara ait istisnanın, bu Kanunun 24 üncü maddesi ile Gelir Vergisi Kanununun 94 üncü maddesi uyarınca tevkif suretiyle ödenecek vergiye şümulü yoktur. Kurumlar Vergisi Kanununun 24 üncü ve Gelir Vergisi Kanununun 94 üncü maddelerine göre tevkif edilen ve ödenen vergiler, sadece Gelir Vergisi Kanununun 94 üncü maddesinin 6 numaralı bendinin (a) alt bendine göre yapılan vergi tevkifatına mahsup edilir. Mahsup edilemeyen vergiler hiçbir şekilde iade edilmez.

Bu bentte yer alan % 25 oranını % 20'ye kadar indirmeye veya % 100'e kadar artırmaya Bakanlar Kurulu yetkilidir.

Türkiye'de işyeri veya daimi temsilcisi bulunan ve 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanununa göre kurulan yatırım fonları ve yatırım ortaklıkları ile aynı nitelikte olduğu Maliye Bakanlığınca belirlenen dar mükellefiyete tabi yatırım fonları ve ortaklıklarının istisnadan faydalanma şartlarını, bu hususta düzenlenecek belgeleri ve uygulamaya ilişkin diğer usul ve esasları tayin ve tespiti Maliye Bakanlığı yetkilidir.

5 - Kurumların rüçhan hakkı kuponlarının satışından elde ettikleri kazançları ile anonim şirketlerin kuruluşlarında veya sermayelerini artırdıkları sırada çıkartılan hisse senetlerinin itibarı değerlerinin üzerinde elden çıkan imasından sağlanan kazançlar."

6 - Bu maddenin 4 numaralı bendinin (a), (c) ve (d) alt bentlerinde belirtilen yatırım fonlarının katılma belgeleri ve yatırım ortaklıklarının hisse senetlerinden elde edilen kar payları"

MADDE 30. - 3.6.1949 tarihli ve 5422 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 24 üncü maddesinin birinci ve beşinci fıkralarında yer alan parantez içi hükümler aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"(Gelir Vergisi Kanununun 94 üncü maddesinin 6 numaralı bendi uyarınca tevkifatı tabi tutulan kazanç ve iratlardan bu madde hükmüne göre ayrıca tevkifat yapılmaz.)"

"(Şu kadar ki Gelir Vergisi Kanununun 75 inci maddesinin ikinci fıkrasının 5 ve 7 numaralı bentlerinde yer alan menkul sermaye iratları ile yatırım fonları ve ortaklıklarının katılma belgeleri ve hisse senetlerinden elde edilen kar paylarının verilecek beyannamelelere dahil edilmesi zorunludur.)"

MADDE 31. - 3.6.1949 tarihli ve 5422 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 25 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Verginin Oranı

Madde 25. - Kurumlar vergisi, bu Kanuna göre tespit olunan kurum kazancından % 25 oranında alınır.

Yukarıdaki orana göre hesaplanan vergi, indirim ve istisnalar düşülmeden önceki kurum kazancının % 20'sinden az olamaz. Bu hesaplamada iştirak kazançları ile yatırım fonları ve ortaklıklarının portföy işletmeciliğinden doğan kazançları dikkate alınmaz.

Bu Kanunun 18 ve 19 uncu maddelerine göre vergilendirilen yabancı ulaştırma kurumlarında vergi oranını karşılıklı olmak şartıyla ülkeler itibarıyla kara, deniz ve hava ulaştırma kurumları için ayrı ayrı veya topluca sifra kadar indirmeye veya bu maddede yazılı oranın bir katını geçmemek üzere yeni bir oran tespit etmeye Bakanlar Kurulu yetkilidir.

Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esasları belirlemeye Maliye Bakanlığı yetkilidir."

MADDE 32. - 3.6.1949 tarihli ve 5422 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununa aşağıdaki geçici maddeler eklenmiştir.

"GEÇİCİ MADDE 21. - Bu Kanunla Kurumlar Vergisi Kanununun 2 nci maddesinin sonuna eklenen fıkra da yer alan % 40 oranı. 1994 yılı için % 15 ve 1995 yılı için % 25 olarak uygulanır."

"GEÇİCİ MADDE 22. - Kurumlar Vergisi Kanununun bu Kanunla değişiklik yapılmadan önceki 8 inci maddesinin;

a) 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 16, 17 ve 19 numaralı bent hükümleri, kurumların 1993 yılına ilişkin olup 1.1.1994 tarihinden itibaren beyanı gereken kazançları hakkında da uygulanır.

b) 14 numaralı bent hükmü, kurumların 1.1.1994 tarihinden önce devraldıkları kurumlara ait zararlar hakkında da uygulanır.

c) 15 numaralı bendinde yer alan istisna hükmünün uygulanmasına, 1.1.1994 tarihinden önce faaliyete geçen işletmelerin kazançtan hakkında istisna süresi sona erinceye kadar devam olunur.

d) 18 numaralı bent hükmü, 1.1.1994 tarihinden önce satışı yapılan (vadeli satışlar dahil) iştirak hisselerinin veya gayrimenkullerinin satışından doğan kazançlar hakkında da uygulanır."

"GEÇİCİ MADDE 23. - Kurumlar Vergisi Kanununun bu Kanunla değişiklik yapılmasından önceki 25 inci maddesi hükmü ile bu Kanunla yürürlükten kaldırılan mükerrer 25 ve geçici 19 uncu maddeleri hükümleri, kurumların 1993 yılına ilişkin olup, 1.1.1994 tarihinden itibaren beyanı gereken kazançtan hakkında da uygulanır."

"GEÇİCİ MADDE 24. - İştirak edilen şirketlerden bedelsiz alınan hisse senetlerinin satışından maliyet bedeli, bu hisse senetlerinin itiban değeri esas alınarak Gelir Vergisi Kanununun 38 inci maddesinin sonuna bu Kanunun 7 nci maddesi ile eklenen fıkra hükmüne göre artırılmak suretiyle bulunur. Bu hüküm 31.12.2010 tarihine kadar uygulanır."

BEŞİNCİ BÖLÜM 1318 Sayılı

Finansman Kanunu ile İlgili Değişiklik

MADDE 33. - 29.7.1970 tarihli ve 1318 sayılı Finansman Kanununun 10 uncu maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Madde 10. - Bu Kanunun, 4,5 ve 6 ncı maddelerinde yer alan (I), (II), (III), (IV) ve (V) sayılı tarifelerdeki 1.1.1993 tarihi itibarıyla geçerli olan vergi miktarları % 100 oranında artırılmıştır. Bakanlar Kurulu bu oranı bir kat artırmaya yetkilidir.

Her takvim yılı başından geçerli olmak üzere önceki yılda uygulanan vergi miktarları o yıl için Vergi Usul Kanunu hükümleri uyanca tespit ve ilan olunan yeniden değerlendirme oranında artırılır.

Bakanlar Kurulu, yeniden değerlendirme oranının % 50'sinden çok, % 50'sinden az olmamak üzere yeni oranlar ve bu oranlar içinde farklı vergi miktarları tespit etmeye yetkilidir.

Bu suretle hesaplanan ve ödenmesi gereken vergi miktarlarında 10 000 liranın, (IV) sayılı tarife için ödenecek vergi miktarlarının hesaplanmasında ise 1 000 liranın altındaki tutarlar dikkate alınmaz."

ALTINCI BÖLÜM

197 Sayılı Motorlu Taşıtlar Vergisi Kanunu ile İlgili Değişiklik

MADDE 34. - 18.2.1963 tarihli ve 197 sayılı Motorlu Taşıtlar Vergisi Kanununun 10 uncu maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Madde 10. - Bu Kanunun 5 ve 6 ncı maddelerinde yer alan (I), (II), (III), ve (IV) sayılı tarifelerdeki 1.1.1993 tarihi itibarıyla geçerli olan vergi miktarları % 100 oranında artırılmıştır. Bakanlar Kurulu bu oranı bir kat artırmaya yetkilidir.

Her takvim yılı başından geçerli olmak üzere önceki yılda uygulanan vergi miktarları o yıl için Vergi Usul Kanunu hükümleri uyanınca tespit ve ilan olunan yeniden değerlendirme oranında artırılır.

Bakanlar Kurulu, yeniden değerlendirme oranının % 50'sinden çok, % 50'sinden az olmamak üzere yeni oranlar veya bu oranlar içinde farklı vergi miktarları tespit etmeye, EURO 93 normlarını sağlayan katalitik konvertör sistemi ile teçhiz edilmiş taşıtlarda tespit edilen bu oranı vergi miktarını % 50 nispetinde indirmeye yetkilidir.

Bu suretle hesaplanan ve ödenmesi gereken vergi miktarlarında 10 000 liranın, (III) sayılı tarife için ödenecek vergi miktarlarının hesaplanmasında ise 1 000 liranın altındaki tutarlar dikkate alınmaz."

YEDİNCİ BÖLÜM 3505 Sayılı

Kanun ile İlgili Değişiklik

MADDE 35. - 3.12.1988 tarihli ve 3505 sayılı Kanunun geçici 2 nci maddesindeki "31.12.1993" tarihi "31.12.1998" olarak değiştirilmiştir.

SEKİZİNCİ BÖLÜM 2978 Sayılı Vergi

İadesi Hakkında Kanun ile İlgili Değişiklik

MADDE 36. - 2.2.1984 tarihli ve 2978 sayılı Vergi İadesi Hakkında Kanunun 1 inci maddesinin son fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Vergi iadesinden yararlanacak olanlar ile vergi iadesine tabii tutulacak mal ve hizmet alımlarını yukarıda belirtilenlerle sınırlı olmaksızın tespit etmeye, kapsama almayaya veya kapsam dışında çıkarmaya, vergi iade usul ve esaslarını belirlemeye Bakanlar Kurulu yetkilidir."

DOKUZUNCU BÖLÜM

Kaldırılan Hükümler

MADDE 37. - 1) 4.1.1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununun;

a) 40 inci maddesi,

b) 41 inci maddesi,

c) 205 sayılı Kanunun 22 nci maddesi ile eklenen ek 10 uncu maddesi,

- 2) 31.12.1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun;
- a) Mükerrer 20 nci maddesi,
 - b) 24 üncü maddenin 3 numaralı bendi,
 - c) Mükerrer 39 uncu maddesi,
 - d) 87 nci maddesinin son fıkrası,
 - e) Geçici 19 uncu maddesi,
- O Geçici 23 üncü maddesinin ikinci cümlesi,
- g) Geçici 37 nci maddesi,
3. 3.6.1949 tarihli ve 5422 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun;
- a) 7 nci maddesinin 2 numaralı bendi,
 - b) Mükerrer 25 inci maddesi,
 - c) Geçici 2 ve 13 üncü maddeleri,
 - d) Geçici 16 uncu maddesi,
4. 25.10.1984 tarihli ve 3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanununun 46 nci maddesinin 6 nci bendi,
- yürürlükten kaldırılmıştır.
- MADDE 38. - Bu Kanunun;**
- I. - a) 27 inci maddesi ile Gelir Vergisi Kanununun geçici 35 inci maddesine ek lenen 7 numaralı fıkra hükmü ve 29 uncu madde ile değişik Kurumlar Vergisi Kanunun 8 inci maddesinin 4 numaralı fıkrasının son paragrafı, 1993 takvim yılı gelirlerine de uygulanmak üzere yayımı tarihinde,
- b) 26 nci maddesi 31.12.1993 tarihinden geçerli olmak üzere yayımı tarihinde,
 - c) 1,2, 3,4, 5, 35 ve 36 nci maddeleri ve 12 nci madde ile değiştirilen Gelir Vergisi Kanununun 51 inci maddesinin 12 numaralı bendi, 33 ve 34 üncü maddelerinde Bakanlar Kuruluna yetki veren hükümler, yayımı tarihinde,
- II. - 16, 17 ve 25 inci maddeleri ve 30 uncu madde ile değişik Kurumlar Vergisi Kanununun 24 üncü maddesinin birinci fıkrasının parantez içi hükmü, 1.1.1995 tarihinde,
- III. - a) 19,20,21 ve 23 üncü maddeleri, 1994 yılı gelirlerine de uygulanmak üzere 1.1.1994 tarihinde,
- b) Diğer hükümleri 1.1.1994 tarihinde,
- yürürlüğe girer.
- MADDE 39. - Bu Kanun hükümlerini Maliye Bakanı yürütür.**